108

ad m: J: D: S:

18
272

NOVVM LVMEN CHYMICVM.

E Naturæ fonte & manuali Experientia depromptum:

CVI ACCESSIT

Tractatus de Sulphure.

Authoris Anagramma,

DIVI LESCHI GENVS AMO.

GENEVÆ.

Apud IOANNEM de TOVRNES,
Reipublicæ & Academiæ
Typographum.

M. DC. XXXIX.

PRÆFATIO.

Omnibus Chymicæ artis inquiſitoribus, Genuinis videlicet Hermetis filiis, author ſalutem & benedictionem à Deo precatur.

CVM mecum perpenderem, Candide Lector, multos adulterinos libros, falſaq́; (vt vocant) Alchymiſtarum Recepta, Impoſtorum fraude & auaritia compoſita, in quibus ne ſcintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium occultarúmque artium indagatores verſari; quibus & quàm plurimi decepti ſunt, & adhuc decipiuntur: nihil me vtilius facturum exiſtimaui, quàm ſi Talentum à Patre luminum mihi concreditum, cum filiis & hæredibus

ſcientiæ commune haberem. Vt & poſteri animaduerterent, non ſolùm prioribus ſeculis, verùm etiam hoc noſtro, ſingularem illam DEI *benedictionem Philoſophicam quibuſdam hominibus non fuiſſe denegatam. Nomen meum certis de cauſis publicare non conſultum viſum eſt, dum non mihi laudem quæro, ſed Philoſophiæ amatoribus prodeſſe ſtudeo. Ideò vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis qui malunt* VIDERI *quàm* ESSE. *Quæ hîc in veritatis Philoſophicæ indubitatæ atteſtationem ſcribo, paucis comprehenſa, à Manuali experientia mihi ab Altiſsimo conceſſa, deprompta ſunt: vt iJ qui in hac laudatiſsima ſcientia, prima & realia poſuerunt fundamenta, hac cohortatione, pulcherrimarum rerum exercitationem non deſerant; & ſic à ſcelerata Fumiuendulorum turba, cui dulce eſt decipere, tuti ſint. Non ſunt ſomnia, vt ignarum vulgus loquitur; nec inania otioſorum hominum commenta, vt ſtulti & inſipientes, qui artem rident. Veritas eſt ipſiſsima Philoſophica; quam, vt veritatis amator, in veri-*

tatis

tatis Chymicæ, immeritò proclamatæ, ſubſidium & confirmationem, occultare aut ſilentio inuoluere non debui nec potui. Quamuis hiſce malignis temporibus (vbi virtus & vitium æquiparantur) propter ſæculi indignitatem hominúmque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philoſophorum maledictionibus loquar) in publicum prodire maximoperè pertimeſcat. Poſſem adducere Chymicæ huius veritatis teſtes, autores videlicet grauiſſimos, iuxta vnanimem venerandæ Antiquitatis in tot diuerſis Nationibus conſenſum: At quæ experimento oculari videntur probatione non indigent. Viderunt illam ſine veſte DIANAM *hiſce elapſis annis (ſciens loquor) multi & ſupremæ & infimæ ſortis homines. Et licet reperiantur quidam maleferiati, qui aut ex inuidia, aut malitia, aut metu detectionis impoſturarum ſuarum, clamitent auro ſuam animam poſſe extrahi &, pompoſa ac vanæ oſtentationis deluſione, alieno reddi corpori; non ſine temporis, laborum ac ſumptuum iactura & detrimento: ſciant pro certo Her-*

metis filÿ, eiuſmodi animarum, vt loquuntur, ſiue ab Auro, ſiue à Luna (quacunque via vulgari Alchymiſtica) extractionem meram eſſe perſuaſionem; quod quidem à multis non creditur, ſed tandem per experientiam, vnicam & ſolam veritatis magiſtram, cum damno verificatur. E contrà, qui (via Philoſophica) hoc ſine fraude & fuco præſtare poſſit, vt vel minimũ metallũ, ſiue cum lucro, ſiue ſine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ (in omnibus examinibus requiſitis permanente) tingat: Illum iure affirmare poſſum habere fores Naturæ apertas, ad vlteriora & altiora arcana inueſtiganda, & cum DEI benedictione acquirenda. Porro præſentes hos Tractatus, mea experientia conſcriptos, ſcientiæ filiis offero: vt dum omni cogitatione motúque animi in Naturæ occultis operationibus inquirendis verſantur, inde rerum veritatem, ipſámque Naturam perſpiciant & cognoſcant: in qua Re ſola totius ſanctiſſimæ Artis Philoſophicæ perfectio conſiſtit, modo via Regia, quam Natura in omnibus operationibus præſcribit, progredian-

grediantur. Ideo hîc Candidum lectorem admonitum velim, vt ſcripta mea, non tam ex verborum cortice quàm è Naturæ viribus intelligat; ne poſtea tempus, laborem, & ſumptum fruſtra expenſum deploret. Conſideret Sophorum hanc eſſe ſcientiam, non imperitorum: Et longè alium eſſe Philoſophorum ſenſum, quàm vt eum percipiant, vel Thraſones glorioſi, vel literati irriſores, aut contra conſcientiam vitioſi (qui dum virtutibus emergere non poſſunt, ſceleribus & honeſtorum virorum calumniis id moliuntur,) vel imperiti circumforanei, qui ſuis dealbationibus & rubefactionibus, cum indigniſſima laudatiſſimæ ſcientiæ Chymicæ diffamatione, vniuerſum ferè mundum deceperunt. Dei enim donum eſt; ſi quidem ad eam non niſi ſola Dei intellectum illuminantis gratia, per patientem & religioſam humilitatem perueniri poſſit (aut per ocularem experti præceptoris demonſtrationem:) Quapropter à Deo alienos meritò à ſecretis ſuis procul abigit. Quod reliquum eſt; filios artis vnicè rogo vt meum benè de

ipſis merendi ſtudium animo grato accipiant: & cum OCCVLTVM *fecerint* MANIFESTVM, *atque Dei nutu, conſtanti labore in optatum portum Philoſophicum appulerint, Philoſophico more omnes indignos ab hac arte excludant: amoríſque erga proximum egenum in timore Dei (poſtpoſita vana oſtentatione) memores, Optimo-ter-Maximo pro ſpeciali hoc munere, ſine abuſu, in tacito & piè gaudenti ſinu, ſempiternas gratitudinis laudes decantent.*

Simplicitas veritatis ſigillum.

TRA-

TRACTATVS PRIMVS
DE NATVRA, QVIDNAM EA SIT, ET QVALES EIVS DEbeant eſſe ſcrutatores.

MVlti Sapientes doctiſſimique viri ante complura ſæcula, imò (Hermete teſte) ante diluuium, multa ſcripſerunt de conficiendo lapide Philoſophorum; & tot nobis reliquerunt ſcripta, vt niſi Natura in dies operaretur credibilia nobis, vix iam aliquis verum exiſtimaret eſſe Natvram: quia ſuperioribus ſæculis non tot inuentores rerum fuerunt; Nec etiam anteceſſores noſtri aliud quicquam conſiderarunt præter Naturam ipſam, & Natu-

ræ poſſibilitatem. Et quamuis illi in ſi[m]plici tantùm Naturæ viâ manſerint, [e]tamen inuenerunt quæ nos nunc in t[a]rebus verſantes, vix noſtris ingeniis p[o]tuiſſemus imaginari. Hoc fit quia nob[is] Natura, & Generatio rerum in orbe ia[m] vilis ſimpléxque videtur. Et ideo ingen[ia] noſtra, non ad res cognitas, ſed ad tali[a] quæ non vel vix fieri poſſunt, intend[i]mus: quapropter ita etiam nobis ſucce[]dit faciliùs excogitare res ſubtiles, & quas ipſi Philoſophi neſcirent imagina[]ri, poſſumus, quàm ad verum Natur[æ] curſum, & Philoſophorum ſenſum per[]uenire. Et ſic Natura hominum compa[]rata eſt, vt ea quæ ſcit negligat, alia ſem[]per quærat; multò magis ingenia hu[]mana quibus Natura ſubdita eſt. Exem[]pli gratiâ; vides quemlibet artificem cùm iam ad ſummam artificij ſui perfe[]ctionem peruenerit, alia quærit, aut eo abutitur, aut planè deſinit. Ita etiam ge[]neroſa Natura ſemper agit vſque in ipſum Iliadum, hoc eſt, Terminum vlti-

mum,

mum, poſtca ceſſat. Nam indita eſt Naturæ permiſſio quædam ab initio, vt per curſum integrum poſſit ad meliora venire, & requiem habere plenariam, ad quam omni conatu tendit, & gaudet ſuo fine, non aliter vt Formica ſenio, cui in ſenectute Natura creat alas. Ita nimirum & noſtra ingenia eouſque progreſſa ſunt, præſertim in Arte Philoſophica, ſeu lapidis praxi, vt iam ferè in ipſum Iliadum peruenerimus. Nam Ars Chymiæ eiuſmodi ſubtilitates nunc inuenit, vt vix maiores poſſint reperiri; & eatenus differt à veterum Philoſophorum Arte, provt Faber Horologiorum à ſimplici Fabro Ferrario: Et licet ambo tractent Ferrum, nihilominus neuter ſciret alterius labores, quamuis ambo ſint in ſua arte Magiſtri. Si hodie reuiuiſceret ipſe Philoſophorum pater Hermes, & ſubtilis ingenij Geber, cum profundiſſimo RAIMVNDO LVLLIO, non pro Philoſophis, ſed potius pro diſcipulis à noſtris Chymiſtis haberentur: Ne-

ſcirent tot hodie vſitatas diſtillatio-nes, tot circulationes, tot calcina-tiones, & tot alia innumerabilia Ar-tiſtarum opera, quæ ex illorum ſcrip-tis huius ſæculi homines inuenerunt & excogitarunt. Vnicum tantùm no-bis deeſt, vt id ſciamus quod ipſi fe-cerunt, lapidem videlicet Philoſopho-rum ſeu Tincturam Phyſicam. Nos dum illam quærimus alia inuenimus: & niſi ita vſitata eſſet procreatio hu-mana, & natura in eo ſuum ius tene-ret, iam vix non deuiaremus. Sed, vt reuertar ad propoſitum; Promiſi in hoc primo Tractatu Naturam expli-care; ne nos à ſimplici via vera, vana deflectat imaginatio. NATVRAM igitur dico Vnam, veram, ſimplicem, integram in ſuo eſſe, quam Deus ante ſecula fecit, & ſpiritum ei incluſit: ſcito autem Naturæ Terminum eſſe Deum, qui & naturæ principium eſt; ſiquidem nullum finitur initium niſi in

in eo in quo incipit. Dixi vnicam eſſe tantum, per quam Deus omnia facit: non quod Deus ſine illa operari neſciret, (ſi quidem ipſe Naturam fecit, & omnipotens eſt;) ſed ita ſibi placuit, & fecit. Res omnes ex illa Natura vnica proueniunt; nec eſt in orbe aliquid extra Naturam: Et quamuis aliquando abortus fiant; hoc non eſt Naturæ, ſed vel artificis vel loci vitium. Natura hæc diuiſa eſt in loca quatuor, in quibus hæc omnia operatur quæ apparent & in vmbra ſunt, ſiquidem res potius in vmbra ſunt quàm vt verè appareant. Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio aſſimilatur, quia ſe iungit variis locis; & ſecundùm terræ loca bona vel mala res producit; licet non ſint loca mala in Terra, prout nobis videtur. Qualitates autem ſunt tantùm quatuor, & hæ omnibus inſunt rebus, neque concordant; ſemper vna

excedit aliam. Natura autem non eſt viſibilis, licet viſibiliter agat; nam eſt ſpiritus volatilis qui in corporibus ſuum agit officium: locum & ſedem ſuam habet in voluntate Diuina. Nobis hoc loco ad nil aliud ipſa prodeſt, niſi vt eius loca ſciamus quæ ſint ipſi conuenientiora vel propinquiora; hoc eſt, vt ſciamus coniungere rei rem, ſecundùm Naturam ne miſceatur lignum homini, aut Bos vel animal metallo; ſed quodlibet agat in ſuum ſimile: & tunc etiam Natura ſuum præſtabit officium. Locus Naturæ non eſt alius quàm, vt ſupra dictum, in velle Dei.

SCRVTATORES Naturæ tales eſſe debent qualis eſt ipſa Natura, veraces, ſimplices, patientes, conſtantes &c. & quod maximum, pij, Deum timentes, proximo non nocentes. Poſtea diligenter conſiderent num propoſitum ſuum cum Natura concordet; an ſit poſſibile ab exemplis diſcant apparentibus, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, &

do, & in quali vaſe Natura operetur. Nam ſi tu ſimpliciter aliquid vis facere, ſicuti ipſa facit Natura, ſequere Naturam: ſin verò præſtantius quid moliris quàm Natura, id animaduerte in quo, & per quid melioratur, & ſemper in ſuo id fiat ſimili. Exempli gratia, ſi cupis metallum (quæ eſt noſtra intentio) vlterius quàm Natura fecit, in virtute promouere; Naturam accipere oportet Metallicam, & hoc in mare & fœmina, aliàs nil efficies: Si enim intendis ex herbis creare Metallum, laborabis in vanum; ſicuti etiam ex cane vel beſtia lignum non produces.

TRACTATVS SECVNDVS.

De Operatione Naturæ in noſtro propoſito & ſpermate.

NATVRAM iam dixi eſſe veram, vnicam, vbique apparentem, continuam, quæ cognoſcitur ex rebus pro-

ductis, lignis videlicet, herbis, &c. Dixi etiam ſcrutatorem Naturæ eſſe oportere veracem, ſimplicem, patientem, conſtantem, vnicæ ſaltem rei animum applicantem, &c. Nunc de naturæ actu incipiendum. Sicuti Natura in Dei velle eſt, & Deus creauit illam, vel impoſuit omni imaginationi; ita Natura fecit ſibi ſemen, hoc eſt, velle ſuum in Elementis. Illa eſt quidem vna, & tamen res profert diuerſas; ſed nil operatur ſine ſpermate: quicquid ſperma vult operatur Natura, nam eſt inſtar Artificis alicuius inſtrumentum. Sperma igitur vniuſcuiuſque rei melius & vtilius eſt Artifici quàm Natura ipſa: Nam è Natura ſine ſpermate efficies tantum quantum ſine igne, auro vel argento Aurifaber, aut ſine grano & ſemine agricola. Habito ſpermate Natura præſto aderit, ſiue ad malum, ſiue ad bonum. Operatur illa in ſpermate vt Deus in libero hominis arbitrio: & hoc eſt magnum miraculum, quod natura obedit ſpermati, non coacta ſed propria

propria ſponte ; ſicuti & Deus omnia concedit quæ Homo vult, non coactus ſed ex proprio velle: Ideò homini liberum dedit arbitrium, ſiue ad malum, ſiue ad bonum. Sperma igitur eſt Elixir cuiuſque rei, vel quinta Eſſentia, ſeu perfectiſſima rei decoctio & digeſtio, vel ſulphuris Balſamum, quod idem eſt quod Humidum Radicale in Metallis. Magnus quidem hic de hoc ſpermate poſſet inſtitui ſermo, ſed nos tantum ad propoſitum in Arte Chymica tendimus. Quatuor elementa generant ſperma, voluntate Dei & imaginatione Naturæ: quemadmodum enim viri ſperma habet centrum, ſeu vas ſui ſeminis in renibus; ita quatuor Elementa motu indeſinenti (quodlibet ſecundùm ſuam qualitatem) proiiciunt ſperma in terræ centrum, vbi digeritur, & per motum emittitur foras. Centrum verò terræ eſt quidam locus vacuus vbi nil quieſcere poteſt: In Excentrum (vt ita loquar) ſeu centrj marginem & circumferentiam

quatuor Elementa ſuas proiiciunt quali-
tates. Sicuti vir ſuum emittit ſemen i
vterum mulieris; in quo nil manet d
ſemine, ſed poſtquam debitam matri
accepit portionem, ceterum eiicit foras:
ſimiliter in centro terræ accidit vt vi
Magnetica partis alicuius loci rem ad ſe
attrahat conuenientem ſibi ad parien-
dum aliquid; ceterum eiicitur foras in
lapides & alia excrementa. Nam omnes
res ex eo fonte habent originem, nec
quicquam in toto mundo naſcitur niſi
per hunc fontem. Exempli gratia; *Ha-
beatur* in aliqua menſa plana vaſculum
aquæ, quod locetur in menſæ medium,
& circumcirca ponantur res variæ, &
colores varii, item ſal, &c. quodque ſe-
paratim: effundatur poſtea aqua in me-
dium; videbis illam aquam hinc inde
diffluere, & dum riuulus vnus attinget
colorem rubeum rubefiet ab illo, ſi ad
ſalem ſalis ſaporem mutuabitur, & ſic de
cæteris. Aqua enim loca non mutat, ſed
locorum diuerſitas mutat aquam. Simili
modo

modo è centro terræ ſemen vel ſperma à quatuor elementis in centrum proiectum ad varia loca tranſit, & ſecundum loci Naturam naturatur res: ſi peruenit ad locum terræ & aquæ purum fit res pura. Semen & ſperma omnium rerum eſt vnicum, & tamen varias res generat, vti è ſequenti apparet exemplo. Viri ſemen eſt ſemen nobile, & ſaltem ad generationem hominis eſt creatum; nihilominus ſi vir abutatur eo, quod eſt in eius libero arbitrio, naſcitur abortus: Nam ſi, contra grauiſſimas Dei inhibitiones, vir iniret vaccam, aut aliam beſtiam, facilè conciperet beſtia viri ſemen, quia Natura non eſt niſi vna; & tunc non naſceretur Homo, ſed beſtia & abortus; ſiquidem locum non inuenit ſemen ſibi competentem. Tali inhumana & deteſtanda commixtione virorum cum beſtiis variæ beſtiæ producerentur hominibus ſimiles. Ita enim fit, ſi ſperma intrat centrum naſcitur quod inde naſci debebat; ſed cum iam in locum venit &

concepit, non amplius mutat formam: verum dum adhuc in centro ſperma eſt, æquè facilè ex illo ſpermate produci poteſt arbor quàm metallum, tam cito herba quàm lapis, & vnus pretioſior altero, ſecundùm puritatem loci. Sed quomodo Elementa ſperma generent nunc nobis dicendum eſt, & hoc modo fit. Elementa ſunt quatuor, duo ſunt grauia & duo ſunt leuia, duo ſicca duo humida, ſed vnum maximè ſiccum & alterum maximè humidum, ſunt maſculina & fœminina &c. Horum quodlibet per ſe eſt promptiſſimum ad producendum res ſibi ſimiles in ſphæra ſua, & ita voluit Altiſſimus: Hæc quatuor non quieſcunt, ſed ſemper inuicem agunt; & quodlibet per ſe emittit ſuum ſubtile, ac in centro conueniunt: In centro verò eſt Archæus, Naturæ ſeruus, qui ea ſpermata miſcendo eiicit foras. Quomodo autem id fiat, in Epilogo horum duodecim Tractatuum copioſius videre eſt.

TRACTATVS TERTIVS.

De Vera prima Metallorum materia.

PRima Metallorum materia duplex eſt, ſed vna ſine altera metallum non creat. Prima & principalis eſt Humidum aëris caliditate mixtum; hanc Philoſophi Mercurium nominarunt, qui radiis ſolis & lunæ gubernatur in mari philoſophico: Secunda eſt terræ caliditas ſicca, quam vocarunt ſulphur. Sed quia omnes veri Philoſophi hanc maximè occultauerunt, nos paulo lucidius illam explicabimus; pondus præſertim, quo ignorato omnia deſtruuntur. Inde fit vt multi ex re bona producant abortus: ſunt enim, qui totum corpus pro materia ſeu ſemine vel ſpermate ſumunt, alij fruſtum, & hi omnes à recto declinant tramite. Exempli gratia; ſi quis viri pedem & mulieris acciperet manum, & vellet ex hac commiſtione creare hominem, non eſſet poſſibile. Eſt enim in quolibet

corpore centrum & locus, vel ſeminis ſeu ſpermatis punctum, & ſemper 8200. pars, etiam in ipſo grano tritici; & hoc aliter eſſe non poteſt: Nam non totum granum vel corpus vertitur in ſemen, ſed tantùm eſt in corpore ſcintilla aliqua neceſſaria, quæ à ſuo corpore cuſtoditur ab omni exceſſiuo calore & frigore, &c. Si habes aures & ſenſus, hîc animaduerte & ſecurus eris, non tantùm ab illis qui locum ſpermatis ignorant, totúmque granum in ſemen reducere nituntur; verùm etiam ab his omnibus qui in ſolutione metallorum verſantur vana, & metalla per totum ſoluere volunt, vt poſtea ex illorum commixtione mutua, nouum creent metallum. At hi, ſi Naturæ proceſſum conſiderarent, viderent rem ſe habere longè aliter: Nam nullum metallum eſt tam purum quod non habeat & ſuas impuritates, vnum tamen altero pauciores vel plures. Sed tu, amice lector, primum obſeruabis Naturę punctum, vt ſupra dictum, & ſatis habes:

ſed

ſed hanc tibi habeto cautelam, ne in metallis vulgi illud quæras punctum, in quibus non eſt. Nam hæc metalla præſertim aurum vulgi, mortua ſunt; ſed noſtra ſunt viua, ſpiritum habentia, quæ omnino ſumenda ſunt: ſcito enim metallorum vitam eſſe ignem, dum adhuc in ſuis mineris ſunt, & mortem etiam ignem, fuſionis videlicet. Prima verò metallorum materia eſt humiditas quædam mixta aëre calido; & eſt in forma aquæ pinguis, adhærentis vnicuique rei puræ vel impuræ; in vno loco tamen abundantiùs quàm in altero, quod fit quia terra eſt in vno loco magis aperta & poroſa, vim attractiuam habens, quàm in altero. Prouenit aliquando per ſe in lucem induta veſte aliqua, præſertim in locis vbi non habet adhærere alicui; cognoſcitur ita, quia res omnis ex tribus principiis eſt compoſita: In materia verò metallorum vnica tantum ſine coniunctione, excepta veſte vel eius vmbra; ſcilicet ſulphure, &c.

TRACTATVS QVARTVS.

Quomodo metalla in terræ viſceribus generantur.

PRoducuntur metalla hoc modo: poſtquam quatuor Elementa virtutes ſuas proiecerunt in terræ centrum, Archæus diſtillando ſublimat calore motus perpetui in terræ ſuperficiem: Eſt enim terra poroſa, & ventus ſtillando per poros terræ reſoluitur in aquam, ex qua res naſcuntur omnes. Sciant ergo doctrinæ filij ſperma metallorum diuerſum non eſſe à ſpermate rerum omnium, ſcilicet vaporem humidum: ideò fruſtrà quærunt Artiſtæ metallorum reductionem in materiam primam, quæ tantum vapor eſt. Philoſophi non talem intellexerunt materiam primam, ſed tantum materiam ſecundam, ſicuti Bernardus Treuiſanus optimè diſputat, quamuis non ita lucidè, quia de quatuor Elementis

tis loquitur; nihilominus id dicere voluit,& ſolummodo cum filiis locutus eſt. Ego verò vt clarius Theoricam detegerem, omnes hîc præcauere monere volui, vt tot ſolutiones, tot circulationes, tot calcinationes ac reiterationes ſinerent; nam fruſtra id quæritur in re dura cum per ſe mollis vbique ſit: Non prima, ſed ſecunda tantùm quæratur materia, talis nimirum quę ſimul ac concepta eſt, in aliam mutari formam non poteſt. At ſi quæras quomodo metallum in talem reducatur materiam, ſequor in eo Philoſophorum intentionem: Hoc tantùm præ cæteris volo, vt filij artis intelligant ſenſum ſcriptorum non ſyllabas, & vbi Natura deſinit, in metallicis videlicet coram oculis noſtris perfectis corporibus, ibi arti eſſe incipiendum. Sed vt ad propoſitum reuertar (ſiquidem hîc non eſt intentio noſtra de ſolo lapide,) agamus nunc de materia metallorum. Paulò antè dixi Res omnes naſci ex aëre liquido vel vapore quem Elementa perpetuo

motu in viſcera terræ ſtillant: hunc poſtquam Naturæ Archæus accepit, per poros ſublimat, & vnicuique loco ſua ſagacitate tribuit (ſicuti in præcedentibus retulimus;) ſic locorum varietate res etiam proueniunt & naſcuntur variæ. Sunt qui opinentur Saturnum habere aliud ſemen, aurum quoque aliud, & ſic conſequenter metalla reliqua: ſed vana ſunt iſta; vnicum tantum eſt ſemen, idem in Saturno quod in auro inuenitur, idem in Luna quod in Marte; Sed locus terræ diuerſus fuit, ſi me rectè intelligis; quamuis in Luna Natura citiùs quàm in Sole deſierit, & ſic de aliis. Quando enim ex terræ centro ſublimatur vapor ille, tranſit per loca vel frigida vel calida: Si igitur tranſit vapor per loca calida & pura, vbi pinguedo ſulphuris parietibus adhæret, vapor ille, quem Philoſophi Mercurium Philoſophorum dixerunt, accommodat ſe & iungitur illi pinguedini, quam poſtea ſecum ſublimat; & tunc fit vnctuoſitas, relicto nomine vaporis accipit

pit nomen pinguedinis; quæ poſtea veniens ſublimando ad loca alia, quæ iam vapor antecedens purgauit, vbi eſt terra ſubtilis, pura, & humida, implet poros eius & iungitur illi; & ſic fit Sol: ſi verò pinguedo illa venit ad loca impura, frigida, fit Saturnus: ſi verò talis terra pura ſit & mixta ſulphuri, fit Venus &c. Quò enim magis depuratus locus eſt, eò pulchriora reddit metalla: nam ſciendum eſt quòd ille vapor continuè egreditur ex centro ad ſuperficiem, eundo purgat loca. Inde fit quòd hodie reperiantur mineræ in locis vbi antè mille annos nullæ fuerunt; nam progreſſu ſuo ſemper ſubtiliat crudum impurum, parum ſucceſſiuè ſecum trahens: Et hæc eſt reiteratio, & circulatio Naturæ; tam diu ſublimatur, res nouas producendo, donec locus depuratur optimè; & quò magis depuratur, eò etiam nobiliores res producit. Hyeme verò, cùm aër frigidus terram conſtringit, congelatur etiam ille vnctuoſus vapor; qui poſtea, redeunte

vere, vnà cum terra & aqua miſcetur; & fit Magneſia trahens ad ſe ſibi ſimilem Mercurium aëris, qui dat vitam omnibus rebus, per radios Solis, Lunæ & ſtellarum, & ſic gramen, flores & ſimilia profert: Natura enim ne momentum temporis otiatur. Metalla verò ſic procreantur; longa deſtillatione purgatur terra, poſtea acceſſu pinguedinis ea generantur: alio modo non prouenitunt, ſicuti quorundam, Philoſophorum ſcripta ſiniſtrè interpretantium, vana opinio eſt.

TRACTATVS QVINTVS.

De Generatione lapidum omnis generis.

LApidis materia eſt eadem quæ & aliarum rerum; & ſecundum locorum puritatem hoc modo naſcuntur. Quando quatuor Elementa ſuum vaporem ſtillant

ſtillant in terræ centrum, & Archæus Naturæ eundem ejicit & ſublimat; hic, dum tranſit per loca poróſque terræ, trahit ſecum omnem terræ impuritatem vſque in ſuperficiem, quem poſtea congelat aër (nam quod aër creat purus, aër congelat crudus, quia aër in aërem habet ingreſſum & ſe iungũt inuicem, nam natura Naturâ lætatur:) & ſic fiunt petræ & montes lapidei, ſecundùm magnos & paruos poros. Et quo maiores terrę pori, eò etiam meliùs purgatur locus: dum enim per tale reſpiraculum maior caliditas, & aquæ maior quantitas tranſit, eò citiùs depuratur terra; & ſic poſtea in eiuſmodi locis commodiùs metalla naſcuntur. Sicuti & ipſa teſtatur experientia, vt aurum non alibi niſi in montibus quæratur & reperiatur, quod in planitie, niſi raro, fieri nequit: nam ſæpiſſimè talia loca humida ſunt, non vapore ſed aqua Elementali quæ ad ſe trahit vaporem illum, & ita ſeſe amplectuntur vt non facilè ſeparentur; poſtea Sol cœli digerens

illam facit argillam pinguem qua figu vtuntur. In locis verò vbi eſt arena groſſa, & vapor non habet ſecum pinguedinem vel ſulphur, herbas & gramen in pratis creat. Sunt & alij lapides pretioſi vt Adamas, Rubinus, Smaragdus, & reliquæ gemmæ: generantur omnes hoc modo. Quando vapor Naturæ per ſe ſublimatur, ſine acceſſu pinguedinis ſulphuris, & venit ad locum aquæ puræ ſalis, fiunt Adamantes; & hoc in locis frigidiſſimis, ad quæ non poteſt peruenire pinguedo illa, quia pinguedo non permitteret iſta. Sciendum enim eſt quod ſpiritus aquæ facillimè ſublimatur calore facili; ſed oleum ſeu pinguedo non niſi magno eleuatur calore, & in loca calida: etiam ſi enim ex centro progrediatur, leui congelatur frigore, & ſic ſubſiſtit; vapor verò ad loca debita aſcendit, & congelatur in aqua pura in lapides granularim. Quomodo verò in gemmis colores fiant; ſciendum eſt illud ratione ſulphuris in hunc modum fieri: ſi ſulphu-

ris

ris pinguedo congelatur, motu illo perpetuo poſtea ſpiritus aquæ tranſeundo digerit & purificat illud vi ſalis, donec colore digeſto rubeo vel albo coloretur, qui color tendens ad meliora cum illo ſpiritu, quia ſubtiliatus eſt tot reiteratis deſtillationibus, eleuatur; ſpiritus poſtea habet potentiam intrandi res imperfectas, & ſic introducit colorem, qui poſtea iungitur illi aquæ tunc partim congelatæ, & ſic implet poros eius, & fixatur cum ea fixatione inſeparabili. Congelatur enim omnis aqua calore ſi eſt ſine ſpiritu, congelatur frigore ſi habet ſpiritum;ſed qui ſcit congelare aquã calido, & ſpiritum cum ea iungere,certè rem inueniet milleſies pretioſiorem auro & omni re. Efficiat igitur vt ſeparetur ſpiritus ab aqua,vt putreſcat,& appareat granum; poſteà reiectis fæcibus reducat ſpiritum ex alto in aquam, & faciat coniungere ſimul: illa enim coniunctio generabit ramum diſſimilem forma parentibus.

TRACTATVS SEXTVS.

De Secunda Materia, & putrefactione rerum.

DIximus de prima materia rerum, & quomodo naſcuntur res ex Natura ſine ſemine, hoc eſt, quomodo Natura ab Elementis accipit materiam ex qua generat ſemen: Nunc verò de ſemine, & rebus generatis ex ſemine, ſermonem inſtituemus. Omnis res habens ſemen multiplicatur in eo, ſed abſque Naturæ auxilio non fit: ſemen enim nihil aliud eſt quàm aër congelatus in aliquo corpore, ſeu vapor humidus; & niſi hic reſoluatur calido etiam vapore, nullius eſt vſus. Sciant ergo inueſtigatores artis quid ſemen ſit, ne quærant rem quæ non eſt: & ſciant illud eſſe triplex, quod ex quatuor elementis productum eſt. Primum eſt MINERALE, de quo hoc loco ſermo eſt; alterum VEGE-

TABILE;

TABILE; Tertium ANIMALE. MINERALE ſemen à Philoſophis cognoſcitur: Vegetabile commune ac vulgare eſt, vt videmus in fructibus: Animale ex imaginatione cognoſcitur. Vegetabile nobis oſtendit quomodo natura creat illud ex quatuor Elementis. Sciendum enim eſt quod hyems eſt putrefactionis cauſa, ſiquidem ſpiritus vitales in arboribus congelat: & quando hi calore ſolis (in quo eſt vis magnetica omnis humiditatis attractiua) reſoluuntur; tunc calor naturæ, per motum excitatus, pellit ad circumferentiam vaporem aquæ ſubtilem, qui poros arboris aperit, & guttas ſtillare facit, ſemper purum ab impuro ſeparando. Præcedit tamen interdum purum impurum; purum ſtat & congelatur in flores; impurum abit in folia, groſſum & ſpiſſum in corticem: arboris cortex manet fixus, folia cadunt frigore vel calore, quando obſtruuntur pori eius: flores congelantur in tali colore qualis eſt ipſi calor, &

adferunt fructum & ſemen (veluti pomum in quo ſperma eſt, ex quo non naſcitur arbor ; ſed in illo ſparmate eſt ſemen vel granum intrinſecè , ex quo etiam abſque ſpermate naſcitur arbor; nam multiplicatio fit non in ſpermate, ſed in ſemine.) Sic ocularitei videmus Naturam creare ex quatuor elementis ſemen , ne nos in hoc fruſtrà occuparemur ; nam quod creatum eſt creatore non indiget. Hoc exempli loco lectorem admonuiſſe ſufficiat ; ſed ad propoſitum Minerale redeo. Semen Minerale vel Metallorum creat Natura in viſceribus terræ : propterea non creditur tale ſemen eſſe in rerum Natura , quia inuiſibile eſt. At non eſt mirum quod ignari dubitent , ſiquidem id quod præ oculis eſt non percipiatur ab illis; multò minùs iſtud quod inuiſibiliter abſconditum eſt: ſed veriſſimum eſt quod ſuperius non eſt niſi vt iſtud quod eſt inferius , & vice verſa id quod naſcitur ſupra, naſcitur ex ex eodem fonte ſicuti illud quod infra

in

in terræ viſceribus. Et quam prærogatiuam vegetabilia præ metallis habent, vt Deus illis ſemen inderet, & hæc immeritò excluderet. Nonne eiuſdem dignitatis metalla apud Deum cuius & arbores? Hoc pro certò ſtatuatur, nihil ſine ſemine creſcere: vbi enim nullum eſt ſemen, res eſt mortua. Neceſſe eſt ergo vt, vel quatuor elementa creent ſemen metallorum, vel ea producant ſine ſemine: ſi abſque ſemine producuntur, tunc perfecta fieri non poſſunt; ſiquidem res omnis ſine ſemine imperfecta eſt, ratione compoſiti: qui hanc indubitatæ veritati fidem non adhibet, non eſt dignus vt naturæ ſecreta ſcrutetur; nil enim in orbe naſcitur quod ſemine deſtituatur. Semen metallorum verè & realiter ipſis eſt inditum: generatio autem eius ita fit. Quatuor elementa in prima operatione naturæ ſtillant, per Archæum Naturæ in terræ centrum vaporem aquæ ponderoſum, qui eſt metallorum ſemen, & dicitur Mercurius

propter ejus fluxibilitatem, & vniuſcuiuſque rei coniunctionem, non propter eſſentiam, aſſimilatur ſulphuri propter internum calorem; & poſt congelationem eſt humidum radicale. Et quamuis corpus metallorum ex Mercurio Philoſophorum intelligi debet, tamen hi non ſunt audiendi qui putant Mercurium vulgi ſemen eſſe metallorum, & ita corpus loco ſeminis accipiũt: non conſiderantes quòd & dictus vulgi Mercurius ſuum in ſe habeat ſemen. Errores omnium horum è ſequenti patebunt exemplo. Manifeſtum eſt quod homines habeant ſemen in quo multiplicantur: Hominis corpus Mercurius eſt; ſed ſemen occultum eſt in corpore, & ratione corporis quantitas in pondere exigua: qui igitur hominem generare vult, non Mercurius, qui corpus eſt, ſed ſemen vapor aquæ congelatus accipiatur. Sic in regeneratione metallorum ſiniſtrè proceditur à vulgaribus Chymicis: Corpora metallica ſoluunt, ſiue

Mer-

Mercurium, ſiue aurum, ſiue Saturnum, ſiue Lunam, & corrodunt illa aquis fortibus, & alijs rebus heterogeneis ad veram artem non requiſitis; poſtea coniungunt: neſcientes quod ex corpore humano diſſecto non generatur homo; quia corruptio corporis, & ſeminis deſtructio hoc pacto præceſſit. Vnaquæque res in mare & fœmina multiplicatur, vt in tractatu de duplici materia mentionem feci: Diuiſio ſexus nil creat vel producit, ſed debita illius coniunctio profert nouam formam: Semina vel ſpermata ergo, non corpora, ſunt accipienda: ℞. ergo marem viuum & fœminam viuam; hos coniunge ſimul vt inter ſe imaginentur ſperma ad procreandum ſuæ Naturæ fructum. Primam enim materiam nemo mortalium credat ſe facere poſſe: Prima materia hominis terra eſt, & nemo hominum ex illa hominem creare poteſt, ſolus Deus hoc ſcit; at è materia ſecunda quæ iam creata eſt, ſi in locum debitum poſita fuerit,

facilè Natura operante generabitur id cuius formæ ſemen eſt. Artifex hic nil facit niſi vt ſciat ſubtile à ſpiſſo ſeparare, & in vas imponere debitum. Nam hoc conſiderandum eſt, prout res incipitur ita finitur: ex vno fiunt duo, ex duobus vnum, & non vlterius. Vnus eſt Deus; ex hoc vno Deo filius eſt genitus: Vnus dedit duo, duo vnum dederunt Spiritum Sanctum ab vtroque procedẽtem: ſic factus eſt mundus, & ſic erit finis eius. Conſidera priora quatuor puncta exactiſſimè: habes in illis Patrem, Patrem & filium, vltimò S S: habes quatuor Elementa: habes quatuor luminaria, duo Cœleſtia, duo Centralia: Nil amplius eſt, fuit, & erit, quam in hac figura patet: ſi deberem omnia myſteria hinc elicienda conſignare, magnum oriretur volumen: Redeo ad propoſitum, & tibi dico verum, fili mi, non creatur ex vno vnum, quia hoc ſolius Dei eſt proprium: ſufficiat te poſſe ex duobus creare vnum tibi vtile. Scias

ergo ſperma multiplicatiuum eſſe materiam ſecundam, & non primam: Prima enim materia rerum non videtur, occulta eſt in natura vel in Elementis; ſecunda verò interdum filijs doctrinæ apparet.

TRACTATVS SEPTIMVS.

De virtute Secundæ materiæ.

SED vt facilius poſſis comprehendere qualis ſit hæc ſecunda materia, virtutes ex quibus illam cognoſces deſcribam tibi. Ac primum ſcias quòd Natura in tria Regna diuiſa eſt; Duo ſunt Regna quorum quodlibet per ſe ſtare poteſt, etſi alia duo non eſſent; eſt regnum Minerale, Vegetabile, & Animale. Minerale per ſe ſubſiſtere poteſt, etſi nullus hominum in mundo eſſet nec arbor, vel herba. Vegetabile itidem, etiamſi nullum metallum, nec anima-

eſſet, per ſe ſtare poteſt: hæc duo ſunt ex vno per vnum creata. Tertium verò ex dictis duobus vitam habet, ſine quibus eſſe non poſſet, & eſt nobilius ac præſtantius quàm duo prædicta, ſicuti etiam poſtremum eſt inter illa, & dominatur eis: quia ſemper in tertio virtus finitur, & in ſecundo multiplicatur. Viden in vegetabili Regno? Prima materia eſt Herba vel Arbor, quam tu creare neſcis, Natura hoc ſolummodo facit: In hoc regno ſecunda materia eſt ſemen quod tu vides; in hoc multiplicatur Herba vel Arbor. In Regno Animali prima materia eſt Beſtia vel Homo, quem tu creare neſcis; ſed ſecundam materiam vel ſperma tu noſti, in quo multiplicatur. In Regno minerali metallum tu creare neſcis, & ſi gloriaris vanus es & mendax, Natura hoc fecit: & quamuis haberes primam materiam ſecundum Philoſophos, illud ſal centrale, tamen ſine auro multiplicare impoſſibile tibi foret: ſemen autem metallorum

filij tantum doctrinæ nouerunt. In vegetabilibus ſemen apparet extra; Renes digeſtionis eius eſt aër calidus. In animalibus ſemen apparet intus & extra; renes digeſtionis eius ſunt renes viri. Aqua in mineralibus ſemen eſt in centro cordis eorum & vita : Renes digeſtionis eius eſt ignis. Vegetabilis ſeminis receptaculum eſt terra : Animalis ſeminis receptaculum eſt matrix fœminæ : Aquæ, mineralis ſeminis, receptaculum eſt aër. Et ea ſunt ſeminum receptacula quæ ſunt congelationes corporum : ea eſt digeſtio quæ ſolutio : ea putrefactio quæ deſtructio. Virtus autem cuiuſque ſeminis eſt vnicuique rei in ſuo Regno ſe coniungere, quia ſubtile eſt, & nihil aliud quam aër qui pinguedine in aqua congelatur : cognoſcitur ita, quia non miſcet ſe extra ſuum Regnum naturaliter alicui rei: non ſoluitur ſed congelatur, quia ſolutione non indiget, ſed congelatione. Neceſſe eſt ergo vt pori corporum aperiantur, vt emitta-

tur ſperma in cuius centro ſemen iace quod aër eſt: illud quando in matricem venit debitam, congelatur & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum. Quamdiu in corpore ſemen eſt viuit corpus, quando totum conſumitur corpus moritur; omnia autem corpora poſt emiſſionem ſeminis debilitantur: Experientia etiam teſtatur homines veneri nimium indulgentes debiliores fieri, ut arbores nimios fructus ferentes fieri poſtea ſteriles. Semen igitur, vt iam multoties repetitum eſt, res eſt inuiſibilis; ſed ſperma eſt viſibile, & ferè eſt anima viuens; non inuenitur in rebus mortuis: Elicitur dupliciter, ſuauiter & cum violentia. Sed, quia hîc de virtute eius ſaltem ſermo eſt, dico quod nil ſine ſemine naſcatur; virtute ſeminis fiunt omnia: & ſciant artis filij in arboribus amputatis fruſtrà ſemen quæri, quod ſolummodo in viridibus reperitur.

TRACTATVS OCTAVVS.

Quomodo per artem operatur natura in Semine.

OMNE ſemen per ſe nullius momenti eſt, ſi non ponatur, vel ab arte, vel à Natura in matricem debitam. Et licet ſemen per ſe nobilius ſit omni creatura, tamen matrix eius eſt vita, quæ facit putreſcere ſperma vel granum, & puri puncti congelationem cauſatur; inſuper calore corporis ſui illud nutrit & creſcere facit: & hoc fit in omnibus ſupradictis tribus naturæ regnis; & fit naturaliter, per menſes, annos, & tempora. Sagax verò ars illa eſt quæ in regno minerali & vegetabili aliquid abbreuiare poteſt, ſed non in animali: in minerali ſolummodo perficit hoc quod natura non poteſt, propter aërem crudum qui ſua violentia impleuit poros corporis

cuiuſque; non in viſceribus, ſed in ſupe
ficie terræ, vt antea in præcedentib
capitulis dixi. Sed vt facilius intelligat
hoc, adhuc adiungere volui quod El
menta certanter inter ſe projiciunt
centrum terræ, quaſi in renes, ſeme
ſuum; centrum verò per motum emitt
illud in matricem: matrices verò ſu
innumerabiles, quot loca tot matrice
vna purior altera, & ſic in infinitu
ferè. Scias ergo quod pura matri
purum dabit fœtum in ſuo ſimili: E
xempli gratia, in animalibus ſunt ma
trices hominum, vaccarum, equo
rum, canum, &c. ſic in minerali &
vegetabili ſunt metalla, lapides, ſalia
nam ſalia in hiſce duobus regnis ſun
conſideranda, & loca eorum, ſecundu
magis vel minus.

TRACTATV

TRACTATVS NONVS.

De Commixtione Metallorum, vel de eliciendo ſemine Metallico.

DIXIMVS de Natura, de Arte, de corpore & de ſpermate ac ſemine: m ad praxim deſcendamus; quomodo delicet metalla commiſceri debeant, qualis eorum ſit inter ſe correſpon- entia. Scias ergo mulierem non diſcre- re à viro; ex eodem ſemine & in vna atrice ambo naſcuntur, nihil defuit æter digeſtionem, & vt matrix purior t in ſanguine & ſale: ſic Luna ex eo- em ſemine cum Sole, & eadem matri- ; ſed matrix magis habuit de aqua uàm de ſanguine digeſto, ſecundum mpus Lunæ cœleſtis. Vt verò eò faci- us tibi imaginari poſſis quomodo me- lla coëant, vt emittant & recipiant ſe- en; intuere cœlum & planetarum

ſphæras: vides quod Saturnus ſupremu
ſit, cui ſuccedit Iupiter, huic Mars, po
ſtea Sol, quem ſequitur Venus, han
Mercurius, vltimo loco Luna ſtatuitu.
Conſidera iam quòd planetarum virtu
tes non aſcendant, ſed deſcendant: ded
hoc & ipſa experientia quod ex Vener
non fit Mars, ſed ex Marte fit Venus, vt
potè vna ſphæra inferior: ſic etiam Iu
piter facilè tranſmutatur in Mercurium
quia Iupiter ſecundus à Firmamento, &
Mercurius ſecundus à terra: Saturnu
primus à cœlo, Luna prima à terra: So
miſcet ſe omnibus, ſed nunquam per in
feriores melioratur. Non autem te lateat
magnam eſſe correſpondentiam inter
Saturnum & Lunam, quorum in medio
Sol conſtitutus eſt: ſicuti inter Iouem
& Mercurium, in quorum medio Sol
etiam conſiſtit: Eodem planè modo in-
ter Martem & Venerem, qui duo Solem
etiam habent intermedium. Nouerunt
Chymiſtæ ferrum in cuprum ſeu Vene-
rem ſine Sole mutare: nouerunt etiam è

Ioue

,oue facere Mercurium : ſunt & aliqui
qui è Saturno conficiunt Lunam : ſed ſi
ſcirent his mutationibus Solis admini-
ſtrare naturam, certè rem omni theſau-
ro inuenirent pretioſiorem. Propterea
dico non ignorandum eſſe quæ metalla
nuicem ſint coniungenda, & quorum
natura naturæ correſpondeat. Propterea
vnum datur metallum quod habet po-
tentiam alia conſumendi; eſt enim ferè
vt aqua eorũ, & ferè mater: vnica tãtum
res, humidũ radicale, Solis videl. & Lu-
næ, reſiſtit ei, & melioratur per illud: ſed,
vt detegã, Chalybs vocatur. Si vndecies
coit aurum cum eo, emittit ſuum ſemẽ,
& debilitatur ferè ad mortẽ vſque; con-
cipit Chalybs, & generat filium patre
clariorem: poſtea cum ſemen iam nati
imponitur in ſuam matricem, purgat
illam, & facit milleſies aptiorem ad pa-
riendum optimos fructus. Eſt & alius
Chalybs qui aſſimilatur huic, per ſe à
natura creatus, qui ſcit ex radiis ſolis
(mirabili vi & virtute) elicere illud quod

tot homines quæſierunt, & operis noſtri principium eſt.

TRACTATVS DECIMVS.

De Generatione Supernaturali filij Solis.

TRactauimus de rebus quas Natura creat, & quas Deus creauit; vt ſcrutatores artis eò facilius poſſibilitatem naturæ intelligerent. Sed, ne diutius differam: modum ac artem conficiendi lapidis Philoſophorum aggredior. Lapis Philoſophorum ſeu tinctura nil aliud eſt quàm Aurum in ſupremum gradum digeſtum: nam Aurum vulgi eſt ſicuti herba ſine ſemine, quando matureſcit producit ſemen; ſic aurum quando matureſcit, dat ſemen ſeu tincturam. Sed quæret aliquis quare aurum vel aliud metallum non producat ſemen: ratio reddi-

redditur talis, quia nõ poteſt eſſe maturum, propter aëris cruditatem, non habet ſufficientem calorem: & contingit in quibuſdam locis vt reperiatur aurum purum quod natura voluit perficere, ſed impedita fuit ab aëre crudo. Exempli gratia, videmus quod Pomorum Arantiorum arbores in Polonia quidem creſcant inſtar aliarum arborum; In Italia & alibi, vbi eſt illarum ſolum natiuum, dant & ferunt fructus, quia ſufficientem habent calorem; in his verò frigidioribus locis minimè, vbi enim matureſcere deberent, deſinunt, quia frigore opprimuntur; & ſic nunquam à Natura hiſce locis habentur earum fructus : ſed ſi aliquando iuuetur natura ſuauiter & cum ingenio, tunc ars iam perficit quod natura non potuiſſet. Idem planè in metallis accidit : Aurum poteſt dare fructum & ſemen in quo ſe multiplicat, induſtriâ ſagacis artificis, qui ſcit naturam promouere; ſed ſi abſque natura id ve-

lit tentare; errabit. Nam non ſolùm i hac arte, ſed & in omni re, nihil poſſu mus quàm Naturam iuuare; & ho non alio medio quàm igne ſeu calore Sed cum hoc fieri non poſſit, ſiquiden in congelato corpore metallico non appareant ſpiritus; oportet vt prius ſoluatur corpus, & pori ejus aperiantur, quò natura operari poſſit. Qualis autem illa debeat eſſe ſolutio, hîc lectorem admonitum velim, duplicem eſſe ſolutionem, licet multæ ſint aliæ ſolutiones, at inutiles; vna tantum eſt vera naturalis, ſecunda eſt violenta ſub qua aliæ comprehenduntur omnes. Naturalis eiuſmodi eſt, vt pori corporis aperiãtur in aqua noſtra, quo digeſtum emittatur ſemen, & matrici ſuæ imponatur: Aqua verò noſtra, aqua eſt cœleſtis, non madefaciens manus, non vulgi, ſed feré pluuialis: Corpus eſt aurum quod ſemen dat: Luna noſtra eſt (non argentum vulgi) quæ recipit ſemen auri. Regitur poſtea

igne

ne noſtro continuo, per menſes ſep-
m, & interdum decem, donec aqua
oſtra conſumat tres, & relinquat
num; & hoc in duplo. Poſtea nu-
itur lacte terræ, vel pinguedine eius
æ naſcitur in vberibus terræ, & regi-
r vel conſeruatur à putrefactione
le Naturæ. Et ſic generatur ille in-
ns ſecundæ generationis. Nunc à
heorica ad praxin accedamus.

TRACTATVS XI.

De Praxi & confectione lapidis ſeu tincturæ per artem,

ER tot capita ſparſa eſt oratio de
rebus per exempla, vt eò facilius
elligatur praxis, quæ fieri debet na-
am imitando in hunc modum.
℞. Terræ noſtræ per XI. gradus XI.
na, auri noſtri & non vulgaris gra-
n I. Lunę noſtrę non vulgaris grana

11. ſed hoc admonitus ſis, ne accipi
aurum & argentum vulgi, nam ha
ſunt mortua, accipe noſtra quæ ſu
viua: poſtea pone in ignem noſtru
& fiet inde liquor ſiccus; primum r
ſoluetur terra in aquam quæ Merc
rius Philoſophorum dicitur; & il
aqua reſoluet illa corpora Solis & L
næ, & conſumet ea vt non remane
niſi pars decima cum vna parte; & h
erit humidum radicale metallicu
Poſtea ℞ aquam ſalis nitri de ter
noſtra, in qua eſt riuulus & vnda vi
ſi ad genuam foderis foueam; acci
igitur ex illa aquam, ſed claram acc
pe; huic impone illud humidum rad
cale; & impone igni putrefactior
& generationis, non tali vt in prin
operatione feciſti: rege omnia magr
cum ingenio, donec colores app
reant inſtar caudæ Pauonis; rege d
gerendo, nec te tædeat, donec ceſſe
colores, & vnus per totum appare
color viridis, & ſic de cæteris: & qua

o videbis in ſundo cineres bruni co-
ris, & aquam ferè rubram, aperito
as, madefacito pennam, inunge fer-
ī aliquod, ſi tinget habeto in promp-
ı aquam de qua poſtea erit ſermo, &
ıfunde tantum eius aquæ quantum
ëris intrauit crudi; iterum coquito
riori igne donec iterum tingit. Hu-
uſque peruenit mea experienta, non
llus poſſum, non plus inueni. Aqua
erò illa debet eſſe menſtruum mundi,
x ſphæra Lunæ, toties rectificatum
uod poſſit calcinare Solem: Hic tibi
olui omnia detegere; & ſi ſenſum
neum interdum non ſyllabam intelli-
es, cuncta reuelaui; præſertim in o-
ere primo & ſecundo. De igne verò
dhuc dicendum reſtat. Primus ignis
eu primæ operationis eſt ignis vnius
radus, continuus, qui materiam cir-
umdat; ſecundus eſt ignis naturalis,
ui materiam digerit & figit: dico tibi
eritatem quod patefeci Ignis regi-
nen, ſi naturam intelligis: de vaſe ad-

huc reſtat loquendum. Vas Natu
eſſe debet, & ſufficiunt duo; Pri
operis vas rotundum fieri debet:
ſecundo verò paulò minus vitrum i
ſtar phiolæ vel oui. Sed per omn
ſcito Naturæ ignem eſſe vnicum, qui
quid operatur diuerſum locorum d
ſtantia efficit; Vas item Naturæ vn
cum; ſed nos propter abbreuiatione
binis vtimur: materia vna, ſed ex du
bus ſubſtantiis. Si igitur animum in
tendis ad res creandas, conſidera pri
mum res creatas: has vtpotè obuerſa
tes oculis tuis ſi non potes aſſequ
multò minus res creandas quas pro
ducere cupis. Scito enim te nihil crea
re poſſe, quod ſolius Dei propriu
eſt: ſed res occultas in vmbra latente
facere apparentes, & vmbram ab illi
tollere, hoc Philoſopho intelligenti
Deo per naturam conceſſum eſt. Con
ſidera obſecro ſimplicem nubis aquã
Ecquis vnquam crederet illam in ſe
continere omnia quæ mundus habet,
lapi-

apides duros, ſalia, aërem, terram, gnem, cùm tamen ſimplex per ſe ppareat aqua? Quid dicam de terra, quæ in ſe continet aquam, ignem, ſaia, aërem, & per ſe nuda terra videtur? O mirabilem naturam! quæ nouit ex qua in terra fructus producere mirabiles, & ex aëre illis ſuppeditare vitam. Hæc omnia fiunt, & vulgarium hominum oculi iſta non vident; ſed oculi ntellectus & imaginationis percipiũt, iſu vero, veriſſimo: oculi enim ſapientum naturam vidẽt aliter quàm oculi õmunes. Exempli gratia, oculi vulgi ident Solem eſſe calidum, oculi verò Philoſophorum è cõtra vident Solem otius eſſe frigidũ, ſed motus eius calidos: Actus enim & effectus eius per iſtantiam locorum deprehenduntur. gnis naturæ vnus & idem cum ipſo ſt: ſicuti enim Sol inter ſphæras Planetarum centrum eſt, & ex hoc centro cœli deorſum calorem motu ſuo pargit; ſic in centro terræ Sol terræ

eſt, qui motu ſuo perpetuo calore[m] vel radios ſurſum ad terræ ſuperficie[m] pellit. Is calor intrinſecus multò ef-ficacior eſt hoc igne elementali; ſe[d] temperatur terrena aqua quæ de di[e] in diem poros terræ penetrat illámqu[e] refrigerat: ſic Solem cœleſtem & eiu[s] calorem temperat aër qui de die i[n] diem circumuolat orbem: & niſi ho[c] eſſet, calore tali res omnes conſume-rentur, nec quicquam naſceretur. Sicuti enim ignis ille inuiſibilis ſe[u] calor centralis omnia conſumeret ſ[i] non intercederet aqua; ſic Solis calor omnia deſtrueret ſine intermediante aëre. Sed quomodo hæc Elementa inter ſe agant breuibus dicam. In cen-tro terræ eſt Sol centralis, qui motu ſuo vel ſui firmamenti dat calorem magnum, qui extendit ſe vſque ad terræ ſuperficiem. Ille calor cauſatur aërem hunc in modum: Aëris matrix aqua eſt, quæ parit filios ſuæ naturæ, ſed diſſimiles, & multò ſubtiliores;

nam vbi aquæ introitus eſt denegatus aër intrat : quando itaque illc calor centralis, qui perpetuus eſt, agit, facit diſtillare aquam & calefieri, & ſic illa aqua vi caloris vertitur in aërem, atque hoc pacto erumpit ad ſuperficiem terræ, quia ſe includi non patitur: vbi poſtea refrixit reſoluitur in aquam. In oppoſitis locis interim etiam fit vt non ſolùm aër, verùm etiam aqua exeat; ſicuti apparet dum nigræ nubes violentia in aërem attolluntur: cuius rei tibi ſit hoc exemplum domeſticum. Facias in olla feruere aquam, videbis igne lento lentos vapores, & ventos; Igne vehementiori apparebunt nebulæ craſſiores. Eodem planè modo calor operatur centralis; ſubtilem aquam in aërem eleuat, quod ſpiſſum eſt ex ſale vel pinguedine diſtribuit terræ, vnde res variæ naſcuntur, reſiduum ſaxa & Petræ fiunt. Poſſet aliquis obiicere, ſi ita ſe res haberet, tunc continuò id fieri deberet, cum tamen

ſæpè nullus ſentiatur ventus. Reſpondeo, ſi non violenter in vas diſtillatorium infunditur aqua non fit ventus, nam parum aquæ paruum excitat ventum: vides non ſemper fieri tonitrua, etiamſi pluuia ſit & ventus, ſed tantùm quando vi aëris aqua turbida fertur ad ſphæram ignis; nam ignis non patitur aquam. Habes ante oculos exemplum, dum in calidam fornacem effundis aquam frigidam, vnde tonitrua excitantur. Sed quare non vniformiter aqua intret in illa loca & cauitates, ratio eſt quòd multa ſunt eiuſmodi vaſa & loca; pellit interdum vna concauitas, ventis, aquam à ſe ad aliquot dies & menſes, donec iterum fiat aquæ repercuſſio: vt videmus in mari, cuius fluctus aliquando multa milliaria agitantur, antequam repercuſſionem, vt regrediantur, offendant, ſed ad rem noſtram. Dico ignem vel calorem eſſe cauſam motus aëris, & vitam omnium rerum: & terra

eſt horum omnium nutrix, vel receptaculum. Sed ſi non eſſet aqua quæ refrigerat terram & aërem noſtrum, tunc terra exſiccaretur, propter has duas rationes, nimirum ob motus centralis & ſolis cœleſtis calorem: nihilominus contingit hoc in aliquibus locis, quando pori terræ obſtruuntur, vt humidum penetrare non poſſit, tunc per correſpondentiam ſolis cœleſtis & centralis (quia vim habent inter ſe magneticam) accenditur terra à Sole: ſicque etiam aliquando cadet grauis orbita mundi. Fac igitur vt operatio talis in terrâ noſtrâ ſit; vt calor centralis aquam poſſit mutare in aërem, vt in planitiem mundi egrediatur, & reſiduum, vt dixi, per poros terræ ſpargat; & tunc in oppoſito aër vertetur in aquam multò ſubtiliorem quàm fuit prima: & hoc ſic fiet, ſi ſeni noſtro aurum & argentum deglutire dabis, vt ipſe conſumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres

eius ſpargantur in aquam, coquito eam donec ſatis eſt, & habes medicinam curandi lepram. Hoc ſaltem animaduerte, ne frigidum pro calido, vel calidum pro frigido accipias, naturas naturis miſce, ſi aliquid eſt quod contrarium naturæ (ſiquidem vna tibi eſt neceſſaria) ſepara illud, vt natura naturæ ſimilis ſit, hoc fac igne non manu; & ſcito ſi non ſequeris naturam vana eſſe omnia: & hic tibi dixi per ſanctum Deum quod pater filio debet: qui habet aures audiat, & qui habet ſenſus animum aduertat.

TRACTATVS XII.

De Lapide, & eius virtute.

IN præcedentibus ſufficienter dictum fuit de productione rerum naturalium, de Elementis, & de materia

ria prima & materia ſecunda, de corporibus & ſeminibus, de vſu & virtute eorum: Conſcripſi etiam praxin conficiendi lapidem Philoſophorum: de eius verò virtute tantum quantum mihi natura conceſſit, & experientia patefecit, nunc reuelabo. Sed, vt priùs adhuc ſummatim & breuibus verbis comprehendam omnium horum tractatuum argumentũ, vt Deum timens lector mentem meam aſſequatur & ſenſum meum, ita ſe res habet. De veritate artis ſi quis dubitat, legat copioſa Philoſophorum antiquiſſimorum ratione & Experientia verificata ſcripta; quibus vt fide dignis, in ſua arte fides non deroganda eſt: qui verò illis fidem non adhibet, tunc contra principia negantem non eſſe diſputandum nouimus: Surdi enim & muti loqui non poſſunt. Quam enim prærogatiuam in hoc mundo res omnes haberent præ metallis? Cur hæc ſola per denegationem ſeminis immeritò à

ſummi Creatoris vniuerſali multiplicationis benedictione excludemus, quam ſacræ literæ affirmant omnibus rebus creatis ſtatim à condito mundo inditam & impertitam fuiſſe? ſi verò ſemen habent, quis tam fatuus eſt qui nõ credat in ſuo ſemine illa poſſe multiplicari? In natura ſua ars Chymiæ vera eſt, vera etiam natura, ſed raro verus artifex: Vna natura, ars vna, ſed multi artifices. Quod autem natura creat res ex elementis, generat eas per velle Dei ex materia prima, quam ſolus Deus ſcit: natura creat res illáſque multiplicat ex ſecunda materia quam Philoſophi ſciunt. Nil fit in mundo ſine velle Dei & naturæ. Elementum enim quodlibet in ſua ſphæra eſt; ſed vnum abſque altero eſſe non poteſt; vnum ex alio viuit, & tamen coniuncta non conueniunt; ſed aqua eſt omnium elementorum dignior, quia mater eſt omnium rerum: hanc ſupernatat ſpiritus ignis. Cauſante

igne

igne aqua ſit materia prima, certatione videlicet ignis cum aqua; & ſic generantur venti vel vapores apti vt congelentur cum terra, per aërem crudum qui ab initio ſeparatus fuit ab illa. Et hoc fit ſine ceſſatione, motu perpetuo; quia ignis ſiue calor non excitatur aliter niſi motu: quod facilè videre eſt apud fabrum ferrarium ferrum lima comminuentem, quod eatenus motu vehementiori incaleſcit ac ſi igne incanduiſſet. Motus ergo cauſat calorem, calor mouet aquam, aquæ motus cauſat aërem omnium viuentium vitam. Creſcunt igitur res hunc in modum, vt ſupra dixi, ex aqua videlicet: nam ex illius vapore ſubtiliori, res ſubtiles, leues proueniunt; ex oleo verò eiuſdem, graues & maioris pretij; ex ſale autem res prioribus longè pulchriores. Quia autem Natura interdum impeditur ne res puras producere poſſit; ſiquidem vapor, pinguedo, ſal maculantur, & miſcent ſe terræ lo-

cis: propterea docuit nos experientia purum ab impuro ſepararare. Ideo ſi velis vt natura melioretur in actu, ſolue corpus quod vis,& illud quod naturæ acceſſit heterogeneum ſepara, purga, coniunge pura puris, cocta coctis, cruda crudis, ſecundum naturæ pondus non materiæ. Nam ſcito quod ſal nitri centrale non accipit plus de terra niſi quantum opus habet, ſiue ſit pura ſiue impura: Aquæ verò pinguedo aliter ſe habet, nam nunquam habetur pura; ars purgat illam per duplicem calorem, & denuo coniungit illam.

* * * *

EPILOGVS

EPILOGVS SEV CONCLVSIO HORVM

duodecim tractatuum.

COnſcripſi, amice lector, præcedentes duodecim Tractatus in gratiam filiorum artis, vt antequam manum adhiberent operi, naturę operationem haberent cognitam; quomodo videlicet illa operando res producat; ne ſine clauibus portam ingrederentur, & cribro aquam haurirent: fruſtra enim laborat ille qui ſine cognitione naturæ manus ad labores porrigit. In hac ſanctâ & veriſſimâ ſcientiâ, in nocturnis verſatur tenebris cui ſol non lucet, in denſa vmbra eſt cui de nocte non apparet luna. Habet natura lumen proprium, quod noſtris oculis non eſt peruium; vmbra naturæ

oculis noſtris corpus eſt : ſed ſi quer
lumen naturæ irradiat, illi confeſtir
nebula de oculis tollitur,& ſine impe
dimento poteſt conſpicere punctur
magnetis noſtri correſpondentis vtr
que centro radiorum,ſolis videlicet &
terræ : eo vſque enim naturæ lume
penetrat & interna patefacit ; cuiu
rei tale tibi ſit exemplum. Induatu
veſte vniformi adoleſcens duodecir
annorum & puella eiuſdem ætatis ;
iuxta ſe locentur , nemo cognoſce
quis maſculus , quæ fæmella ſit ; ocu
enim noſtri penetrare non poſſun
ideò decipit nos noſter viſus , & fal
pro veris accipit : ſed cum veſtibus ſu
blatis denudantur , vt ita appareat
quales natura eos formauit , facil
vterque in ſuo dignoſcitur ſexu. Simi
planè modo noſter intellectus faci
vmbræ naturæ vmbram ; Nam corpu
nudum in homine eſt ſeminis natur
vmbra: ſicuti igitur veſtimentis tegitu
corpus humanum , ſic etiam tegitu
corpor

corpore natura humana, quam ſibi Deus reſeruauit tegendam & detegendam. Poſſem hic prolixè & Philoſophicè diſſerere de hominis dignitate, creatione eius, & generatione: Sed cum eiuſmodi non ſint huius loci, ſilentio prætereunda ſunt; de vita eius ſolummodo paucis agam. Creatus homo de terra, ex aëre viuit: eſt enim in aëre occultus vitæ cibus, quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam; cuius ſpiritus inuiſibilis congelatus melior eſt quam terra vniuerſa. O ſancta & admirabilis Natura quæ filios doctrinæ errare non permittis, ſicuti in vita humana indies demonſtras! Porro in hiſce duodecim Tractatibus tot rationes naturales in medium attuli, vt eò faciliùs cupiens & Deum timẽs lector intelligere poſſit ea omnia quæ oculis meis, Deo benedicente, vidi, manibus feci propriis ſine vlla ſophiſticationis fraude: ſine lumine enim & cognitione natu-

tæ impoſſibile eſt hanc aſſequi artem, niſi ſingulari reuelatione diuina alicui contingat, vel per ſecretam amici demonſtrationem. Res eſt vilis & pretioſiſſima, quam aliquoties deſcriptam nunc denuo repeto. ℞. aëris partes X. Auri viui vel lunæ viuæ partem I; hæc omnia impone vaſi tuo; coque aërem hunc inprimis vt ſit aqua, & poſtea non aqua: ſi hoc ignoras, & aërem coquere neſcis, procul omni dubio errabis; ſiquidem hæc eſt veterum Philoſophorum materia. Id enim accipere debes quod eſt, ſed non videtur donec artifici placeat; eſt aqua roris noſtri, ex qua extrahitur ſal petræ Philoſophorum, quo omnes res creſcunt & nutriuntur: Matrix eius eſt centrum ſolis vel lunæ tam cæleſtis quam terreſtris: & vt apertius dicam, Magnes eſt noſter, quem in præcedentibus chalybem eſſe dixi: Aër generat magnetem, magnes verò generat vel facit apparere aerem noſtrum. Sanctè tibi

veri-

veritatem hîc manifeſtaui, roga Deum vt cœpta tua ſecundet: Et ſic hoc loco habebis veriſſimam explicationem Hermetis aſſeuerantis Patrem eius eſſe ſolem, matrem verò lunam, & quod ventus portauerit illum in ventre ſuo; nimirum ſal Alkali, quod Philoſophi Sal Armoniacum & vegetabile nominarunt, occultatum in ventre magneſiæ. Operatio eius talis eſt, vt ſoluas congelatum aërem, in quo ſolues auri decimam partem; hoc ſigilla, & igne noſtro labora, donec aër vertatur in pulueres; & apparebunt, habito mundi ſale, colores varij. Deſcripſiſſem integrum proceſſum in hiſce Tractatibus; ſed quia ille, vnâ cum multiplicatione, in Lullij & aliorum verorum Philoſophorum libris ſufficienter continetur; propterea ſatis mihi fuit tantum de materia primâ & ſecundâ tractare; quod candidè factum eſt, nec arbitreris vllum mortalium me luculentius illud præſtitiſſe;

ſiquidem id non è multis libris, ſed ex
nearum manuum labore & propria
experientia feci. Si igitur vel non intelligis, vel non credis veritati, noli
meum librum, ſed te ipſum accuſare;
& crede Deum tibi hoc ſecretum nolle reuelare: hunc igitur precibus fatiga, & multoties reiteratis lectionibus
hunc libellum euolue, præſertim horum XII. Tractatuum Epilogum: conſiderando ſemper naturæ poſſibilitatem, & elementorum actiones, &
quodnam ſit in illis præcipuum, &
præſertim in rarefactione aquæ vel
aëris, ita enim creati ſunt cæli & totus
mundus: hoc tibi ſicut Pater filio ſignificare volui. Ne mireris quòd tot
Tractatus ſcripſerim, non mea cauſa
factum eſt, cùm libris non egeam, ſed
vt multos qui in vanis rebus laborant
monerem ne fruſtrâ ſumptus exponerent: potuiſſent quidem omnia paucissimis comprehendi lineis, imò verbis; ſed per rationes & exempla volui
te

e ad naturæ cognitionem deducere; t ante omnia ſcires quid quærere debe
eres, an primam vel ſecundam mateiam. Haberes etiam patefactam naturam, eiuſque lumen & vmbram. Noli moueri quod aliquando contradictoria in meis Tractatibus, more Philoſophorum vſitato, tibi occurrant; opus habes illis ſi intelligis, non reperitur roſa ſine ſpinis. Perpende diligenter quod ſupra dixi, quomodo videlicet quatuor elementa ſtillent in centrum terræ humidum radicale, & quomodo ſol terrenus centralis motu uo producat & ſublimet illud ad terræ ſuperficiem. Dixi etiam ſolem cœleſtem habere correſpondentiã cum ſole centrali: nã ſol cæleſtis & luna peculiarem habent vim & virtutem ſtillandi per radios ſuos in terram: calor enim calori, ſal ſali facilè iungitur. Et ſicuti ſol centralis habet ſuum mare, & aquam crudam perceptibilem; ſic ſol cæleſtis habet etiam ſuum mare &

aquam ſubtilem & imperceptibilem. In ſuperficie terræ radij radijs iunguntur, & producunt flores, & omnia. Propterea quando pluuia fit, accipit ex aëre illam vim vitæ, & coniungit illam cum ſale nitro terræ, (quia ſal nitri terræ eſt inſtar calcinati Tartari, ſua ſiccitate aërem ad ſe trahens; qui aër in eo reſoluitur in aquam: Talem vim attrahendi habet ille ſal nitri terræ, qui etiam aër fuit, & eſt coniunctus pinguedini terræ) & quo radij ſolares copioſiùs tunc feriunt, eò maior ſalis nitri quantitas fit, & per conſequens maior frumenti copia creſcit, & hoc de die in diem fit. Tantùm de correſpondentia rerum inter ſe, & efficacia ſolis & lunæ & ſtellarum innuere volui ignorantibus; nam ſcientes non indigent hac inſtructione. Verſatur ſubiectum noſtrum toti mundo ob oculos & nō cognoſcitur. O cælum noſtrum! O aquâ noſtra! O Mercurius noſter! O Sal nitri noſtrum in mari mundi ver-

verſans! O vegetabile noſtrum! O Sulphur noſtrum fixum & volatile! O caput mortuum, ſeu fæces maris noſtri! Aqua manus non madefaciens, ſine qua nemo mortalium viuere poteſt, & ſine qua nil naſcitur & generatur in toto orbe! Et hæc ſunt auiculæ Hermetis epithera, quæ nunquam quieſcit; viliſſima eſt, nemo eâ carere poteſt: & ſic habes rem omni mundo pretioſiorem detectam, quam planè dico nil aliud eſſe quàm aquã noſtram ponticam, quæ in ſole & luna congelatur, & extrahitur è ſole & luna, chalybe noſtro, artificio Philoſophico, miris modis, per prudentem artis filium. Conſilium meum non erat, propter rationes in præfatione commemoratas, hunc librum publicare; attamen vicit me de liberalibus & Philoſophicis ingeniis promerendi cupiditas: vt ijs qui me norunt animum oſtēderem bonum; ſimul illis qui artem callent manifeſtarem me illis parem eſſe &

ſocium, corúmque notitiam appetere. Non dubito multos bonæ conſcientiæ & voluntatis homines illud donum Dei clanculùm poſſidere; hi meo admoniti exemplo, & meis periculis cautiores & prouidentiores facti, Harpocratis ſibi commendatum habeant ſilentium: quotieſcunque enim me magnatibus detegere volui, ſemper aut in damnum, aut periculum mihi ceſſit. Hoc ſcripto me adeptis filijs Hermetis patefacio, & ignorantes ac errantes inſtruo, ac in viam veram reduco. Credant ſcientiæ hæredes ſe nunquam habituros meliorem viam cui inſiſtant quam quæ ipſis hîc demonſtrata eſt; omnia enim apertè dixi: Extractionem ſaltem noſtri ſalis Armoniaci vel Mercurij Philoſophici ex aquâ noſtrâ pontica, eiúſque tantum vſum non ita apertè reuelaui, quia à magiſtro naturæ non habui vlteriorē loquendi licentiam; & hoc ſolus Deus reuelare debet, qui nouit hominum corda & animos:

quem

quem ſi diligenter oraueris, per reiteratam huius libri lectionem poterit tibi intellectum tuum aperire. Vas, vt ſupra dictum, vnicum eſt à principio vſque ad finem, vel ad ſummum duo ſufficiunt vaſa: ignis etiam continuus in vtroque opere; quo nomine legant errantes Tractatum x. & xi. Si in tertiâ materiâ operatus fueris nil efficies: hanc tractant hi qui extra hoc vnicum ſal noſtrum quod Mercurius eſt, laborant in herbis, animalibus, lapidibus, & mineris, excepto ſole & luna noſtra quæ obducta eſt ſphæra Saturni. Et qui optatum deſiderat finem, ſciat conuerſionem elementorum, & leuia facere ponderoſa, & Spiritus facere non Spiritus; tunc non laborabit in re extranea: ignis eſt regimen, quicquid fit igne fit; vt ſufficienter in præcedentibus, & hîc concluſionis loco, ſatis dictum eſt. Vale lector beneuole, & hiſce per experientiam meam verificatis laboribus diu, ad nominis Diuini

gloriam, animæ tuæ ſalutem, proximíque commodum, perfruere.

AD FILIOS VERITATIS

PRÆFATIO IN ÆNIGMA Philoſophicum.

IAm vobis, filij ſcientiæ, è ſcaturigine vniuerſalis fontis detexi omnia, vt nil ſit amplius reſiduum. Nam in præcedentibus meis Tractatibus naturam per exempla ſufficienter explicui: Theoricam & praxin quantum fas fuit manifeſtaui. Sed ne quis de Laconiſmo conqueri poſſit, quòd aliquid omiſerim, totam artem ænigmaticè adhuc vobis deſcribam; vt videatis quouſque Dei ductu peruenerim. Infiniti ſunt libri de hac arte tractantes; vix in vllo reperietis veritatem eatenus vobis patefactam: quòd hanc ob cauſam præſtare volui, quia cum multis

multis Philoſophorum ſcripta ſe bene ntelligere putantibus ſermonem con- uli; ſed deprehēdi illos eadem ſcripta ongè ſubtiliùs explicare quàm natu- a,, quæ ſimplex eſt, requirebat: imò omnia mea dicta veridica, ipſis ſemper lta ſapientibus, videbantur nimium vilia & incredibilia. Aliquoties accidit vt quibuſdam de verbo ad verbum ar- tem inſinuarem, ſed nequaquam aſſe- qui potuerunt, non credentes aquam n mari noſtro eſſe, & tamen Philoſo- phi videri volebant. Cum ergo verba mea oretenus dicta non potuerint in- elligere, non timeo (vti alij Philoſophi timuerunt) vt quis tam facilè conci- pere poſſit; Donum eſt, Dei dico. Ve- rum quidem eſt, ſi in ſtudio Chymico requireretur ſubtilis ingenij perſpica- citas, & res eiuſmodi eſſet vt ab oculis vulgi poſſet conſpici; ſatis apta vidi il- lorum ingenia ad indaganda talia: ſed vobis dico vt ſitis ſimplices, & non ni- mium prudentes, donec arcanum in-

ueneritis,quo habito neceſſariò aderit prudentia; tunc vobis non deerit libros infinitos ſcribendi facilitas:quod longè facilius erit illi qui in centro eſt & rem videt,quàm huic qui in circumferentia ambulat, & nil præter auditum habet. Omnium rerum materiam ſecundam lucidiſſimè deſcriptam habetis:ſed hanc vobis commendo cautelam, quòd ſi ad arcanum hoc peruenire volueritis, ſcitote quod in primis Deus orandus, poſteà proximus amandus ſit:denique nolite vobis res adeo ſubtiles imaginari, de quibus natura nil ſcit; ſed manete,manete inquam in via naturæ ſimplici; quia in ſimplicitate rem citius palpare, quàm eandem in ſubtilitate videre poteritis: nolite in lectione meorum ſcriptorum ſemper inhærere ſyllabis, ſed legendo vtique conſiderate naturam, & eiuſdem poſſibilitatem. Antequàm verò ad opus vos accingatis, imaginemini diligenter quid quæratur, & quis ſit inten-

intentionis veſtræ ſcopus ac finis: nam multò melius eſt cerebro & imaginatione priùs diſcere quàm manu & ſumptibus. Et hoc vobis dico, quòd opus eſt rem quærere aliquam, quæ occulta eſt, ex qua fit (miro modo) talis humiditas quæ aurum ſine violentia ſeu ſtrepitu ſoluit, imò ita ſuauiter & naturaliter ſicuti glacies aquæ calidæ beneficio liqueſcit: ſi hoc inueniſtis, habetis rem ex qua aurum à natura productum eſt: & quamuis omnia metalla, & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatur ei ſicut aurum; nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea inſtar matris eſt ipſi. Et ſic finaliter concludo; ſi hiſce meis ſcriptis & admonitionibus cauti eſſe non vultis, habetote me, bene de vobis mereri cupientem, excuſatum: feci fideliter quantum licuit, ſicuti bonæ conſcientiæ virum decet. Si quæritis quis ſim, Coſmopolita ſum: ſi me noſtis, & boni ac ho-

neſti viri eſſe deſideratis, tacebitis: ſi me non noſtis, nolite de me inquirere, nulli mortalium enim quandiu vixero plus à me reuelabitur quàm hoc publico ſcripto factum eſt. Credite mihi ſi non eſſem eiuſmodi ſtatus ac conditionis homo ſicut ſum, nil mihi ſolitaria vita foret iucundius, vel cum Diogene ſub dolio deliteſcere: video enim omnia quæ ſunt vanitatem eſſe, fraudem & auaritiam inualuiſſe vbi omnia venalia ſunt, & iniquitatem virtutem ſuperaſſe: futuræ vitæ meliora præ oculis video, hiſce gaudeo. Iam non miror, vt antea feci, cur Philoſophi habita tali medicina non curarunt abbreuiare dies ſuos; quia omni Philoſopho ita eſt præ oculis vita ſequens ſicuti in ſpeculo apparet tibi tua propria facies. Quod ſi tibi Deus dabit optatum finem, poſtea credes mihi; nec te reuelabis mundo.

PARABO-

PARABOLA SEV ÆNIGMA PHILOSOPHICVM,

Coronidis & ſuperadditamenti loco adjunctum.

EVENIT aliquando cùm per tot annos vitæ meæ nauigarem à Polo Arctico ad Polum Antarcticum, vt ſingulari Dei nutu eiicerer ad littus magni cuiuſdam maris: & licet maris illius mundi aditus & proprietates optimè cognitas & perſpectas haberem, nihilominus inſcius fui an etiam in illis oris generaretur piſciculus ille Echeneis, quem tot magnæ & paruæ conditionis homines hactenus tam ſollicitè quæſierunt. Dum autem in littore Meloſynas hinc indè natantes cum nymphis conſpicio, feſſus etiam à

præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis grauatus, ab aquarum murmure ſomno corripior: & dum ſuauiter obdormiſco, occurrit mihi in ſomnis viſio mirabilis. Video è mari noſtro venerãdę canitiei Senem Neptunum cum tridente egredientem, qui me poſt amicam ſalutationem in Inſulam deducit amœniſſimam. Hæc Inſula pulcherrima verſus Auſtrum ſita erat, ac rebus omnibus ad hominis neceſſitatem, & ad eiuſdem delitias ſpectantibus refertiſſima: Virgilij Campus Elyſius vix cum illa potuiſſet comparari. Totum inſulæ littus vndique virentibus myrtis, cupreſſis ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia variegatis floribus tecta, iucundiſſimo aſpectu, ſuauiſſimè redolebant. Colles Vineis, Oleis, & Cedris miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoniorum arboribus referta. Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus, ſingulari artificio

ficio intertextis, vtrinque conſitæ gratiſſimam peregrinantibus præbebant vmbram. Vt paucis dicam, quicquid in toto mundo eſt ibi videbatur. Inter ambulandum monſtrabantur mihi à dicto Neptuno ſub aliqua rupe latentes duæ illius inſulæ mineræ, Auri & Chalybis. Non longè illinc deducor ad pratum, in quo peculiaris Hortus varijs & ſpectatu digniſſimis arboribus plantatus erat. Inter complures Arbores autem oſtendit mihi ſeptem Arbores nominibus inſignitas; ac inter has duas præcipuas alijs eminentiores obſeruaui, quarum vna ferebat fructum inſtar Solis lucidiſſimi & fulgentiſſimi, & folia eius erant inſtar Auri: Altera verò producebat albiſſimos Lilijs candidiores fructus, & folia eius erant ſicut Argentum finum: Vocabantur autem hæ Arbores à Neptuno, vna Solaris Arbor, & altera Lunaris. Et quamuis in hac inſula omnia ad nutum eſſent, vnicum tamen ipſi de-

erat: Aqua non habebatur niſi magna cum difficultate. Erant quidem multi qui partim tentabant illuc Aquam Fontis per canales deducere partim etiam ex varijs rebus eliciebant: ſed fruſtraneus erat attentatus labor; quia illic locorum nullo poterat haberi medio; & ſi habebatur, inutilis tamen fuit & venenoſa, niſi è radijs Solis vel Lunæ, quod pauci præſtare potuerunt; & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiã nunquã vltra decẽ partes potuit attrahere; erat enim eiuſmodi Aqua mirabilis: & crede mihi quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niueum candorem; & dum illam aquam contemplarer valdè miratus ſum. Interim fatigatus illa conſideratione euanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cuius fronti nomen Saturni erat inſcriptum. Hic accepto vaſe hauriebat Aquæ partes decem; & ſtatim de fructu Arboris Solaris accepit & impoſuit;

ſuit; & vidi fructum Arboris conſumi & reſolui inſtar glaciei in Aqua calida. Quæſiui ex illo; Domine, video rem mirabilem, Aquam eſſe ferè ex nihilo; video fructus Arboris in illa adeò ſuaui calore conſumi, ad quid iſta? At ille mihi gratiosè reſpondit. Fili mi, verum eſt quòd res hæc eſt mirabilis; ſed ne mireris, ita enim oportet eſſe. Nam hæc Aqua eſt Aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris huius ita meliorare vt poſtea, non plantatione aut inſitione, ſed ſolo ſuo odore faciat ſibi cæteras ſex arbores vniformes. Inſuper hæc Aqua eſt huic fructui inſtar fœminæ, in re nulla poſſunt arboris huius fructus putrefieri niſi in hac Aqua: Et licet fructus per ſe ſit mirabilis, & res pretioſa; attamen ſi in hac Aqua putreſcit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perſeuerantem, cuius ſanguis omni Theſauro pretioſior eſt, habens facultatem ſex arbores, quas hîc vides, fertiles redde-

re, illarúmque fructus melle dulciores proferre. At ego petij, Domine, quomodo ſit iſtud? Dixi tibi Arboris Solaris fructus eſſe viuos, dulces; at vbi nunc vnus ſaltem ex illo ſaturatur, quando in hac aqua coquitur poſſunt poſtea mille ex eo ſaturari. Quæſiui porrò, Domine, coquiturne igne forti, & quamdiu? At ille; Aqua iſta habet intrinſecum ignem, & ſi iuuatur calore continuo, comburit tres partes corporis ſui cum hoc corpore fructus, & non remanebit niſi pars minutiſſima, quæ vix imaginari poteſt, ſed in ſumma virtute; coquitur ſagaci ingenio Magiſtri ſeptem menſibus primò, poſteà decem: Sed interea apparent res variæ, & ſemper in die quinquageſimo plus vel minus. Adhuc interrogaui: Domine, nonne poteſt etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Reſpondit: Non eſt niſi hæc vna Aqua quæ vtilis eſt in hac regione vel inſula: nulla etiam alia Aqua poteſt

poteſt penetrare poros huius pomi niſi hæc: & ſcito Arborem Solarem etiam ex hac Aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta eſt: Propterea inter ſe magnam habent concordantiam: ſed ſi aliquid peregrini ipſi adderetur non poſſet id præſtare quod facit per ſe. Relinquenda igitur per ſe, nihilque ei addatur, niſi hoc pomum: Poſt decoctionem enim eſt fructus immortalis vitam habens & ſanguinem, qui ſanguis omnes arbores ſteriles facit portare fructus eiuſdem Naturæ cum pomo. Rogaui vlteriùs: Domine, Hauritúrne Aqua hæc alio modo, vel habetúrne vbique? Et ille, In omni loco eſt, & nemo ſine ea viuere poteſt; hauritur miris modis, ſed iſta eſt optima quæ extrahitur vi Chalybis noſtri qui inuenitur in ventre Arietis. Dixi; Ad quid vtilis? Reſpondit, Ante debitam coctionem eſt ſummum venenum; ſed poſt coctionem conuenientem ſumma eſt medi-

cina, & dat viginti nouem grana ſanguinis; quodlibet autem granum octingentos ſexaginta quatuor ſuppeditabit tibi fructus Arboris Solaris. Quæſiui; Nonne vlteriùs meliorari poteſt? Teſte ſcriptura Philoſophica, ait, primùm ad decem, poſtea ad centum, deinde ad mille, & decem millia &c. poteſt exaltari. Inſtabam; Domine mi, noueruntne multi iſtam Aquam: & habetne nomen proprium? Ille clamabat palàm, dicens: Pauci nouerunt, ſed omnes viderunt, & vident, & amant: habet nomina, ſed multa & varia; at nomen proprium eius eſt Aqua maris noſtri, Aqua vitæ non madefaciens manus. Petij adhuc: Vtunturne ea alij ad res alias? Vtitur ea ait, omnis creatura, ſed inuiſibiliter. Naſciturne in ea aliquid? interrogaui: At ille: Ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea viuūt: ſed in ea propriè nihil eſt, ſed eſt res quæ ſe miſcet omni rei. Quæſiui.

Eſtne

Eſtne ſine hoc Arboris fructu vtilis? Ad hoc dixit: In hoc opere nequaquam; ſiquidem non niſi in ſolo hoc Arboris Solaris fructu melioratur. Incepi rogare, Domine quæſo nomina mihi illam tam manifeſto nomine vt nullum poſſim amplius habere dubium. At ille ſublata voce clamauit, vt me è ſomno excitaret; ideò non ampliùs poteram quærere, nec ille vlteriùs mihi reſpondere voluit, nec ego tibi plura dicere poſſum. Contentus eſto hiſce, & crede quòd non eſt poſſibile lucidius loqui: Nam ſi hæc non percipis, nunquam aliorum Philoſophorum libros aſſequeris. Poſt Saturni inſperatum ac ſubitaneum diſceſſum nouus me ſopor inuaſit, & denuò mihi forma viſibili apparet Neptunus: Præſentem in Hortis Heſperidum congratulatur felicitatem, monſtrando mihi ſpeculum, in quo totam Naturam detectam vidi: Poſt varios vltrò citróq; commutatos ſermones gratias ipſi pro

exhibitis beneficijs ago; quòd, ſuo videlicet ductu, non ſolum hunc amœniſſimum Hortum ingreſſus fuerim: verùm etiam in optatiſſimum Saturni colloquium venerim. Sed quia propter improuiſum Saturni diſceſſum difficultates aliquæ quærendæ & inueſtigandæ adhuc reſtarent, rogaui enixè vt hac exoptata occaſione mihi ſcrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philoſophorum affirmantium generationem omnem fieri per marem & fœminam, & tamen ſolum fructum arboris Solaris vidi in ſomniis Saturnum Mercurio noſtro imponere; credo etiam tibi vt Domino Maris huius quòd iſta benè ſcias; reſponde quæſtioni meæ, quæſo? At ille, Verum eſt, fili; omnis generatio fit in mare & fœmina; ſed, propter diſtractionem trium Naturæ regnorum, alio modo naſcitur Animal quadrupes, alio modo vermis: Licet enim vermes ha-

beant oculos, viſum, auditum, & reliquos ſenſus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra in qua putrefiunt fœmina eſt. Ita in opere Philoſophico mater eſt huius rei repetita toties illa Aqua tua, & quicquid ex ea naſcitur, more vermium per putrefactionem naſcitur: Ideò Philoſophi Phœnicem & Salamandram crearunt. Si enim è duorum corporum conceptione fieret eſſet res morti obnoxia: at quia ſe tantum reuificat, deſtructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile. Siquidem mors rerum nil aliud eſt quàm ſeparatio vnius ab altero. Et in hac Phœnice ita fit, quòd ſe vita à corpore corruptibili per ſe ſeparat. Inſuper quæſiui: Domine mi, ſuntne diuerſæ res rerum vel compoſitio in hoc opere? At ille: Vnica res eſt, cui non miſcetur aliquid aliud præterquam Aqua Philoſophica tibi in ſomno aliquoties manifeſtata, quæ in decuplo eſſe debet ad vnam

corporis partem. Et firmiter ac in-
dubitatè credas, fili, quæ per ſomni[a]
in hac inſula, pro more regionis, tib[i]
à me & à Saturno fuerunt patefact[a]
nullo modo eſſe ſomnia, ſed puriſſi-
mam veritatem, quam experienti[a]
vnica rerum Magiſtra tibi DEI aſſi-
ſtentia detegere poterit. Vlterius quæ-
rentem ſine reſponſo poſt valedictio-
nem diſcedens, me à ſomno excitatum
in deſideratam Europæ regionem ſi-
ſtit. Et ita tibi etiam, amice Lector,
ſatis hactenus à me dictum ſufficiat.
Vale.

Soli Triuno Laus & Gloria.

DIALO-

DIALOGVS MERCVRII, ALCHYMITÆ ET NATVRÆ.

IN illo tempore conuenerunt Chymiſtæ, & conſilium fecerunt, quomodo LAPIDEM PHILOSOPHORVM facere ac præparare deberent, & ſic per vota quilibet ſuam opinionem vt diceret conſtituerunt. Et concurſus ille fuit ſub dio in prato quodam, die ſerena quadam. Et multi concordarunt Mercurium eſſe illius primam materiam, alij Sulphur, alij alia. Sed de Mercurio maxima illorum fuit opinio, præſertim ex dictis Philoſophorum, quoniam illi pro vera materia prima habent, & etiam pro pri-

ma materia Metallorum : claman
enim Philoſophi : Noster Mer
cvrivs &c. Et cum ita inter ſe cer
tarent laboribus variis, (quilibet enin
illorum expectabat cum deſiderio &
lætitia concluſionem) ſurrexit interim
tempeſtas maxima cum procellis, nim-
bis, & vento inaudito, qui illam con-
gregationem diſperſit in varias pro-
uincias, quemlibet ſeorſim ſine con-
cluſione. Quilibet tamen illorum im-
preſſit ſibi qualis debebat eſſe illius
diſputationis finis. Cœpit igitur quili-
bet labores ſuos ſicut prius, vnus in
hac, alter in alia re, quærentes Lapi-
dem Philosophorvm, & hoc
fit hucuſq; ſine ceſſatione. Vnus verò
illorum memor diſputationis, quod
neceſſario in Mercurio quærendus ſit
Lapis Philoſophorum, dixit ad ſe:
Etiam ſi non eſt facta concluſio : ta-
men in Mercurio laborabo, faciámque
ego concluſionem facto lapide bene-
dicto ; erat enim homo qui ſemper ſe-
cum

um ſolebat loqui, ſicut ſolent Alchy-
iſtæ. Cœpit igitur legere Libros
hiloſophorum, & incidit in Librum
lani qui de Mercurio tractat, & ſic
ctus eſt ille Alchymiſta Philoſophus,
d ſine concluſione. Et accepto Mer-
urio cœpit laborare; poſuit illum
vitrum, & dedit ignem, Mercu-
ius ſicut ſolet, euaporauit. Alchymiſta
iſer neſciens naturam, vxorem ſuam
rberauit dicens: nemo huc venire
otuit præter te, Tu mihi accepiſti
lercurium ex vitro. Vxor flendo ſe
cuſat, dicítque tacitè Marito: Facias
merdam ex his. Accepit Alchymi-
a Mercurium denuo, & iterum im-
oſuit vaſi, & ne vxor acciperet cuſto-
iebat illud. Sed Mercurius ſuo modo
erum euaporauit. Alchymiſta recor-
atus, quod materiam primam lapidis
hiloſophorum volatilem eſſe opor-
eat, gauiſus eſt valdè, ſibi omnino
erſuadens non ſe iam poſſe falli, ha-
ita hac materia: cœpit iam audacter

Mercurium tractare, didicit poſtea illum ſublimare, calcinare miris modis, iam ſalibus, iam ſulphure, iam metallis, iam mineris, iam ſanguine, iam crinibus, iam aquis fortibus, iam herbis, vrina, aceto, ſed nihil potuit inuenire ad propoſitum ſuum: nihil in orbe intactum reliquit, cum quo non tractaſſet bonum Mercurium. Et cum omnino nihil proficere poſſet, incidit in hoc dictum, *quod in ſterquilinio inuenitur.* Cœpit Mercurium cum ſtercoribus variis tractare, ſimul & ſeorſim: Et cum ita fatigatus fuiſſet, & plenus cogitationum, obdormiuit. Et in ſomnis apparuit illi viſio: venit ad illum Vir ſenex qui ſalutauit illum & dixit: Amice quid contriſtaris? Reſpondit, Libenter vellem facere Lapidem Philoſophorum. Tunc ille, Amice ex quibus vis facere Lapidem Philoſophorum? *Alchymiſta.* Ex Mercurio Domine. *Senex.* Ex quali autem Mercurio? *Alch.* Non eſt niſi vnus Mercurius

:urius. *Sen.* Verum eſt eſſe Mercu-
ium, ſed variatum varijs locis; vna
pars purior altera. *Alch.* O Domine,
Ego illum ſcio purgare optimè aceto
& ſale, nitro & vitriolo. *Sen.* Dico tibi,
hæc purgatio non eſt vera, nec Mercu-
rius ſic verus eſt: alium enim Mercu-
rium habent Viri ſapientes, aliámque
eius purgationem, & ſic euanuit. Exci-
tatus è ſomno Alchymiſta, cogitabat
qualis eſſet illa viſio, cogitabat qualis
eſſe deberet ille Mercurius Philoſo-
phorum: nihil potuit excogitare aliud
quàm hunc ſuum Mercurium vulgi.
Sed tamen deſiderabat vt cum illo ſe-
ne longius loqui potuiſſet: laborauit
tamen aſſiduè, iam & in ſtercoribus
animantium, & puerorum, poſtea & in
ſuo proprio ſtercore laborare cæpit.
Et quolibet die in locum vbi viſionem
vidit ibat, vt ſenem illum iterum allo-
qui poſſet: interdum ſimulabat ſom-
num, clauſis oculis iacebat expectan-
do ſenem. Sed cum venire nollet pu-

tabat illum timere, neque creder quod dormiret, iurabat ergo dicen: Mi Domine Senex, noli timere, cert ego dormio; reſpice oculos ſi non cre dis: Et miſer ille Alchymiſta, poſt to labores & conſumptionem bonorun ſuorum, iam & in delirium cadebat ſemper de illo ſene cogitando. Et ex illa fortiſſima imaginatione apparui illi phantaſma per ſomnum, in form illius ſenis, & dixit illi: Noli deſperar amice; Mercurius tuus bonus eſt, & Materia tua, ſed ſi tibi non vult obedi re, coniures illum, ne ſit volatilis; Ta men & ſerpentes ſolent coniurari quare & non Mercurius? & ſic diſce dere voluit ſenex. At Alchymiſta ab illo petiit dicens: Domine expecta; & præ clamore excitatus eſt miſer, ta men non ſine magna conſolatione. Accepit poſtea vas plenum Mercurio & cœpit illum miris modi coniurare ſicut illum docuit ſomnium. Et recor datus eſt verborum ſenis, quod dixe

rit: *Serpentes coniurantur*, & Mercurius pingitur cum ſerpentibus, cogitauit, certè ſic debet coniurari ſicut ſerpens. Et accepto vaſe cum Mercurio cæpit dicere: VX VX, JOSTAS &c. Et vbi debuit eſſe nomen ſerpentis, Mercurij poſuit dicens. Et tu Mercuri nequiſſima beſtia, &c. Ad quæ verba Mercurius cæpit ridere, & loqui ad Alchymiſtam dicens. Quid vis quod me turbas mi Domine Alchymiſta? *Alch.* Oho, iam me vocas Dominum quando tibi vinum tango, iam tibi inueni frænum, expecta parum, mox meam cantilenam canes, & cœpit ad illum ſtrenuè loqui, quaſi cum ira, Tune es ille Mercurius Philoſophorum? *Merc.* (quaſi timeret reſpondit:) Ego ſum, mi Domine, Mercurius. *Alch.* Quare ergo mihi obedire noluiſti? nec te fixare potui? *Merc.* O magnifice Domine, rogo parce mihi miſero? neſciui enim quod ſis tantus Philoſophus. *Alch.* Nonne hoc ſentiebas ex meis labori-

bus; cùm ita Philoſophicè tecum procedebam? *Merc.* Ita eſt mi Domine magnifice, attamẽ occultare me volui, ſed video miſer quod me occultare non poſſum coram Domino meo magnifico. *Alch.* Iam ergo noſti Philoſophum? *Merc.* Maximè mi Domine, video dominationem veſtram magnificam philoſophum eſſe excellentiſſimum. *Alch.* (Lætus in corde ſuo dicit,) Certè ego iam inueni quod quæſiui. (Iterum ad Mercurium dicit voce terribili): Nunc Eia, ergo eſto obediens, aliàs non bene tecum erit. *Merc.* Libenter mi Domine, ſi tantum poſſim: nam iam debilis valde ſum. *Alch.* Quid iam te excuſas? *Merc.* Non, mi Domine, ſed langueſco. *Alch.* Quid tibi nocet? *Merc.* Alchymiſta mihi nocet. *Alch.* Quid tu adhuc me rides? *Merc.* O Domine non, de Alchymiſta loquor, tu autem Philoſophus es. *Alch.* O bene, bene, ita eſt. Sed quid fecit Alchymiſta? *Merc.* O mi Domine

ne multa mala fecit mihi, nam commiſcuit me miſerum rebus mihi contrarijs, vnde non poſſum peruenire ad vires meas, & ſum ferè mortuus: cruciatus enim ſum vſque ad mortem ferè. *Alch.* O dignus es iſtis, quia es inobediens. *Merc.* Nunquam inobediens fui alicui Philoſopho, ſed ex natura mihi eſt ridere ſtultos. *Alch.* Et de me quid ſentis? *Merc.* O Domine tu es Vir magnus, Philoſophus maximus, tua magnitudine excellis Hermetem. *Alch.* Certè ita eſt, ego ſum vir doctus, ſed me nolo laudare ipſe, ſed & vxor mea dixit mihi quod ego ſum valde doctus Philoſophus, illa hoc cognouit in me. *Merc.* Credo facile: nam tales oportet eſſe Philoſophos qui præ nimia prudentia & labore inſaniant. *Alch.* Age dicas mihi ergo quid faciam tecum? quomodo ex te faciam Lapidem Philoſophorum? *Merc.* O mi Domine Philoſophe ego neſcio. Tu es Philoſophus, ego Seruus Philo-

ſophorum, quod illi ex me facere volunt faciunt, ego illis in quantum poſſum obedio. *Alch.* Tu mihi dicere debes quomodo tecum procedere debeo, & ſi ex te facere poſſum Lapidem Philoſophicum. *Merc.* Si ſcis facies, ſi verò neſcis nihil facies: à me nihil addiſces ſi prius neſcis, mi Domine Philoſophe. *Alch.* Tu mecum ita loqueris, ſicut cum aliquo ſimplici homine, fortaſſe ignoras quod ego apud magnos Principes laboraui, & apud illos Philoſophus fui. *Merc.* Facilè credo mi Domine, nam iſta optimè ſcio, adhuc ſordeo ex huius laboris mixtura. *Alch.* Dic ergo mihi. Tu es Mercurius Philoſophorum? *Merc.* Ego ſum Mercurius ſi autem ſum Philoſophorum te ſcire oportet. *Alch.* Dic mihi ſolummodo ſi tu es verus Mercurius, vel ſi eſt alius. *Merc.* Ego ſum Mercurius, ſed eſt & alius. Et ſic euanuit. Alchymiſta clamat & loquitur eſd nemo reſpondet illi. Et cogitans inte-

nter ſe dicit : Verè ego ſum vir optinus, mecum locutus eſt Mercurius, ertè me amat: & incœpit Mercurium ublimare, diſtillare, calcinare, turbizae, præcipitare, ſoluere miris modis & quis variis, ſed vt prius fruſtra conatus ſt, inaniter conſumpſit ſumptus & empus. Quapropter tandem incipit naledicere Mercurio, & Naturam laſphemare quod creauerit illum. latura verò cùm audiuit iſta, vocauit Mercurium ad ſe, & dixit illi: Quid tu eciſti huic? quid mihi maledicit proper te, & blaſphemat me? cur non pręas quod debes? Sed Mercurius moeſtè ſe excuſat. At Natura iubet vt ſit bediens filiis doctrinæ quærentibus : Mercurius promiſit ſe id præſtiturum, aitque : Mater Natura, ſed ſtultis uis ſatisfaciet? Natura ſubridens diſeſſit : Mercurius verò iratus Alchyniſtæ, etiam ad ſuum locum vadit. Poſt liquot dies incidit in mentem Alchyniſtæ quod in laboribus ſuis aliquid

omiſerit : iterum ad Mercurium recurrit, & illum cum ſtercore porcino commiſere conſtituit. Sed Mercurius iratus quod illum ſiniſtrè corã Natura Matre accuſauerat, ad Alchymiſtã ait: Quid tu ſtulte ex me habere vis? cur me accuſaſti? *Alc.* Tune es ille quẽ ego deſideraui videre? *Merc.* Ego ſum, ſed nemo me cœcus videre poteſt. *Alch.* Ego non ſum cœcus. *Merc.* Maximè cœcus es, nam teipſum non vides, quomodo ergo me videre debes? *Alch.* O iam ſuperbus es, ego tecum modeſtè loquor, & tu ita me contemnis: neſcis fortaſſe quod ego apud multos Principes laborauerim, & apud illos Philoſophus fuerim. *Merc.* Ad Principum aulas ſtulti concurrunt, illic enim honorantur, & præ cæteris bene habent; fuiſti tu etiam apud aulam. *Alch.* O tu es diabolus, & non bonus Mercurius, ſi tu ita vis loqui cum Philoſophis: nam & prius ita me ſeduxiſti. *Merc.* Noſtine tu Philoſophos?

Alch. Ego ipſe ſum Philoſophus. *Merc.* Ecce nobis Philoſophus (ſubridens dixit: & cœpit cum illo vlterius loqui dicens) mi Philoſophe, dic ergo mihi quid quæris, & quid vis habere? facere quid cupis? *Alch.* Lapidem philoſophorum. *Merc.* Ex qua igitur materia vis illum facere? *Alch.* Ex Mercurio noſtro. *Merc.* O mi Philoſophe, tunc ego diſcedam, quia non ſum veſter. *Alch.* O tu es non niſi Diabolus, & vis me ſeducere. *Merc.* Certè mi Philoſophe, tu mihi es Diabolus non ego tibi: nam tu peſſimè me tractaſti more diabolico. *Alch.* O quid audio. Certè hic eſt Diabolus: nam ego omnia ſecundum Philoſophorum ſcripta facio, & ſcio optimè laborare. *Merc.* Optimè ſcis: nam & magis facis quàm ſcis & legis: Philoſophi enim dixerunt naturam naturis miſcendam, & extra naturam nihil iubent; tu verò iam me cum omnibus ferè rebus ſordidiſſimis, & ſtercoribus miſces. *Alch.* Ego nihil facio extra

naturam: ſed ſemino ſemen in terram ſuam, ſicut Philoſophi dixerunt. *Merc.* Seminas me in ſtercus, & tempore meſſis ego euaneſco, tu vero ſtercus metere ſoles. *Alch.* Tamen ſic Philoſophi ſcripſerunt, quod in ſterquilinio materia illorum quæri debeat. *Merc.* Verum eſt quod illi ſcripſerunt, & tu ad ſyllabam intelligis, & non eorum ſenſum & mentem. *Alch.* Nunc video quod tu es Mercurius fortaſſis; ſed non vis obedire mihi. Et cœpit illum iterum coniurare, dicens: v x v x. Sed Mercurius ridens reſpondit: Nihil proficies, mi Amice. *Alch.* Non fruſtra de te dicunt quod mirabilis es, & inconſtans ac volatilis. *Merc.* Tu me dicis eſſe inconſtantem, hoc tibi ſic ſoluo. Conſtans ego ſum conſtanti artifici; fixus fixo animo: ſed tu, & tui ſimiles inconſtantes ſunt, vagantes ex vna re in aliam, ex vna materia in alteram. *Alch.* Dic ergo mihi, ſi tu es ille Mercurius de quo Philoſophi ſcripſerunt,

unt, quem cum ſulphure & ſale omnium rerum principium dixerunt, an verò alius quærendus? *Merc.* Certè fructus ab arbore non procul cadit, ſed ego meam gloriam non quæro: ſum idem qui fui, ſed anni mei diuerſi ſunt. Ab initio iuuenis fui tamdiu quamdiu fui ſolus, ſed iam ſenior ſum, ſed idem qui fui ante. *Alch.* Iam mihi places, quod iam ſenior ſis: ego enim ſemper talem quæſiui qui ſit maturior & fixior, vt eò facilius cum illo conuenire poſſim. *Merc.* Fruſtrà me viſitas ſenem, qui me non noſti in iuuentute. *Alch.* Nonne ego te noui, qui te ſemper miris modis tractaui, vt tu ipſe dixiſti? & adhuc non deſinam donec perficiam Lapidem Philoſophorum. *Merc.* O me miſerum! quid ſim facturus? qui fortaſſe iterum cum ſtercoribus miſcebor, iam crucior denuo. O me miſerum! rogo te ô Domine Philoſophe, noli me tantum porcino ſtercori miſcere: nam aliâs iam peribo, fœtore

enim hoc cogor meam mutare formam. Et quid vis vt amplius faciam? nonne ſatis crucior à te?nonne obedio tibi?nonne miſceo me rebus quibus tu vis? nonne ſum ſublimis? nonne præcipitatus?nonne Turbit?nonne Amalgama? nonne maſça?quid iam magis à me cupis? meum corpus iam ita flagellatum eſt, iam ſputatum vt lapis mei poſſit miſereri: ex me habes lac, ex me carnẽ, ex me ſanguinem,ex me butyrum,ex me oleum, ex me aquam, & quod vnquam metallorum aut mineralium id præſtare poſſit quod ego ſolus? & non eſt miſericordia mecum. O me miſerum! *Alch.* O ho non nocet tibi, tu es nequam,licet te quouis modo inuertas, tu non mutas te, niſi formam tibi fingis, iterum ſemper redis in primam ſpeciem tuam. *Merc.* Ego facio ſicut tu vis, ſi vis vt ſim corpus, corpus ſum: ſi vis vt ſim puluis, puluis ſum. Neſcio quomodo me magis humiliare debeam quàm cùm puluis & vmbra

ymbra fio. *Alch.* Dic ergo mihi, quis tu es in centro tuo? & non te plus cruciabo. *Merc.* Iam cogor tecum ex fundamento loqui. Si vis potes me intelligere: formam meam vides, de hoc tibi non eſt opus. Sed quod de centro meo interrogas, centrum meum eſt cor omnium fixiſſimum, immortale, & penetrans: in illo eſt requies Domini mei, ego verò ipſe ſum via & curſor, peregrinus & domeſticus, fideliſſimus cum omnibus meis ſocijs, non relinquo comitantes me; cum illis maneo, cum illis pereo. Sum corpus immortale: morior quidem cùm occidor, ſed ad iudicium coram ſagace iudice resurgo. *Alch.* Ergo tu es Lapis Philoſophorum? *Merc.* Mater mea talis eſt, ex illa naſcitur artificialiter vnum aliquid, frater vero meus qui in arce habitat, in velle ſuo habet quod Philoſophus vult. *Alch.* Es ne tu ſenex? *Merc.* Mater mea genuit me, ſed ego ſenior ſum matre. *Alch.* Quis Diabo-

lus te poteſt intelligere, cùm mihi a
propoſitum non reſpondeas? ſempe
parabolas dicis. Dic mihi ſi tu es fon
tina de qua Bernardus Comes Treui
ſanus ſcripſit? *Merc.* Fontina no
ſum, ſed aqua ſum, fontina me circun
dedit. *Alch.* Soluiturne aurum in t
cùm aqua ſis? *Mercur.* Quicquid me
cum eſt amo, ſicut amicum; & quic
quid mecum naſcitur, huic nutrimen
tum do; & quicquid nudum eſt, ali
meis tego. *Alch.* Video ego, quo
tecum non eſt loqui, ego alia quæro
tu alia dicis: ſi non vis bene reſpon-
dere, certè iam tecum eo ad labores
Merc. O Domine rogo te, eſto mih
miſericors, iam libenter dicam quo
ſcio. *Alch.* Dic ergo mihi, ſi tu time
ignem? *Merc.* Ego ipſe ignis ſum
Alch. Et quare igitur ab igne fugis
Merc. Spiritus meus cum ſpiritu igni
amant ſe, & quo poteſt comitatur vnu
alterum. *Alch.* Et quorſum ſoles ir
quando cum igne aſcendis? *Merc*

Scito

Scito, omnis peregrinus ſemper in patriam ſuam tendit, & quando illuc vnde egreſſus eſt venit, requieſcit, & ſemper redit ſapientior quàm exit. *Alch.* Reuerteríſne iterum aliquando? *Merc.* Reuertor, ſed in alia forma. *Alch.* Non intelligo quid hoc eſt, neque de igne quidquam. *Merc.* Si quis ignem cordis mei nouit, vidit ignem (calorem debitum) cibum meum eſſe: & quo diutius ignem ſpiritus cordis mei comedit pinguior erit, cuius mors poſtea vita omnium rerum eſt quæcunque in hoc regno ſunt vbi ego ſum. *Alch.* Esne tu magnus? *Merc.* Habes me in exemplum, ex mille guttulis vnus ero, ex vno multa millia guttarum do: & ſicut corpus meum eſt in oculis tuis, ſi mecum ludere ſcis, potes me diuidere in tantum in quantum vis, iterum vnus ero: quid igitur ſpiritus (cor meum) intrinſecè, qui ſemper ex minutiſſima parte multa millia profert? *Alch.* Et quo modo

igitur tecum facere oportet, vt ita ſi
Merc. Ignis ſum intus, ignis eſt mih
cibus, vita verò ignis aër eſt, ſine aër
ignis extinguitur; ignis præualet aër
propterea non quieſco, nec me crudu
poteſt conſtringere aër: adde aëren
aëri vt ſint ambo vnum & teneāt pon
dus, cum igne calido coniunge, tēpo
ribus da ad cuſtodiendum. *Alch.* Quid
poſtea erit? *Merc.* Subtrahetur ſu
perfluum, reſiduum combures igne, i
aquam pones, coques; poſtea coctum
ægrotis in medicinam dabis. *Alch*
Nihil mihi dicis ad meas quæſtiones
Video ego, quod tu me tantum para
bolis vis eludere. Vxor, affer ſtercu
porcinum, ego iſtum Mercurium no
uis modis tractabo, donec mihi dica
quomodo Lapis Philoſophicus ſit fa
ciendus ex illo. Mercurius auditis hiſ
ce, incipit lamentari ſuper Alchymi
ſta, vaditque ad matrem Naturam: ac
cuſat ingratum laborantem. Natur
filio Mercurio credit, qui verax eſt, ir
com

commota ad Alchymiſtam venit, & illum vocat; heus tu, vbi es? *Alchym.* Quis eſt qui me vocat? *Natura,* Quid tu ſtulte cum filio meo agis? cur illi facis tantam iniuriam? cur illum crucias? qui tibi omne bonum facere vult, ſi tantum intelligere velles? *Alchym.* Quis Diabolus me increpat, tantum Virum & Philoſophum? *Natura.* O ſtulte, plenum ſuperbia ſtercus Philoſophorum, noui ego Philoſophos, & omnes Sapientes, quos amo, nam & illi me amant, & omnia mihi faciunt ad placitum: & quo ego non poſſum, illi me iuuant. Vos autem Alchymiſtæ, ex quorum ordine tu quoque vnus es, abſque meo ſcitu, & conſenſu; imò omnia contraria mihi facitis: propterea vobis etiam contrarium euenit. Putatis, quod bene filios meos tractetis, ſed nihil perficitis: & ſi rectè conſide-

rare velitis , non vos illos tracta-
tis , ſed illi vos tractant : nam vo
nihil ex illis facere poteſtis nequ
ſcitis , illi verò ex vobis , quand
volunt , faciunt ſtultos. *Alchym*
Non eſt verum , ego etiam ſum Phi-
loſophus , & ſcio laborare bene. fu
ego apud Principem non vnum , &
fui apud illos Philoſophus , quod &
vxor mea ſcit , etiam iam nunc ha-
beo librum manuſcriptum , qui e-
rat aliquot centum annis in mur
quodam occultus , iam certò ſciar
facere Lapidem Philoſophorum ; &
etiam hiſce diebus reuelatum eſt mi-
hi per ſomnium. O ego ſoleo ver
ſomnia habere : Vxor tu ſcis. *Na-*
tura. Facies ſicut fecerunt alij tu
collegæ , qui in principio omni
ſciunt & ſcire ſe putant , in fine vere
nihil. *Alchym.* Tamen alij ex t
(ſi tu es vera Natura) ſolent face-
re. *Natura.* Verum eſt , ſed ſolum
mod

modo hi qui me nouerunt, qui pauci ſunt. Qui me verò nouit non cruciat filios meos, neque me impedit; ſed mihi facit ad placitum, & augmentat bona mea, & filiorum meorum corpora ſanat. *Alchym.* Tamen & ego ſic facio. *Natura.* Tu mihi contraria omnia facis, & contra meam voluntatem cum filijs meis procedis: vbi deberes reuiuificare, tu occidis: vbi figere, tu ſublimas: vbi calcinare, tu diſtillas; præſertim hunc mihi obedientiſſimum filium Mercurium, quem tot corroſiuis aquis, tot venenoſis rebus cruciaas. *Alchym.* Tunc ego ſic procedam cum illo ſuauiter per digeſtionem ſolummodo. *Natura.* Bene eſt ſi ſcis, ſin minus, non illi, ſed tibi nocebis ipſe, & ſumptibus tuis: nam idem eſt illi; ita cum ſtercore ſe miſcet ſicuti cum eodẽ gemma, ſemper bona eſt, & ſtercus illam non mi-

nuit, etiamſi in illud proijciatur, quando lauatur eadem eſt gemma quæ fuit antea. *Alchym.* Sed ego libenter ſcirem facere Lapidem Philoſophicum. *Natura.* Ergo non ſic filium meum tractato: ſcito enim quod ego multos filios & filias habeo, & adſum præſto quærentibus me, ſi ſunt digni. *Alchym.* Dic ergo mihi quis eſt iſte Mercurius? *Natura.* Scito quod eſt mihi vnus tantum talis filius, vnus ex ſeptem eſt, & primus eſt; ipſe quoque omnia eſt, qui vnus tantum erat; nihil eſt, & numerus eius integer eſt; In illo ſunt quatuor Elementa, qui tamen non eſt Elementum; Spiritus eſt, qui tamen corpus habet; Vir eſt, & viri arma gerit; animal eſt, & tamen alas auis habet; Venenum eſt, & tamen lepram curat; vita eſt, & tamen omnia occidit; Rex eſt, alter tamen poſſidet eius regnum; fugit cum igne

&

& tamen ex illo paratur ignis ; aqua eſt, & non madefacit; terra eſt, & tamen ſeminatur ; aër eſt, & viuit aqua. *Alch.* Iam video ego quod nihil ſcio, ſed non audeo dicere : nam perderem bonam exiſtimationem, & vicinus meus non impenderet amplius in me, ſi ſciret quod ego nihil ſciam : ego tamen dicam quod ſcio certè, aliâs nemo vel panem mihi daret: multi enim illorum ſperant à me multa bona. *Natura.* Etſi in longum pertrahes, quid poſtea erit ? interim & vicini quilibet repetent ſuos ſumptus à te. *Alchym.* Iam ſpe omnes quouſque potero. *Natura.* Et tandem quid vltimo? *Alchym.* Tentabo tacitè varios labores : ſi ſuccedet ſoluam ; ſin minus ibo in aliam prouinciam, & hoc idem agam. *Natura.* Et poſtea quid erit? *Alchym.* Ha ha ha, ſunt multæ prouinciæ, multi quoque auari, quibus magnam copiam promittam auri, idque breuiſſimo tempore, & ſic dies

diem ſequetur, interim aut Rex, aut Aſinus morietur, aut Ego. *Natura*. Laqueus meritò tales Philoſophos manet: apage te, & finem tibi, & tali tuæ philoſophiæ, mala cruce quàm ocyſſimè impone: hoc enim vnico conſilio nec mihi, nec proximo, nec tibi ipſi fraudi eris.

TRACTATVS

TRACTATVS

DE

SVLPHVRE.

PRÆFATIO.

CVM mihi non liceat, Lector beneuole, apertius quàm alÿ veteres Philoſophi ſcripſerunt ſcribere; fortaſſe ſcriptis meis non eris contentus: Præſertim cum tot Philoſophorum libros alios præ manibus habeas: ſed crede, nec mihi etiam libros conſcribere opus eſt, quia ex illis nec commodum, nec vanam oſtentationem quæro; ideo nec quis ſum euulgare cupio. Ea quæ tuæ vtilitati iam in publicum tradidi magis quam ſatis eſſe mihi videbantur; reliqua ad Harmoniam, vbi de rebus naturalibus copiosè propoſui, releganda deſtinaui: attamen hortatu amicorum & hunc tractatum de Sulphure conſcribere debui; in quo an ad priora addere aliquid opus eſt neſcio. Imò neque hic etiam, ſi tibi tot Philoſophorum ſcripta non ſatis-

faciunt, ſatisfaciet: Et maximè ſi tibi quotidiana operatio naturæ non ſatis exemplo eſt, nulla exempla iuuabunt. Nam ſi iſta quomodo natura operatur maturo iudicio conſiderares, non opus haberes tot Philoſophorum voluminibus: quoniam meo iudicio melius eſt ab ipſo magiſtro Natura quàm à diſcipulis diſcere. Satis in præfatione libelli. X I. *Tractatuum, tum & primo tractatu ibidem, habes quod in arte iſta tot & tanti libri reperiuntur vt iam inquirentes magis impediant quàm iuuent: & ita eſſe videtur quoniam ſcripta Philoſophorum ex tam parua ſchedula Hermetis in tam magnum labyrinthum maximè erroneum excreuerunt, & in dies ad Eclipſim declinant: Et hoc non niſi ab inuidis ſcientibus factum eſſe credo, cùm ignorans neſciat quid addi vel ſubtrahi debeat, niſi fortè authoris manus non benè legi poßit. Si in aliqua ſcientia multum iuuat aut nocet ſi vnum verbum deeſt vel ſuperat, illud maximè in iſta. Ad exemplum: ſcriptum*

eſt

ſt in loco vno : Poſtea has aquas ſimul miſceas, *alter addidit* non ; *parum quidem addidit & nihilominus totum caput contrarium fecit. Studioſus tamen diligens ſciat apem etiam ex venenoſis herbis mel colligere ; ſi enim ad poßibilitatem naturæ lectionem dirigit facile Sophiſmata ſuperabit : & tamen legere non deſinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi Philoſophi, & quis ſcit ſi non & aliorum autorum? veneficiis maximis incantati ſunt, ita vt nullo modo poßint nec debeant intelligi niſi milleſima lectione, & hoc ab ingenioſo lectore ; fatui planè ab illorum lectione excluduntur. Sunt quidem multi qui illum, ſicuti & alios Autores, interpretantur ; ſed video explicationem eſſe difficiliorem textu : Meum conſilium eſt vt in textu maneas, & quicquid legis, omnia ad poßibilitatem naturæ applices ; & quid ſit natura in primis perquiras. Omnes quidem ſcribunt quod res eſt vilis, facilis, communis ; & verum quidem eſt, ſed adiun-*

gendum fuit, Scientibus. Sciens & inter ſtercora illam cognoſcit, & ignorans etiam in auro illam eſſe non credit. Et hi omnes qui eiuſmodi libros obſcuros compoſuerunt, ſi artem neſcirent, ſed ex eiuſmodi libris (qui quidem veriſsimi ſunt) artẽ quærere deberent, illam difficilius inuenirent, quam moderni inquiſitores inueniunt. Ego mea ſcripta laudare nolo, ille iudicabit qui illa ad poſsibilitatem & curſum naturæ applicabit: & ſi ex meis ſcriptis, conſiliis, & exemplis, operationem naturæ, & miniſtros eius ſpiritus vitales aërem conſtringentes, tum & ſubiectum primæ materiæ, cognoſcere non poterit, vix ex Raimundo Lullio intelliget: difficile enim eſt credere Spiritus habere tantam potentiam in ventre venti. Hanc ſyluam & ego tranſire coactus ſum, & illam quoque multiplicare iuui, tali tamẽ modo quòd meæ plãtæ veris filiis artis, & huius S. Scientiæ ſtudioſis per ſyluam hanc tranſire volentibus, in ſigna & quaſi lumen ac duces eſſe debeant; ſunt enim meæ plantæ quaſi ſpiritus corporales.

Iam

*am enim ſecula præterierunt vbi conſi-
entia amicorum floruit, & hæc ſcientia
retenus dabatur; iam nonniſi à ſolius
Altiſsimi Dei inſpiratione acquiritur:
deò non deſperet diligens ac Deum timens
nquiſitor; Si illam quæret inueniet. Quo-
iam facilius à Deo quàm ab homine im-
etratur: ille enim eſt immenſæ miſeri-
cordiæ Deus, qui neſcit fidentem deſerere;
pud illum non eſt reſpectus perſonarum;
or contritum & humiliatum non deſpi-
iet, qui & mei, eius Creaturarum indi-
niſsimi, miſertus eſt; cuius potentiam,
onitatem, inexplicabilem miſericor-
iam, quam mihi oſtendere dignatus eſt,
xplanare non ſum ſufficiens: At ſi non
lias grates dare poſſum, calamo ſaltem
on deſinam temporibus porrigere iſta. Sis
rgo bono animo, Lector candide, & tibi
quoque hanc gratiam non denegabit: ſi in
llo ſpem integram poſueris, illum adorabis
& inuocabis, ille tibi aperiet naturæ ia-
nuam; ibi videbis quomodo natura ſim-
plicißimè operatur. Scias pro certo quod*

natura ſimpliſſima eſt, nec delectatur niſi in ſimplicitate; & crede mihi, quicquid in natura nobilius eſt eò etiam & facilius, ac ſimplicius; quoniam omnis veritas ſimplex eſt: Deus altiſſimus conditor rerum nihil difficile poſuit in natura. Si igitur vis eſſe imitator naturæ, tibi ſuadeo vt in ſimplici via maneas naturæ, & omnia bona inuenies. Quod ſi verò tibi nec mea ſcripta, nec conſilium placet, ad alios Authores ito: Propterea ego non magna volumina ſcribo vt in illa non multum expendas, citóque perlegere poſſis; vt tibi ſit ad olios Authores recurrendi tempus: & quærere non deſinas pulſanti enim aperietur. Iam etiam illa tempora aduenient in quibus arcana multa naturæ reuelabuntur: Iam illa Monarchia quarta Borealis incipere habet: Iam tempora appropinquant; mater ſcientiarum veniet; maiora elucidabuntur quam in his tribus præteritis Monarchiis factum eſt. Quoniam hanc Monarchiam (vt veteres diuinarunt) plantabit Deus per

vnum

vnum ex Principibus omnibus virtutibus ditatum, quem fortaſſè nobis iam tempora produxerunt. Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientiſſimum ac bellicoſiſſimum, quem nullus Monarcharum victoriis ſuperat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali Deus omnium conditor rerum maiora arcana ſine dubio in natura elucidabit quam illis temporibus vbi aut Paganorum aut Tyrannorum Principum ſedes fuit. Sed has Monarchias Philoſophi non ſecundum potentiores, ſed ſecundum Cardines mundi numerant: Inprimis Orientalem; poſtea Meridionalem; iam verò Occidentalem habent; & vltimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant: de quibus in Harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiua polari Monarchia (vt Pſalmiſta ait) Miſericordia & veritas obuiabunt ſibi; pax & iuſtitia oſculabuntur; Veritas de terra orietur, & Iuſtitia de cœlo propiciet; *Vnum ouile, & vnus paſtor;*

Scientiæ multæ ſine inuida: quod & eg cum deſiderio expecto. Tu quoque, Candide Lector, Deum inuoca, time, ama, meáque ſcripta diligenter lege, & tibi certè diuinare bona. Quod ſi Deo fauente, natura operante, (cuius imitator ſis) ad portum deſideratum huius Monarchiæ appuleris tunc videbis & iudicabis omnia me tib bona & vera dixiſſe. Vale.

DE SVLPHVRE

SECVNDO PRINcipiorum.

SVLPHVR non eſt poſtremum inter Principia, quoniam illud eſt pars Metalli; imò pars principalis Lapidis Philoſophorum: & multi Sapientes varia & veriſſima d Sulphure reliquerunt. Imò ipſe GEBE Summa

Summæ Perfectionis lib. 1. cap. 28. icit : *Per Deum Altiſsimum ipſum illuinat omne corpus ; quoniam eſt lumen à mine, & tinctura.* Nos autem anteuam de illo ſimus tractaturi, viſum t nobis Primò originem principioım deſcribere ; præſertim cum Sulhur pro principali Principiorum anquitùs habitum ſit. Vnde autem rincipia oriuntur pauci hucuſque oenderunt ; & difficile eſt iudicare de iquo Principiorum, ſicut & de quauis ia re, cuius origo & generatio ignotur : quid enim de colore cæcus? uod igitur anteceſſores noſtri omirunt, id nos in hoc Tractatu adimere propoſuimus.

Sunt autem Principia rerum, prærtim Metallorum, ſecundùm antiuos Philoſophos Duo, Sulphur & ercurius : Secundum Neotericos erò tria, Sal, Sulphur, & Mercurius. rigo autem horum Principiorum nt quatuor Elementa ; de quorum

etiam origine nobis imprimis inci-
piendum eſt. Sciant ergo ſtudioſi hu-
ius S. Scientiæ quatuor Element-
eſſe, & quodlibet horum quatuor ha-
bere in ſuo centro aliud Elementum
quo elementatur: & hæc ſunt quatuo
Statuæ Mundi, ex Chao in Creation
Mundi à Diuina Sapientia ſeparata
quæ hanc machinam Mundi per ſuun
actum contrariũ in æqualitate & pro-
portione tenent, ac virtutum cæleſti-
inclinatione omnes res infra & ſupe-
terram producunt; de quibus ſuo loco
hic ad propoſitum, primò de propin-
quiori Elemento Terræ.

DE ELEMENTO TERRÆ.

TERRA eſt Elementum ſatis di-
gnum in ſua qualitate & dignit-
te: In hoc Elemento alia tria, & præ-
cipu

è Ignis, requieſcunt. Eſt Elemen-
n præſtantiſſimum ad celandum &
unifeſtandum ea quæ ſibi concredita
nt : groſſum eſt & poroſum, graue
ſpectu ſuæ paruitatis, ſed leue reſpe-
ſuæ naturæ : eſt etiam Centrum
undi, tum & aliorum Elementorum:
r eius Centrum tranſit Axis Mundi
riuſque Poli. Eſt poroſum, vt dixi-
us, ſicut ſpongia quæ nihil ex ſe pro-
t; Sed quicquid alia tria in illud ſtil-
t & proiiciunt, omnia recipit, ſer-
nda ſeruat, manifeſtãda manifeſtat.
hil, vt diximus, ex ſe profert, ſed eſt
ceptaculum aliorum, & eſt in quo
nne productum manet, ac per calo-
m motiuum in illo putrefit, ac per
ndem, ſeparato puro ab impuro,
ultiplicatur : quod graue eſt in illo
cultatur, & leue pellit calor in eius
perficiem. Eſt omnis ſeminis & com-
iſtionis nutrix & matrix : nihil qui-
m aliud præſtare poteſt quàm tueri
men & compoſitum ad maturitatem

vſque. Eſt frigidum ſiccum, tempera-
tur aqua; extra viſibile, fixum; intu-
verò inuiſibile & volatile. Virgo eſt e-
Creatione diſtillationis Mundi reli-
ctum caput mortuum, quod aliquan-
da voluntate diuina calcinandum erit
poſt extractionem ſui humidi, vt ex il-
lo noua Chryſtallina creari poſſit Ter-
ra. Diuiſum eſt etiam hoc Elementum
in partem puram & impuram: Pur-
vtitur aqua ad res producendas, im-
pura verò in ſuo globo manet. Eſt ho-
Elementum occultatio & domicilium
omnis theſauri. In Centro eius eſ-
Ignis Gehennalis, continens hanc ma-
chinam Mundi in ſuo eſſe; & hoc pe-
expreſſionem aquæ in aëra. Ignis ill-
per primum Mobile atque per in-
fluentias ſtellarum cauſatur & accen-
ditur: huic obuiat calor ſolaris aër
temperatus, ad maturandum & adtra-
hendum ea quæ iam concepta ſunt i-
ſuo Centro. Propterea Terra partici-
pat cum igne, & eſt eius intrinſecum
ne

ec purificatur niſi Igne: & ſic quodli-
et Elementum ſuo intrinſeco purifi-
atur. Intrinſecum autem Terræ, ſeu
Centrum, eſt ſumma puritas mixta
gne vbi nihil quieſcere poteſt : eſt
nim quaſi locus vacuus, in quem alia
lementa ſuos actus proiiciunt, vt in
ibello XII. Tractatuum dictum eſt.
t hæc de Elemento Terræ, quam
pongiam eſſe diximus & aliorum re-
eptaculum, quòd ad noſtrum propo-
tum ſufficit.

DE ELEMENTO AQVÆ.

AQVA eſt Elementum grauiſſi-
mum, plenum vnctuoſi phleg-
natis; & eſt Elementum dignius in ſua
ualitate, extrà volatile, intus verò
xum, frigidum & humidum eſt; tem-
eratur aëre : eſt ſperma Mundi in
uo ſemen omnium rerum conſerua-

tur: eſt cuſtos ſeminis cuiuslibet re
Sciendum tamen eſt quòd aliud e
ſemen & aliud ſparma : Sparmatis r
ceptaculum Terra eſt , ſeminis ve
receptaculum Aqua. Quicquid in
quam ſtillat aër , cauſante igne , h
aqua porrigit terræ. Caret interdu
Sperma ſufficienti ſemine , ex defec
caloris digerentis illud ; Sperma eni
ſemper eſt in copia expectans ſem
quod ex imaginatione ignis per aë
motum portat in matricem : & inte
dum deficiente ſemine intrat ſperm
ſed exit iterum abſque fructu : de q
bus aliquando in tertio Principioru
SALIS, Tractatu latius. Accidit ſæpi
mè in Natura quòd Sperma cum ſu
cienti ſemine matricem intrat ; ſ
matrix indiſpoſita , repleta peccan
bus ſulphuribus aut phlegmatib
non concipit, nec fit hoc quod debu
In hoc Elemento etiam nihil prop
eſt , niſi vt in Spermate eſſe ſolet : d
lectatur maximè motu proprio qui

per aërẽ, & eſt miſcibile rebus propter ſuperficiale corpus volatile. Eſt, vt diximus, receptaculum vniuerſalis ſeminis: facilè in illo terra purificatur & reſoluitur; & aër in illo congelatur, ac coniungitur illi in profundo. Menſtruum Mundi eſt, quod aërem penetrando, virtute caloris, trahit ſecum vaporem calidum, qui cauſat generationem naturalem earum rerum quibus terra imprægnata eſt ſicut matrix; & quando matrix debitam portionem ſeminis accepit, ſit quid ſit iam progreditur, naturaque operatur ſine intermiſſione vſque ad finem; reſiduum verò humidum, ſeu Sperma, cadit ad latus, & agente calore in terram putreſit (illud ad latus reiectum) & ex illo poſtea generantur res aliæ, interdum variæ beſtiolæ ac vermiculi. Poſſet quidem ſagacis iugenij artifex in hoc Elemento, ſicut ex ſpermate, varia videre Naturæ miracula; ſed opus eſſet illud Sperma accipere in quo eſt

iam imaginatum ſemen aſtrale certi ponderis. Quia Natura facit & producit ex prima putrefactione res puras, ſed ex ſecũda putrefactione multò puriores, ac multò digniores, & nobiliores; vt habes exemplũ in ligno vegetabili, vbi in prima cõpoſitione Natura facit lignum, quando autem illud poſt maturitaté corrumpitur, putrefit & generãtur ex illo vermes & aliæ beſtiolæ vitam & viſum habentes: Manifeſtum autem eſt quod ſenſibile ſemper dignius eſt vegetabili; nam ad ſenſibiliũ organa multò ſubtilior ac purior materia requiritur: Sed ad propoſitum.

Hoc Elementum eſſe menſtruum Mundi, & trifariam diuiſum dicimus; Nempe purum, purius, ac puriſſimum. Ex eius puriſſima ſubſtantia cæli creati ſunt, purius etiam in aëra reſolutum eſt, purum autem ſimplex & groſſum in ſua ſphæra remanſit, & ordinatione Diuina, Natura operante, cuſtodit omnem rem ſubtilem. Vnum globum cum

cum Terra efficit: habet etiam ſuum centrum in corde maris: vnam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes curſus & fontes aquarum exeunt, quæ poſtea in magna flumina excreſcunt. Per eiuſmodi egreſſiones aquarum Terra conſeruatur à conbuſtione, & cum hac humectatione deportatur ſemen vniuerſale per poros vniuerſæ terræ, quod motus & calor faciunt. Manifeſtum autem eſt quòd omnes curſus aquarum in cor maris reuertuntur; ſed quò poſtea perueniunt non omnibus conſtat: ſunt enim aliqui qui credunt omnia flumina, aquas, & ſcaturigines quæ curſum ſuum in mare habent ex aſtris generari, qui cùm aliam rationem cur illis mare non excreſcit neſciunt, dicunt in corde maris has aquas conſumi. Sed hoc in Natura locum non habet, ſicut de pluuiis oſtendimus. Aſtra quidem cauſant ſed non generant; cùm nihil generetur niſi in ſuo ſimili eiuſdem ſpe-

ciei: aſtra verò ſunt ex igne & aëre; quomodo igitur generabunt aquas? Et ſi hoc ita eſſet quòd quædam ſtellæ aquas generarent, tunc neceſſariò & aliæ terram generarent, tum & aliæ alia Elementa: quoniam hæc machina Mundi quatuor Elementis ita detinetur vt vnum aliud minima etiam particula non excedat, ſed in æquilibrio virtutibus certent; aliâs ſi vnum aliud excederet, ruina ſequeretur. Attamen maneat qui vult in ſua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datum eſt quòd iſtis quatuor Elementis, eorum æqualitate à ſummo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conſeruatur, & vnum aliud in ſua operatione non excedit. Sed aquæ ſuper fundamentis terræ, tanquam in dolio aliquo ab aëris motu continentur, & verſus Polum Arcticum ab eo conſtringuntur, quia non datur vacuum in mundo: hac de cauſa eſt in centro terræ ignis gehennalis caliditatis, quem Archeus

naturæ

naturæ gubernat.

Nam in principio Creationis mundi Deus Opt. Max. ex illo confuſo Chao inprimis quintam eſſentiam Elementorum exaltauit & facta eſt plus vltra:poſtea ignis puriſſimam ſubſtantiam ad locandam S.S. Maieſtatem ſuam ſuper omnia eleuauit, ac in ſuis terminis poſuit & firmauit. In centro Chai (voluntate immenſæ ſapientiæ diuinæ) accenſus eſt ignis ille, qui poſtea illas aquas puriſſimas diſtillauit: Sed quia iam ignis ille puriſſimus firmamentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit,aquæ ſub illo igne condenſatæ ſunt: & vt fortius firmarentur ignis iam groſſior priore diſtillauit,(cauſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphæram ignis ſub aquis remanſit: & ſic aquæ inter duos ignes in cœlos congelatæ & compreſſæ ſunt. Sed ignis ille Centralis non ceſſauit, ſed diſtillando vlterius aquas etiam alias minus puriores in aërem reſoluit, qui

etiam ſub Sphæra ignis in Sphæram propriam remanſit, & ab ignis Elemento tanquam à fortiſſimo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlorum non poſſunt tranſgredi ignem illum ſupercæleſtem, ita ignis elementum non poteſt transgredi aquas cælorum, nec etiam aër poteſt tranſgredi & exaltari ſuper ignis elementum. Aqua verò cum terra in vnum globum remanſit, quoniam non habet locum in aëre, excepta illa parte quam ignis in aërem reſoluit propter fortificationem quotidianam huius machinæ mundi. Si enim fuiſſet vacuum in aëre, tunc aquæ omnes diſtillaſſent & in aërem reſolutæ fuiſſent: ſed iam aëris Sphæra plena eſt, quæ ſemper ex aquis per continuum calorem centralem diſtillando adimpletur, ita vt cæteræ aquæ ab aëris compreſſione circa terram voluantur, & cum terra mundi centrum teneant. Et hæc operatio fit de die in diem; & ſic etiam hic mundus

dus de die in diem fortificatur, & incorruptus manſurus eſt naturaliter, excepta Altiſſimi conditoris abſoluta voluntate. Quia ille ignis centralis non ceſſabit motu vniuerſali & influentia cœleſtium virtutum accendi, ac aquas calefacere; nec aquæ ceſſabunt reſolui in aërem; nec aër ceſſabit comprimere reſiduum aquarum cum terra, ac ita in centro continere vt non poſſint moueri ex ſuo centro: & ſic naturaliter hic mundus à ſumma ſapientia diuina factus eſt & continetur; & ſic ad exemplum huius omnia in mundo naturaliter fieri neceſſe eſt. Hanc creationem huius machinæ mundi voluimus tibi elucidare propterea vt ſcias quod quatuor elementa habent ſympathiam naturalem cum ſuperioribus, quia ex vno chao eadem ſunt: ſed à ſuperioribus gubernantur ſicut à dignioribus; inde & in hunc locum ſublunarem hæc obedientia deuenit. Sed ſcias iſta omnia à Philoſopho naturaliter inuenta eſſe, vt

ſuo loco declarabitur.

Nunc ad propoſitum de aquarum curſibus, fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab vno polo ad alium feruntur. Duo ſunt Poli, vnus Arcticus in parte ſuperiori Septentrionali, alter verò Antarcticus ſub terra in parte meridionali. Polus Arcticus habet vim magneticam attrahendi, Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum oſtendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas, per axem, quæ cum intrauerunt iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aër non permittit inæqualitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum, centrum ſuum, reuerti & ita continuè curſum ſuum obſeruare. In quo curſu à Polo Arctico ad Polum Antarcticum per medium ſeu axem mundi, per poros terræ diffunduntur, & ſic ſecundum maius & minus ſcaturigines oriuntur; & po-

& poſtea in flumina excreſcunt congredientes, ac iterum illuc vnde egreſſæ ſunt, reuertuntur; & hoc motu vniuerſali inceſſabiliter fit. Has aquas aliqui, vt diximus, ignorantes motum vniuerſalem & polorum operationes, in corde maris conſumi & ab aſtris generari dicunt, quæ nihil materiale producunt nec generant, niſi quod virtutes imprimunt & ſpirituales influentias, quæ tamen non dant pondus. Aquæ igitur non generantur, ſed ex Centro maris per poros terræ in vniuerſum mundum eas egredi ſcito. Ex iſtis fundamentis naturalibus Philoſophi inuenerunt varia inſtrumenta, ac ductus aquarum, & fontanas, cum ſciatur naturaliter aquas non altius aſcendi poſſe niſi vt egrediuntur; & niſi ita eſſet in natura ars nequaquam potuiſſet, quia ars imitatur naturam; & quod in natura non eſt per artem non ſuccedit; aqua enim vt diximus non altius aſcendit niſi vt aſ-

ſumitur : Exemplum habes illud inſtrumentum quo vinum ex dolio euocatur. Concluſiuè igitur ſcias non ex aſtris ſcaturigines generari, & omnes exitus aquarum, ſed ex Centro maris quò iterum recurrunt, ac ſic motum continuum obſeruant. Si enim hoc non eſſet, nihil omninò neque in terra neque ſuper terram generaretur, imò ruina mundi ſequeretur. Verum ne obijciatur quod in mari omnes aquæ ſalſæ ſunt & aquæ ſcaturiginum dulces: rationem eſſe ſcito, quod aqua illa per poros terræ diſtillatur, & multa milliaria per anguſta loca ac per arenas tranſiens, amiſſa ſalſedine, dulcoratur: ad cuius exemplum Ciſternæ inuentæ ſunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori & meatus maiores & largiores per quos ſalſa aqua erumpit, vnde poſtea ſalis fodinæ & fontanæ habentur, vt Hallæ in Germania: In aliquibus etiam locis calido conſtringuntur & ſal in arenis relinquitur, aqua verò

erò in alios poros ſudat, vt in Polonia Wieliciæ & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca calida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt incaleſcunt, vnde Thermæ oriuntur : ſunt enim in viſceribus terræ loca in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat ſeparátque, vbi ab igne centrali illa accenditur: Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinquitatem & remotionem magis minuſve incaleſcit, & ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet, ſicut omne juſculum à ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, ſiue cuprea, ſiue aluminoſa, tranſiẽs eorum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cuius manu hoc diſtillatorium eſt, ad cuius exemplum diſtillationes omnes à Philoſophis inuentæ ſunt; quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, abſque dubio, hominibus inſpirauit: qui poterit, quando erit

ſancta eius voluntas, aut ignem cen tralem extinguere aut vas frangere,& erit omnium finis. Sed cum eius bo nitas in melius tendat, exaltabit ali quando S S. Maieſtatem ſuam, & ignem illum omnium puriſſimum qu aquis cælorum in firmamentum eſt altius extollet, dabitque gradum for tiorem igni Centrali, vt omnes a. quæ in aëra eleuentur; & calcinabi. tur terra: & ita ignis, conſumpto omn impuro, reddet ſubtiles, circulatas in aëre aquas purificatæ terræ, atque ſic multo nobiliorem mundum (ſi alias licet philoſophari) efficiet.

Sciant ergo omnes huius artis inquiſitores quod terra & aqua vnum globum habent, & omnia ſimul faciunt, quia ſunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conſeruat terram ne ſubmergatur, vel diſſoluatur: aër conſeruat ignẽ ne extinguatur: aqua conſeruat terram ne comburatur. Hæc ad pro-

poſitum

poſitum noſtrum viſum eſt nobis vtile deſcribere, vt ſtudioſi ſciant in quibus fundamenta Elementorum conſiſtãt, & quomodo Philoſophi eorum actus contrarios obſeruauerunt; ignem cum terra aërem cum aqua copulantes: licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem in aqua decoxerunt; animaduertentes quod ſanguis vnus altero purior, ſicut & lacryma purior eſt vrina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Elementum aquæ ſperma ac menſtruum mundi eſſe, tum & receptaculum ſeminis.

DE ELEMENTO AERIS.

AER eſt elementum integrum, digniſſimum in ſua qualitate, extrà leue & inuiſibile, intus verò graue, viſibile & fixum. Eſt calidum &

humidum, temperatur igne, eſt dignius terra & aqua. Volatile quid eſt, ſed fixatur, & quando fixum eſt penetrabile reddit omne corpus. Ex eius puriſſima ſubſtantia creati ſunt Spiritus vitales animalium; minus purum in aëris propriam Sphæram eleuatum eſt; reſiduum verò, pars eius groſſior, remanſit in aqua, quæ cum aqua circulatur, ſicut ignis cum terra, quia amici ſunt. Digniſſimum eſt, vt diximus; & illud eſt verus locus ſeminis omnium rerum: In illo ita ſemen imaginatur ſicut in viro, quod poſtea motu circulatiuo proijcitur in ſperma ſuum. Habet hoc Elementum formam integritatis ad diſtribuendum ſemen in matrices per ſperma & menſtruum mundi: in illo etiam eſt Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia viuens, penetrans, & conſtringens ſemen aliis Elementis ſicuti vir vxoribus: ille nutrit ea, ille imprægnat, ille conſeruat ea; & docet hoc indies experien-

perientia quod hoc Elemento non ſolum Mineralia, animalia, vel vegetabilia, verùm etiam alia Elementa viuunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac ſordeſcere ſi non habent recentem aërem: Ignis quoque extinguitur ſi illi adimitur aër: (Inde ſciunt Alchymiſtæ ignem per aërem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aëris regiſtra ſua ordinant:) Terræ quoque pori conſeruantur aëre: In ſumma tota ſtructura mundi aëre conſeruatur. Etiam in animalibus, Homo necatur cui adimitur aër, &c: in orbe nihil creſceret ſi non eſſet vis aëris penetrantis, & alterantis, attrahentíſque ſecum nutrimentum multiplicatiuum. In hoc Elemento eſt imaginatum ſemen, virtute ignis, quod conſtringit menſtruum mundi, illa vi occulta, vt in arboribus & herbis, cum per poros terræ, actu ſpiritualis caloris, exit ſperma cum ſemine & virtus aëris in proportione conſtringit illud

& congelat guttatim ; & ſic de die i
diem, de gutta in guttam creſcendo
arbores magnæ eriguntur ; ſicut i
libro xii. Tractatuum tractatum eſt
In hoc Elemento ſunt omnes res in
tegræ per imaginationem ignis; & eſ
plenum virtutis diuinæ : In illo nam
que incluſus eſt Spiritus Altiſſimi qu
ante creationem ferebatur ſupra a
quas, teſte ſacra Scriptura, *& volaui*
ſuper pennas ventorum. Si igitur ita eſ
ſicuti eſt, quod Spiritus Domini in illo
ferebatur, quid dubitas quod de virtu
te ſua diuina in illo reliquit? Nam hic
Monarcha ſolet ornare habitacula
ſua ; ornauit autem hoc Elementum
Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo
namque eſt ſemen omnium rerum diſ-
perſarum, cui à creatione ſtatim vis
illa magnetica (vt ſupra diximus) à
ſummo opifice incluſa eſt, quam ſi non
haberet non poſſet attrahere quic-
quam de nutrimento, ſed ſic ſemen in
ſua parua quantitate relinqueretur.
nec

nec creſceret, nec multiplicaretur; ſed ſicut lapis magnetis trahit ad ſe ferrum durum (ad exemplum poli Arctici trahentis ad ſe aquas, vt in Elemento Aquæ ſcripſimus,) ſic aër per magnetem vegetabilem, qui in ſemine eſt, trahit ad ſe nutrimentum menſtrui mundi, id eſt aquæ. Iſta omnia fiunt aëre, nam ille eſt dux aquarum, eiúſque vis incluſa eſt occulta in omni ſemine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus eſt, vt ſupra diximus, in omni ſemine ſemper pars 280. vt in tract. 3. x 1 1. Tractatuum tibi oſtendimus. Si igitur aliquis vellet eſſe bonus plantator arborum, animaduertendum eſt illi vt cuſpidem attractiuum verſus partem Septentrionalem vertat; ſic nunquam fruſtrabitur labore: quoniam ſicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale ſemen trahit ad ſe; & quilibet cuſpis attractiuus correſpondet illis. Habes exemplum in omni ligno cuius cuſpis

attractiuus naturaliter ad punctum verticale tendit, & trahitur ab illo Nam fiat lignum quodcunque æqualiter elaboratum : ſi vis ſcire quis cuſpis eſt ſuperior, pone illud in aquam ac ſubmergatur, (extra tamen ſuam longitudinem) videbis ſemper cuſpidem illum prius ex aquis emergere quam eius oppoſitam partem; neſcit enim natura errare in ſuo officio de quibus latius in Harmonia vbi de vi magnetica (quamuis de magnete facilè is poterit cui natura metallorum cognita eſt) tractabitur. Hic nos dixiſſe ſufficiat Elementum hoc eſſe digniſſimum, in quo eſt ſemen & ſpiritus vitalis ſeu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE

DE ELEMENTO
IGNIS.

Ignis eſt elementum puriſſimum & omnium digniſſimum, plenum adhærentis vnctuoſę corroſiuitatis, penetrans, digerens, corrodens, maximè adhærens, extra viſibile, intus verò inuiſibile, fixiſſimum; eſt calidum & ſiccum, & temperatur terra. Eius omnium puriſſima ſubſtantia & eſſentia cum Throno Diuinæ Maieſtatis in creatione primum eleuata eſt, quando aquæ cælorum firmatæ ſunt, vt in Elemento aquæ diximus: ex minus puriſſima eius ſubſtantia Angeli creati ſunt: ex minus puriori cum puriſſimo aëre mixta luminaria & ſtellæ creatæ ſunt: minus purum adhuc in Sphæram ad concludendum & ſubleuandum cœlos erectum eſt: impura verò &

vnctuoſa in centro terræ, ad continuandum motus operationem, à ſummo Creatore ſapientiſſimo relicta & incluſa eſt, quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes diuiſi quidem ſunt, ſed habent adinuicem ſympathiam naturalem.

Hoc elementum eſt omnium quietiſſimū ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quietè. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo ſunt rationes vitales & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo à cæteris animalibus differt, & Deo aſſimilatur. Hæc anima eſt ex illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem diuinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularem mundum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubiecto omnium rerum Creator Deus ſedem & Maieſtatem ſuam poſuit, ſicut in pu-

in puriſſimo & quietiſſimo ſubiecto, quod à ſola voluntate ac immenſa ſapientia diuina gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſitum, maculatum, appropinquare poteſt Deo; ideò nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille qui eſt in circumferentia diuinitatis, in quo deportatur ſedes & Maieſtas Altiſſimi, eſt ita intenſus vt nullus oculus illum penetrare poſſit: quoniam ignis non patitur accedere compoſitum: ignis enim omnis compoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſſimum ſubiectum illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur (quod & cogitare abſurdum eſt) Deum quieſcere non poſſe; eſt enim quietiſſimi ſilentij, plus quam mens humana imaginari poteſt. Habes exemplum in ſilice, in quo ignis eſt, & tamen non ſentitur, nec apparet donec motu excitatur & accenditur in illo vt appareat: ita ignis

ille, in quo locata eſt SS. Maieſta Creatoris noſtri, non mouetur niſ propria voluntate Altiſſimi excitetur & ſic deportatur quo eſt S.Voluntas eius. Fit enim voluntate ſupremi conditoris motus vehementiſſimus & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha huius mundi in ſua pompa ſedet, qualis circa illum quies? quale ſilentium? & etiamſi ex ſuis aulicis aliquis mouetur motus tantum vnius & alterius particularis eſt, qui non conſideratur. Sed quando Dominus ipſe mouetur fit rumor & motus vniuerſalis, tum omnis aſſiſtentia mouetur cum illo. Quid igitur quando ſupremus ille Monarcha, Rex Regum, ac Conditor omnium rerum (ad cuius exemplum principes mundi conſtituuntur in terris) mouet authoritatem? qualis motus? qualis tremor quando circa illum mouetur tota aſſiſtentia cæleſtis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo iſta ſcimus, cum cæ-

leſtia

eſtia ab humano intellectu abſcondi-
ta ſint. Quibus reſpondemus, omnibus
Philoſophis iſta manifeſta eſſe, imò
ipſa incomprehenſibilis ſapientia illis
inſpirauit omnia ad exemplum natu-
ræ creata eſſe, & ex illis arcanis natu-
ram retractum habere ac operari, ni-
hilque fieri in terris niſi ad exemplum
cæleſtis monarchiæ, quod ex Angelo-
rum varijs officijs habetur. Sic etiam
non naſcitur nec generatur quicquam,
niſi naturaliter. Omnes humanæ in-
uentiones, imò & artificia, quæ aut ſunt
aut erunt non niſi ex fundamentis na-
turæ proueniunt. Voluit Altiſſimus
Creator omnia naturalia homini ma-
nifeſtare, propterea & ipſa Cæleſtia
naturaliter facta nobis oſtendit, ex
quibus eo melius eius abſoluta ac in-
comprehenſibilis potentia & ſapientia
cognoſceretur; quæ omnia Philoſophi
in lumine naturæ ſicut in ſpeculo vi-
dere habent: propterea hanc ſcien-
tiam, non auri vel argenti cupiditate

ſed cognitione, non ſolum omnium rerum Naturalium ſed & ipſius Creatoris potentiæ, magni æſtimarunt; & de his quam parciſſimè & non niſi figuratiuè loqui voluerunt, ne myſteria diuina, per quæ natura elucidatur, indignis pateſiant. Quod tu, ſi teipſum ſcire noueris, & non es duræ ceruicis facilè comprehendere poſſis; qui ad ſimilitudinem maioris mundi, imò ad ipſius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi; habes in firmamentum quintam eſſentiam quatuor Elementorum, ex Chao ſpermatum in matricem extractam, & in cutem plus vltrà conſtrictam; habes puriſſimum ſanguinem loco ignis, in quo ſedes animæ (vice Regis) ſpiritu vitali locata eſt; habes cor loco terræ, vbi ignis centralis continuò operatur; & hanc machinam Microcoſmi in ſuo eſſe continet; Habes polum Arcticum os; habes aluum Antarcticum, & omnia membra cæleſtibus

ſtibus correſpondent : de quibus in Harmonia noſtra aliquando latius relinquemus in Capitulo de Aſtronomia, vbi ſcripſimus quomodo Aſtronomia ars facilis, naturalis, quomodo aſpectus planetarum & ſtellarum cauſant, & quare ex aſpectibus de pluuijs & alijs euentibus prognoſticatur, quod hic longum eſſet recenſere, & omnia iſta ſunt ſibi concatenata, & naturaliter fiunt, Deitatem tantum aliqua adimplere. Quod veteres omiſerunt diligenti ſtudioſo huius arcani indicare voluimus, vt illi tanto clarius incomprehenſibilis potentia Altiſſimi Dei ad Cor perueniat, & ille illum eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquiſitor huius S. Scientiæ quod anima in homine mundo minori, Microcoſmo, Dei Creatoris ſui locum tenens, ſeu vice-Rex eſt, quę in ſpiritu vitali in ſanguine puriſſimo locata eſt. Illa gubernat mentem, mens verò corpus: quando anima aliquid concipit, mens

omnia ſcit,& mentem omnia membra intelligunt, & parent menti, ac expectant cũ deſiderio adimplere voluntatem eius. Corpus enim nihil ſcit; quicquid in corpore fortitudinis ſiue motus eſt, mens facit iſta; corpus tantum eſt menti ſicut inſtrumenta alicuius artificis. Anima autem, qua homo à cæteris animalibus differt, illa operatur in corpore, ſed maiorem operationem habet extra corpus; quoniam abſolutè extra corpus dominatur, & his differt ab animalibus quæ tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum, dominus & Deus noſter, operatur in hunc mundum ea quæ ad mundi neceſſaria pertinent, & in his includitur mundo; vnde Deum vbique eſſe credendum. Excluditur autem illa ſua immenſa ſapientia extra corpus mundi, qua operatur extra illum & alia multò altiora imaginatur quam corpus mundi concipere poteſt, & iſta

ſunt

ſunt extra naturam, ſolius Dei ſecreta. Sicut eſt exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundiſſima imaginatur, & hiſce aſſimilatur Deo qui extra ſuum mundum operatur extra naturam; licet & iſta ſint adhuc ſicut candela accenſa erga meridianam lucem: quoniam anima imaginatur ſed non exequitur niſi in mente, Deus verò omnia eodem momento quo imaginatur efficit; ſicut anima imaginatur eſſe Romæ vel alibi quidquid fit, in ictu oculi, ſed mente tantum; Deus verò talia eſſentialiter facit, qui omnipotens eſt. Non eſt ergo Deus incluſus mundo niſi vt anima corpori; ſeparatam habet ſuam abſolutam poteſtatem, ſic etiam anima cuiuſcunque corporis eſt, abſolutam habet & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt; maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, alias fruſtra eſſet noſtra Philoſophia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum,

& ſcies quibus differt Creator à creatis. Tu ipſe maiora concipere poteris cùm iam à nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad propoſitum accedamus.

Diximus ſupra, Ignis Elementum quietiſſimum eſſe, & quod motu excitatur, quam excitationem nouerunt viri ſapientes. Omnem generationem & eiuſdem corruptionem Philoſopho neceſſe eſt ſcire; cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio & commixtio: ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animam tamen infundere non poſſumus; quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei; & eiuſmodi infinitis myſterijs ſuperat omnia. Cum iſta ſunt extra naturam non ſunt adhuc in diſpoſitione naturæ: natura non prius operatur niſi quando illi materia porrigitur: Prima materia à Creatore, ſecund

cunda à Philoſopho. In operatione verò Philoſophorum natura habet excitare ignem qui à Creatore occultè in centrum cuiuslibet rei incluſus eſt: talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis. Naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgantur igne : Omne compoſitum ſoluitur igne : ſicut aqua lauat & purgat omnes res imperfectas quæ non ſunt fixæ ; ſic ignis purgat omnes res fixas, & per ignem perficiuntur : Sicut aqua omne ſolutum coniungit;ita ignis omne coniunctum ſeparat,& quod ſuæ naturæ & proprietatis eſt optimè purgat & augmentat, non quidem in quantitate ſed in virtute. Agit hoc Elementum miris modis occultè in alia Elementa ac in omnes res : ſicut enim anima eſt ex illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali quod à natura gubernatur. Agit hoc Elementum in Centrum

cuiuslibet rei hoc modo: natura dat motum, motus excitat aërem, aër ignem, ignis verò ſeparat, purgat, digerit, colorat, & matureſcere facit omne ſemen, maturumque expellit per ſperma in loca & matrices, loca pura vel impura, calida magis aut minus, ſicca vel humida; & ſecundum diſpoſitionem matricis, ſeu loci, variæ res producuntur in terra, ſicut etiam in libello x i i. Tractatuum de matricibus mentio facta eſt quot loca tot matrices eſſe. Ita conditor omnium rerum, Altiſſimus Deus, omnes res conſtituit & ordinauit quod vna contrariatur alteri,& tamen vt mors vnius ſit vita alterius: quod vnum producit alterum conſumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur: ac hiſce conſeruatur æqualitas Elementorum, & ſic compoſiti. Omnium rerum præſertim viuentium ſeparatio mors naturalis eſt: propterea naturaliter hominem mori oportet;

quia cum homo ex quatuor Elementis ſit compoſitus ſubeſt ſeparationi, cum omne compoſitum ſeparetur naturaliter. Sed hæc ſeparatio humanæ Compoſitionis in die Iudicij tantum fieri debuit : nam in paradiſo homo immortalis erat. Quod omnes Theologi, & ipſa Sacra Scriptura teſtantur; rationem tamen ſufficientem immortalitatis nullus Philoſophus hucuſque oſtendit; quam huius ſcientiæ S. inquiſitori ſcire conuenit , vt videre poſſit quomodo iſta omnia naturaliter fiunt, & facillimè intelligi poſſunt. Verum & veriſſimum eſt omne compoſitum huius mundi corruptioni ſubeſſe ac ſeparari poſſe ; quæ ſeparatio in regno animali mors appellatur: homo autem cum etiam ex quatuor Elementis cõpoſitus & creatus ſit , quomodo immortalis eſſe poterat ? hoc naturaliter fieri credere difficile eſt , imò ſupra naturale aliquid hucuſque habetur, Deus tamen Philoſophis viris bonis

ante complura ſecula hoc naturaliter eſſe inſpirauit, quod tu à nobis ſic accipe. Paradiſus erat & eſt locus talis à ſummo Cōditore rerum ex veris Elemētis, non Elementatis ſed puriſſimis, temperatis, in ſumma perfectione anatiſatis, creatus; & omnia quæcunque in Paradiſo ſunt ex ijſdem Elementis creata & incorrupta; ibi etiam homo creatus eſt, ex ijſdem incorruptis Elementis iuſta æqualitate anatiſatis conſtitutus, vt nullo modo corrumpi potuerit, ideò immortalitati conſecratus fuit: quoniam paradiſum hunc pro hominibus dumtaxat Deus ſine dubio creauit, de quo nos & vbi ſit in Harmonia copioſè. Sed cum poſtea peccato inobedientiæ mandatum Altiſſimi Conditoris tranſgrederetur, in hunc mundum corruptibilem Elementatum, quem tantum pro beſtiis creauerat Deus; homo ad beſtias expulſus eſt: cui, cum ſine nutrimento viuere non poſſet, ex Elementis Ele-

men

mentatis corruptis nutrimentum ſumere neceſſe fuit. Quo nutrimento inficiebantur illa Elementa pura creationis ſuæ; & ita lentè in corruptionem declinauit, donec vna qualitas alteram ſuperauit, & ruina totius compoſiti, infirmitas, ac vltimò ſeparatio & mors aduenit. Poſtea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi qui iam in elementis corruptis ex ſemine corrupto & non in paradiſo procreati ſunt, quoniam ſemen ex corruptis nutrimentis productum durabile eſſe non poteſt; & quo diutius ab expulſione paradiſi eo corruptioni propinquius homines accedunt: inde & vita breuior, & deueniet hucuſque quòd & procreatio propter abbreuiationem vitæ ceſſabit. Sunt tamen aliqua loca vbi aërem benigniorem & ſydera propitiora habent; ibi non ita citò naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius viuunt. Noſtrates verò temerè gula & inordinata vita,

ad corruptionem feſtinant : Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parentum ſemine nati non durant. Sed ſi homo in paradiſo manſiſſet, in loco illius naturæ conuenienti, vbi Elementa incorrupta omnia virgo ſunt, in æternum immortalis eſſet: certum enim eſt, quando elementa pura in æqualitate virtutibus cõiuncta ſunt, ſubiectum hoc incorruptum eſſe, & talis debet eſſe lapis Philoſophorum: tali creationi humanę à veteribus Philoſophis aſſimilatus eſt, ſed moderni Philoſophi omnia ad literam intelligentes, ad huius ſeculi generationem corruptam intendunt.

Hæc immortalitas principalis fuit cauſa quod Philoſophi hunc lapidem quærere ingeniati ſunt; ſciuerunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum eſſe. Meditati ſunt igitur de Creatione iſta, quam cum naturalem eſſe cognouerunt, cœperunt ſcrutari an talia elementa incor-

rupta

rupta poſſent haberi, aut ſi illa in aliquo ſubiecto coniungi & infundi poſſent; quibus ipſe Altiſſimus Conditor rerum inſpirauit compoſitionem talium elementorum in auro eſſe: quoniam in animalibus fieri eſt impoſſibile, cum ex elementis corruptis vitam ſuſtentare debeant; in vegetabilibus etiam non eſt, quia inæqualitas Elementorum in illis inuenta eſt. Et cum omnia creata ad multiplicationem inclinata ſint, propoſuerunt Philoſophi in hoc regno minerali hanc naturæ poſſibilitatem experiri; qua inuenta, alia innumerabilia arcana naturæ ineſſe viderunt, de quibus vt de ſecretis diuinis parciſſimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in ſubiecto cadunt, & ſeparantur; quando vnum aliud ſuperat: & quia tunc fit per primam ſeparationem putrefactio, & per putrefactionem puri ab impuro ſeparatio, ſi tunc fit coniunctio noua virtute ignis ac-

quirit formam multò nobiliorem prima. Nam in ſuo primo ſtatu corruptio fuit ex groſſo admixto quod non niſi per putrefactionem purgatur, & melioratur;& hoc fieri non poteſt niſi coniunctis viribus quatuor elementórum quæ ſunt in omni compoſito: cum enim compoſitum cadere debet per elementum aquę cadit;& dum ita confusè iacent ignis qui eſt potentialiter in quolibet aliorum vt pote in terra, in aëre, conueniunt ſimul,& coniuncta manu, vincunt poſteà aquam, quam digerunt & coquunt,& vltimo congelant; ac tali modo natura naturæ auxiliatur. Si enim ignis centralis occultus, qui vita captus erat, vincit agit in id quod ſibi propinquius ac purius eſt, ſicut & ipſum puriſſimum eſt, & coniungitur cum illo : ita vincit contrarium, ſeparátque purum ab impuro, & generatur noua forma, & ſi adhuc adiuuatur priore multo præſtantior : interdum ſagacis artificis ingenio fiun

re

-es immortales, maximè in regno minerali. Sic omnia ſolo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in eſſe, ſi me intellexiſti.

Hic igitur habes Elementorum originem, & naturas eorum ac operationes quam breuiſſime deſcriptas, quod ad noſtrum propoſitum hoc loco ſufficit. Nam alias ſi quodlibet Elementum deſcriberetur vt eſt, magnum volumen oriretur, noſtro propoſito non neceſſarium. Iſta omnia, vt diximus, ad *Harmoniam* remittimus; vbi, Deo fauente, ſi nobis vita ſuperſtes erit, de naturalibus copioſius relinquemus.

DE TRIBVS PRINCIPIIS OMNIVM RERVM.

DEſcriptis hiſcequatuor Elementis ad tria principia rerum deſ-

cendamus : quomodo autem illa pro-
ducuntur ex quatuor Elementis ſi
accipe. Poſtquam natura ab Altiſſim
Creatore omnium rerum priuilegiu
feudi ſuper hanc Monarchiam mund
acceperit, cœpit loca & prouincia
vnicuique ſecundum dignitatem di-
ſtribuere ; & in primis quatuor Ele-
menta principes mundi eſſe conſti-
tuit ; & vt adimpleretur voluntas Al-
tiſſimi (in cuius velle natura poſita eſt
vt vnum in aliud inceſſabiliter agere
ordinauit. Cœpit itaque agere igni
in aërem & produxit ſulphur : Aë
quoque cœpit agere in aquam & pro
duxit mercurium. Aqua etiam cœpi
agere in terram & produxit ſal. Terr
autem, cum non habuerit in quo
ageret, non produxit quicquam, ſe
productum remanſit in illa: proptere
tria tantum principia euenerunt, &
terra facta eſt nutrix & matrix alio
rum. Tria vt diximus Principia pro
ducta ſunt ; quod veteres Philoſoph
no

on ita ſtrictè conſiderarunt, qui duos antum actus Elementorum deſcripſerunt (vel ſi etiam volentes obticueunt quis illos iudicabit, cum illi ſcripa ſua filijs ſuis tantum dedicarint?) & ulphur cum Mercurio, quod & nobis ufficiat, materiam metallorum, imò & apidis Philoſophorum eſſe nominaunt.

Quicunque igitur vult eſſe verus ndagator huius ſacræ Scientiæ neceſſe eſt vt ſciat accidentia, & ipſum ccidens noſcat, vt diſcat ad quod ubiectum ſeu Elementum accedere roponit, vt per media ſeſe ad id ccommodet, ſi alias quaternarium umerum adimplere deſiderat. Siut enim hæc tria Principia ex quauor producta ſunt, ſic oportet per liminutionem vt etiam hæc producant duo, maſculum & fœminam; luo verò producant vnum incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æquaiter ſyncera, ad ſummum depurata,

digeſta; & ſic reſpondebit quadrangu-
lus quadrangulo. Et hæc eſt illa quin-
ta eſſentia omni artifici multum ne-
ceſſaria, à multis contrarijs ſeparata.
Et ſic habes in his tribus principijs in
quacunq; compoſitione naturali cor-
pus, ſpiritum & animam occultam:
quæ tria ſi ſeparata & bene purgata, vt
diximus, coniunxeris, ſine dubio imi-
tando naturam puriſſimum fructum
dabunt. Quoniam etiamſi anima e
nobiliſſimo loco aſſumpta eſt, illuc ta-
men quò tendit non poteſt peruenir
niſi per ſpiritum; qui eſt locus & do-
micilium animæ; quam ſi vis reducer
in locum debitum, opus eſt vt ſit laua-
ta ab omni peccato; locus quoque ſi
purificatus, vt in illo anima poſſit glo-
rificari, & non amplius ſeparari. Iam
ergo habes trium Principiorum ori-
ginem ex quibus tuum eſt imitand
naturam Mercurium Philoſophorum
& eorum primam materiam produce-
re, & iſta principia rerum, maxim
me

metallorum, ad tuum propoſitum deducere : cum ſine iſtis principiis impoſſibile ſit tibi aliquid perficere per artem , cum & natura ipſa ſine ipſis nihil faciat,nec producat. Hæc tria ſunt in omnibus rebus, & ſine illis in orbe nihil eſt,nec naturaliter erit. Sed quoniam ſupra ſcripſimus quod veteres Philoſophi duo tantum principia nominarunt , ne inquiſitor aberret, ſciendum eſt quod licet illi ſulphur & Mercurium deſcripſerunt, ſine ſale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud ſit clauis & principium huius ſacræ ſcientiæ : illud eſt quod aperit portas iuſtitiæ,illud eſt quod claues habet ad carceres infernales, vbi ſulphur ligatum iacet ; ſicut aliquando latius dabuntur iſta in tractatu tertio principiorum , de Sale. Nunc ad propoſitum , quod hæc tria Principia omnino ſunt neceſſaria,quia illa ſunt materia propinqua. Duplex enim eſt materia metallorũ:Proxima,

Remota. Proxima eſt Sulphur & Mercurius, Remota ſunt quatuor Elemëta ex quibus ſolius Dei eſt res creare: relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris niſi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producat. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam iſta tria principia producere potes, ad quid tibi iſte vanus labor id quærere vel facere velle quod iam à natura generatum eſt? Nonne melius eſt ire tria milliaria quàm quatuor? Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & ſuper terram omnia producit; quæ tria in omni re integrè inuenies. Ex horum debita ſeparatione & coniunctione natura producit tam metella quam lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili arbores, herbas & omnia; in regno etiam animali corpus, ſpiritum, & animam; quod maximè operi Philoſophorum adæquatur. Corpus eſt terra, Spiritus eſt aqua,

Anima

Anima eſt ignis ſeu ſulphur auri: Quantitatem corporis auget Spiritus, virtutem verò auget ignis. Sed quia magis eſt de Spiritu in pondere quàm de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem, trahitque ad ſe: & ſic quilibet eorum creſcunt in virtute, & terra quæ eſt intermedium illorum creſcit in pondere. Omnis igitur indagator artis concludat in ſuo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium ſuccurrat vt poſſit vincere ſuum contrarium; poſteà addat ad pondus naturæ ſuum pondus, vt adimpleatur defectus naturæ per artem, & ita vincet ſuum contrarium. Diximus in Elemento terræ terram nihil aliud eſſe quàm receptaculum aliorum, id eſt ſubiectum in quo iſta duo ignis & aqua certant, mediante aëre; ſi prædominatur aqua producit res temporales & corruptibiles; ſi autem ignis vincit producit res perpetuas & incorruptibiles: conſidera igitur quod tibi ſit neceſſarium.

Scias præterea quod ignis & aqua ſunt in omni re; ſed neque ignis neque aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter ſe tantum certant & pugnant de velocitate & de virtute, & hoc non per ſe ſed per excitationem caloris extrinſeci qui motu cæleſtium virtutum in centro terræ accenditur; ſine quo iſta duo nihil facerent vnquam, ſtarent vterque illorum quodlibet in ſuo termino & pondere: ſed natura poſtquam coniunxit iſta duo in proportione tunc calore extrinſeco excitat illa, & ſic incipiunt inter ſe pugnare, & quodlibet illorum vocat ſuum ſimile in adiutorium, ſicque aſcendunt & creſcunt, quouſque terra cum illis amplius aſcendere non poteſt; interim illa duo in eiuſmodi retentione terræ ſubtilianter; (nam in illo ſubiecto terra ignis & aqua aſcendunt inceſſabiliter & per poros reſeruatos quos aër præparat agunt) & ex illa eorum ſubtiliatione flores & fructus ſequuntur, in quibus

uibus amici ſiunt, vt in arboribus vi-
lere eſt; quo enim melius ſubtiliantur
x purificãtur aſcédẽdo eo præſtantio-
es producunt fructus, præſertim ſi æ-
qualiter virtutibus coniunctis finiunt.
Purgatis ergo rebus, fac vt ignis
& aqua amici fiant, quod in terra
ua quæ cum illis aſcenderat facilè fa-
ient; & tunc id breuius perficies
uam natura, ſi benè ſecundum pon-
lus naturæ coniunxeris, non ſicut
rius fuit ſed ſicut natura requirit &
ibi opus eſt. Quoniam natura in om-
i compoſitione magis apponit de a-
ijs quàm de igne: Minima pars ignis
emper eſt, ſed natura ſecundum pla-
itum addit ignem extrinſecum, ad
xcitandum illum internum ſecun-
lum maius vel minus per multum aut
parum temporis, & ſecundum hoc ſi
ignis ſuperat aut ſuperatur perfectæ
aut imperfectæ res fiunt, ſic in minera-
ibus vt in vegetabilibus. Non in-
rat quidem ignis extrinſecus in pro-

fundum compoſitionis eſſentialiter ſed tantum virtute; quoniam ignis intrinſecus materialis ſufficit ſibi ſi tantum nutrimentum habet, & ignis extrinſecus eſt illi nutrimentum, & quaſi ligna reſpectu ignis Elementalis, & ſecundum tale nutrimentum creſcit & multiplicatur. Cauendum tamen eſt ne ille nimius ignis extrinſecus adueniat, quoniam ſi quis multum & extra poſſe comedit ſuffocatur: paruum ignem magna flamma deuorat: ignis extrinſecus debet eſſe multiplicatiuus, nutriens, non deuorans, ita enim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus rebus eſt perfectio: ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verùm quia difficilè eſt ad compoſitum addere, cum hoc lõgiſſimum laborem requirat, conſulimus vt de ſuperfluo amoueas tantum quantum opus eſt, vel natura requirit: Remotis ſuperfluitatibus miſce, oſtendet poſtea natura quod quæſiuiſti. Tu quoque

cognoſ

cognoſces ſi natura benè aut malè
oniunxit elementa cùm in cõiunctio-
ne elementa omnia conſiſtant. Sed
multi laborantes ſtramen pro tritico
ſeminant; aliqui vtrumque: multi verò
d proijciunt quod Philoſophi amant:
liqui incipiunt & deſinunt, quod ex
llorum inconſtantia euenit; artem
difficilem, laborem facilem quærunt,
ptima reijcientes peſſima ſeminant:
ed ſicut hæc ſcientia in præfatione
ccultatur, ſic & materia in principio
roijcitur. Nos autem dicimus artem
anc nihil aliud eſſe quam virtutes
lementorum æqualiter commixtas:
ſt calidi, ſicci, frigidi, humidi, æquali-
s naturalis; coniunctio maſculi &
æminę, quem eadem fœmina genuit,
eſt, coniunctio ignis & humidi radi-
alis metallorum. Conſiderando quod
Mercurius Philoſophorum habet in
ſulphur ſuum proprium bonum ſe-
ndum minus & maius, depuratum
decoctum à natura, ex Mercurio

omnia perficere poteris : ſed ſi ſcie
addere ad pondus naturæ tuum pon
dus, duplicare Mercurium,& triplica
re ſulphur, citius terminabitur in bo
num, poſteà in melius, vſque in opt
mum : quamuis vnum tantum appa
rens eſt ſulphur, & duo Mercurij, ſe
vnius radicis; non crudi nec nimis co
cti, purgati tamen & ſoluti, ſi me in
tellexiſti.

Materiã quidem Mercurij Philoſo
phorum & materiam ſulphuris eorun
dem deſcribere non eſt opus : nem
mortalium potuit, nec in poſteru
poterit apertius & clarius illam de
cribere quam ab antiquis Philoſoph
deſcripta & nominata eſt, niſi ali
anathema artis eſſe velit. Eſt enim i
communiter nominata vt etiam no
æſtimetur; ideò inquiſitores ad ali
ſubtilitates potius ſe cõuertunt, qua
in naturæ ſimplicitate manerent. N
dicimus tamen Mercurium Philo
phorum commune quid eſſe & aper
nomina

nominari, ſed de materia ex qua Philoſophi ſulphur ſuum & Mercurium creant: quoniam Mercurius Philoſophorum non habetur per ſe ſuper terram, ſed ex ſulphure & Mercurio coniunctis educitur arte; non prodit in lucem, nudus enim eſt, ſed à natura miris modis inuolutus eſt. Concluſiuè dicimus repetendo ſulphur & Mercurium eſſe mineram noſtri argenti viui, (coniuncta tamen) quod argentum viuum habet poſſe metalla ſoluere, occidere, & viuificare, quam poteſtatem accepit à ſulphure acetoſo ſuæ propriæ naturæ. Sed vt adhuc melius concipere poſſis, audi quæ differentia eſt inter noſtrum argentum viuum & Mercurium vulgi. Mercurius vulgi non ſoluit aurum nec argentum vt ab illis non ſeparetur: argentum verò viuum noſtrum ſoluit aurum & argentum & non ſeparatur ab illis in æternum, ſicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet ſulphur combuſtibile

malum quo denigrantur: noſtrum argentum viuum habet in ſe ſulphur incombuſtibile, fixum, bonum, albiſſimum & rubeum. Mercurius vulgi eſt frigidus, humidus: Mercurius noſter eſt calidus, humidus. Mercurius vulgi corpora denigrat & inficit: Argentum viuum noſtrum corpora dealbat vſque ad cryſtallinam ſerenitatem. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in puluerem citrinum, ſulphur malum: Argentum viuum noſtrum mediante calore vertitur in ſulphur candidiſſimum, bonum, fixum & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur eo magis fluxibilis: argentum viuum noſtrum quo magis decoquitur eo magis inſpiſſatur. Ex his igitur circumſtantiis conſiderare poteris quomodo differunt inter ſe Mercurius vulgi ab argento viuo Philoſophorum. Si adhuc non intelligis noli expectare, nullus mortalium dabit clariora ſicut hic diximus: ſed de vir-

tutibus.

[v]tutibus. Talis virtutis eſt argentum [v]iuum noſtrum quod & per ſe ſufficit [&] tibi & ſibi, abſque omni additione [r]ei extraneæ, ſola decoctione naturali [ſ]oluitur & congelatur : ſed Philoſophi [p]ropter abbreuiationem addunt illi [ſ]ulphur ſuum benè digeſtum & matu-[r]um, & ſic operantur.

Potuiſſemus quidem citare ſcripta [P]hiloſophorum ſermonem noſtrum [c]onfirmantia; ſed quoniam clariora [e]orum ſcriptis ſcripſimus non indi-[g]ent comprobatione; is intelliget qui [i]n aliorum ſcriptis verſatus eſt. Si [i]gitur noſtrum conſilium vis ſequi, [c]onſulimus vt antequam ad hanc ar-[t]em accedas inprimis diſcas compeſ-[c]ere linguam & naturam minerarum [&] metallorum inquiras, tum & vege-[t]abilium; quoniam in omni ſubiecto Mercurium noſtrum inuenies, & ab [o]mnibus rebus Mercurius Philoſo-[p]horum extrahi poteſt, licet in vno [ſ]ubiecto propinquius quàm in alio.

Scito etiam pro certo quod hæc ſcientia non in fortuna neq; caſuali inuentione, ſed in reali ſcientia locata eſt, & non eſt niſi hæc vnica materia in mundo per quam & ex qua præparatur lapis Philoſophorum. Eſt quidem in omnibus rebus, ſed in extractione eius vita deſiſteret : ſine cognitione tamen rerum naturalium, præſertim in regno minerali, ſimilis eris cæco qui vſu ambulat. Talis quidem artem non niſi caſualiter quærit : & etiamſi, ſicut multoties accidit, caſu ab aliquo materia tractatur argenti viui noſtri, tunc vbi incipere debet opus ſuum finit ; & ſic ſicut caſu inuenitur caſu amittitur, quia neſcit ſuper quid ſuam intentionem fundare debet. Ideò hæc ſcientia eſt donum Dei Altiſſimi : & niſi Deus per ingenium bonum, vel per amicum, alicui reuelauerit, difficilè cognoſcitur : nam non omnes Gebri, non omnes Lullij eſſe poſſumus. Et licet Lullius vir ſubtilis ingenij fuit,

tamen

tamen ſi ab Arnoldo artem non acce-
piſſet certè ſimilis fuiſſet alijs qui il-
lam cum difficultate inquirunt; ſiqui-
dem & Arnoldus ab amico accepiſſe
confitetur. Facilè enim ſcribere cui
ipſa natura dictat: Eſt Prouerbium;
facilè eſt addere inuentis. Omnis ars &
ſcientia magiſtro facilis, ſed incipienti
diſcipulo non ſic: & ad hanc ſcientiam
inquirendam tempus requiritur lon-
gum, copia vaſorum, & expenſa ma-
gna, & quotidianus labor, cum im-
menſa meditatione, quamuis ſcienti
omnia leuius. Concluſiuè dicimus
hanc artem ſolius Altiſſimi Dei do-
num eſſe, qua cognita orandus eſt vt
etiam ad artem hanc benedictionem
ſuam dare dignetur; quoniam ſine
benedictione diuina omninò inutilis
eſt. Quod nos ipſi experti ſumus, cum
propter ſcientiam aliquot grauiſſima
pericula paſſi, plus infortunij ac in-
commodi quam vtilitatis inde habue-
rimus: ſed credimus in mundum tem-

pus aduenisſe cùm ſerò ſapiunt Phryges : Iudicia Domini abyſſus multa. Attamen diuinam prouidentiam in eiuſmodi noſtris infortunijs admiratus ſum : Semper enim Altiſſimi conditoris noſtri protectionem præſto habuimus, vt nullus inimicus potuerit nos opprimere ; cuſtos fuit ſemper Angelus Domini Arcæ huius, in quam Altiſſimus conditor rerum tantum theſaurum incluſit, quem & vſque tuetur. Audiuimus namque inimicos noſtros in laqueum quem nobis párauerunt incidiſſe: Qui in noſtram vitam irruerunt vita priuati ſunt: qui verò bona noſtra inuaſerunt bona ſua, nonnulli & regna, amiſerunt : Præterea illorum qui noſtro honori detraxerunt multos infames perijſſe ſcimus : tantam cuſtodiam ab omnium rerum Creatore ſemper habuimus, qui nos ſtatim ex vtero matris noſtræ ſub vmbram alarum ſuarum ſuſcepit, ſpiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit,

dit, cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum. Tanta beneficia ab Altiſſimo Deo Creatore noſtro accepimus, vt non ſolum calamo verùm & mente comprehendere ſit impoſſibile: Vix vnquam mortalium alicui maiora, imò ſaltem talia, contulit Deus. Vtinam tantum animi, tantum Spiritus, & eloquentiæ, intelligentiæque haberemus vt debitas gratias illi agere poſſemus; ſcimus enim talia non meruiſſe: hoc vnicum credimus eſſe, quod in illo ſolo ſemper ſperauimus, ſperamus, & ſperabimus. Scimus enim non eſſe inter mortales qui nos adiuuare poſſit, niſi hic ſolus Deus & Creator noſter; quia vanum eſt confidere in principibus, quoniam homines ſunt, (vt ait Pſalm.) Omnes hi à Deo Spiritum vitæ habent, quo ablato, puluerem omnia eſſe; ſed ſperare in Domino Deo, à quo ſicut à fonte bonitatis omnia bona abundantiſſimè fluunt, tutum & ſecurum eſt. Tu igitur

quicunque cupis ad hanc S. Scientiam accedere, pone in primis ſpem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter te ab illo non derelinquendum: quoniam ſi Deus cor tuum candidum, & ſpem integram in ſe poſitam cognouerit, facilè dabit medium, per hanc ſiue per aliam viam adiuuabit te vt voto potiaris. Initium ſapientiæ timor Domini. Ora, ſed nihilominus & labora: Deus quidem dat intellectum, ſed tu illo ſcias vti: nam ſicut ſunt dona Dei intellectus bonus & occaſio bona, ita eſt pœna peccati quando omittitur occaſio bona. Sed vt ad propoſitum redeamus; dicimus argentum viuum materiam primam iſtius operis eſſe, & verè nihil aliud; quidquid additur illi oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus Principiis fiunt & generantur omnes res mundi; ſed nos aliqua ab accidentibus purgamus, purgata iterum coniungimus; additis addendis

ddendis, deficientia adimplemus, &
mitando naturam ad finem ſummæ
erfectionis decoquimus, quod natu-
a propter accidens perficere non po-
uit, & iam finiuit vbi ars incipere de-
et. Propterea ſi cupis naturã imitari,
n his illã imitare in quibus illa opera-
ur. Nec te moueat quod ſcripta noſtra
ontraria ſibi videantur in aliquibus
ocis; ita enim opus eſt ne ars prodere
ur: Tu autem elige ea quæ cum natu-
a conueniunt; accipe roſas, relinque
pinas. Si intendis metallũ facere me-
allum ſit tuum fundamentũ, quia non
eneratur ex cane niſi canis, ex me-
allo niſi metallum: nam ſcito pro cer-
o, ſi nõ accipies ex metallo humidum
adicale optimè ſeparatum nihil fa-
ies vnquam; Sine grano tritici fruſtra
olis terram: vnica res, vnica ars, vni-
a operatio. Si igitur metallum vis
roducere metallo fermentabis; ſi ve-
ò arborem arboris ſemen ſit tibi fer-
nentum. Vnica vt diximus eſt opera-

tio, extra quam non eſt alia quæ vera
ſit. Errant itaque omnes qui dicunt
aliquod particulare extra hanc vnicam
viam & naturalem materiam verum
eſſe; etenim non habetur ramus niſi
ex trunco arboris: Impoſſibile eſt &
fatuum ramum priùs quam arborem
producere velle; facilius eſt ipſum lapidem
conficere quam particulare aliquod
etiam ſimpliciſſimum quod ſit
vtile, & in examinatione cum naturali
perſiſteret. Sunt tamen multi qui
glorientur ſe poſſe facere lunam fixam,
ſed melius facerent vt plumbum
vel ſtannum fixarent, cùm meo iudicio
idem labor ſit; quia iſta non reſiſtunt
examini ignis donec in ſua natura
ſunt; luna autem in ſua natura ſatis
fixa eſt, nec opus habet fixatione Sophiſtica.
At cum quot capita tot ſenſus,
nos relinquimus cuilibet ſuam
opinionem: qui non vult ſequi noſtrũm
conſilium, & naturam imitari,
maneat in ſuo errore. Bene quidem

par-

particularia fieri poſſunt habito arbore, cuius ſurculi varijs arboribus inſeri poſſunt; ſicut habita vna aqua variæ ſortis carnes decoqui poſſunt in ea, & ſecundùm carnium diuerſitatem iuſculum ſaporem habebit, ſed hoc ex eodem fundamento. Concludimus itaque non eſſe niſi vnicam naturam, tam in metallis quàm in aliis rebus, ſed diuerſam eius operationem; vnam etiam vniuerſalem materiam ſecũdùm Hermetem. *Sic ab hac vna re omnes res natæ ſunt.* Multi tamen ſunt artifices, quorum quilibet ſequitur ſuum cerebrum: quærunt nouam naturam, nouam materiam; propterea etiam inueniunt nouum recénſque nihil; quia non ad poſſibilitatem naturæ, ſed ad ſyllabam ſcripta Philoſophorum interpretantur. Sed hi omnes ſunt ex illis comitiis de quibus in Dialogo Mercurij cum Alchymiſta ſcriptum eſt, qui ſine concluſione domum redeunt; non ſolum abſque medio, ve-

rùm & ſine principio finem quærun
& hoc inde fit , quod non ex funda
mentis vel lectione librorum Philoſo
phorum, ſed ex auditu & receptis cir
cumforaneis artem aſſequi conantu
(licet iam libri Philoſophorum ab in
uidis fortaſſe deſolati ſunt, in multi
locis addunt vel ſupprimunt) poſte
cum illis non ſuccedit ad Sophiſtica
tiones conuertuntur , & tentant mir
opera vana, dealbando, rubificando
lunam fixando , animam auri extra
hendo; quod in Præfatione libelli xii
Tractatuum fieri poſſe ſatis negatun
eſt. Non quidem negamus,imò omni
nò eſſe neceſſarium dicimus, animan
metallicam extrahi debere,ſed non a
Sophiſticam operationem , ſed a
opus Philoſophorum quæ extracta &
purgata iterum corpori ſuo reddi de
bet, vt fiat reſurrectio vera corpori
glorificati. Nunquam hoc noſtrun
propoſitum fuit, ſine grano tritici tri
ticum multiplicare poſſe : ſed vt ill
anim

nima extracta aliquod aliud metal-
um Sophiſtico modo tingere poſſit
alſiſſimum eſſe ſcias, omnéſque qui
e hoc gloriantur falſarios eſſe : ſed
ſta in tertio principio de Sale copio-
us, cum hîc non ſit locus extendere
alamum.

DE SVLPHVRE

INter tria Principia Sulphur meritò
Philoſophi primo loco poſuerunt,
ut digniſſimum Principium, in cuius
æparatione tota ſcientia latet. Tri-
ex enim ſulphur eſt, & inter alia eli-
endum : Sulphur tingens ſeu colo-
ns : Sulphur congelans Mercurium:
ertium eſt eſſentiale maturans. De
uo quidem ſeriò tractare debuimus;
d quia per Dialogum vnum princi-
iorum edidimus, ita & alia finire co-
mur, ne alicui illorum iniuriam in-

ferre videamur. Sulphur maturius e
cæteris Principiis, & Mercurius no
coagulatur niſi ſulphure: ergo totali
noſtra operatio in hac arte non eſt n
ſi vt ſciamus ex metallis ſulphur elice
re quo in viſceribus terræ argentur
viuum noſtrum in aurum & argentur
congelatur: quod quidem ſulphur i
hoc Opere loco maſculi, ideò digni
habetur; Mercurius verò loco fæmina
Ex horum duorum compoſito & act
generantur Mercurij Philoſophorum

Deſcripſimus in Dialogo Mercu
cum Alchymiſta congregationem i
lam Alchymiſtarum vbi conſultaba
ex qua materia & quomodo faciend
ſit Lapis Philoſophicus. Scriptum e
etiam quomodo tempeſtatis infort
nio ſine Concluſione ferè in vniue
ſum Orbem diſperſi ſunt. Surrex
enim tempeſtas valida ventúſque m
ximus qui illos huc illuc diſperſit,
aliquorum capita ita perflauit, vt
hoc vſque tempus ſeſe nondum rec
lige

gere poſſint, vnde in illorum cerebris ariæ ſortis muſcæ generantur. Erant utem inter illos variarum nationum c conditionum homines, inter quos uit etiam hic Alchymiſta, de quo in oc Tractatu ſermonem inſtituimus: rat aliâs vir bonus, ſed ſine Concluione, ex numero horum qui caſualiter Lapidem Philoſophorum inuenire proponunt: & erat ſocius illius Philoſophi qui cum Mercurio certaoat. Hic verò dicebat, ſi mihi ita accidiſſet cum Mercurio loqui, paucis erbis illum expiſcatus fuiſſem: ſtulus iſte alter, inquit, neſciuit cum illo procedere. Mihi quidem numquam Mercurius placuit, nec credo in illo liquid boni eſſe; at Sulphur mihi proatur, quia in illis Comitijs optimè de llo diſputauimus: ſi non illa tempeſtas nos diſturbaſſet, primam materiam id eſſe concluſiſſemus: quoniam in meo capite non ſolent eſſe res leues, caput meum plenum eſt profun-

darum imaginationum. Sicque con-
firmatus inſtituit in ſulphure labora-
re. Incepit itaque illud diſtillare, ſu-
blimare, calcinare, frixare, oleum per
campanam ex illo facere, tum per ſe
tum cum cryſtallis, corticibus ouo-
rum, & alios multos labores in illo ex-
pertus eſt: cúmque multum temporis
& ſumptuum conſumpſit, & nihil ad
propoſitum inuenire potuit, triſtis fuit
miſer multas noctes duxit inſomnes
exibat etiam ſæpenumerò extra vr-
bem ad ſpeculandum, vt eò commo-
dius aliquid certi in ſuo labore exco-
gitare poſſet. Accidit autem quadam
vice, cùm ita ferè in extaſi ſpeculando
deambularet, peruenit ad quoddam
nemus viridiſſimum, omniúmque re-
rum refertiſſimum; in quo erant om-
nium minerarum & metallorum fodi-
næ, omniúmque animalium & auium
genera, omnium arborum, herbarum
& fructuum copia: ibi etiam erant va-
rij aquæ ductus: quoniam illis in locis
aqua

qua non habebatur, niſi quæ per varia
nſtrumenta & canales trahebatur; &
hoc per varios artifices ex variis locis:
præcipua fuit illa, clariórque cæteris,
quæ à radiis Lunæ trahebatur; & hæc
non niſi pro Nympha nemoris illius
procurabatur. Ibi etiam paſcebantur
tauri & arietes, & paſtores erant duo
iuuenes, quos Alchymiſta interrogãs:
Cuius, inquit, eſt hæc ſylua? cui reſpon-
derunt: Eſt nemus & hortus noſtræ
Nymphæ Veneris. Alchymiſta huc il-
luc inambulabat: Placuit illi quidẽ lo-
cus, ſed ille tamen ſemper de ſuo ſul-
phure cogitabat; atque ita ambulando
feſſus, miſer conſedit ad latus canalis,
ſub quadam arbore, & cæpit miſerri-
mè lamentari, deplorando tempus &
ſumptus in ſuo labore fruſtra impenſos
(non erat alias deceptoriæ facultatis,
ſed ſibi ipſi nociuus) aitque. Quid eſt
hoc? omnes dicunt rem eſſe commu-
nem, vilem, facilem, & ego ſum vir do-
ctus; & hunc miſerum lapidem non

poſſum excogitare. Sicq́ue lamentando cæpit maledicere ſulphuri, quod in illo tot ſumptus, tot labores fruſtra conſumpſerit: & ſulphur fuit etiam in illo nemore, ſed inſcio Alchymiſta. Interim dum ita lamentaretur, audiuit vocem quaſi alicuius ſenis: Amice cur maledicis ſulphuri? Alchymiſta circumſpexit vbique, neminémque videns perterrefactus eſt. Vox autem illa iterum ait: Amice cur ita contriſtaris? Alchimiſta reſumpto animo, Domine, inquit, eſuriens ſemper de pane, ita ego ſemper de Lapide Philoſophorũ cogito. *Vox*: Et quare maledicis ſulphuri? *Alch.* Domine credidi illud eſſe primam materiam Lapidis Philoſophorũ ideo in illo laborando per aliquot annos multa conſumpſi, & non potui iſtum Lapidem inuenire. *Vox*: Amice ego quidem ſulphur noui verum & principale ſubiectum Lapidis Philoſophum, ſed te non noſco, neque de tuo labore & propoſito quicquam
ſcio

cio : Iniuſtè maledicis ſulphuri; quia ille eſt in duriſſimis carceribus, non poteſt vnicuique adeſſe; quandoquidem hic ligatis pedibus in tenebroſiſſimo carcere poſitus eſt, nec egreditur niſi quò illum deportant cuſtodes eius. *Alch.* Et quare eſt incarceratus? *Vox*: Quia omnibus Alchymiſtis obediens eſſe voluit, & facere quicquid ipſi volebant, contra voluntatem matris ſuæ, quæ illi interdixerat vt ſolummodò ijs qui illam nouerunt obediret, propterea tradidit illum in carceres, & iuſſit ligare pedes eius, cuſtodéſque conſtituit illi, vt ſine illorum ſcitu & voluntate nuſquam ire poſſit. *Alch.* O miſer! propterea & mihi non potuit ſuccurrere: certè mater eius facit illi magnam iniuriam: & quando dimittetur ex iſtis carceribus? *Vox*: O Amice, Sulphur Philoſophum non poteſt hinc exire niſi longiſſimo tempore, & cum grauiſſimo labore. *Alch.* Domine, & qui ſunt cuſtodes eius, qui illum cuſtodiunt? *Vox*: Amice, cuſtodes eius ſunt

eiuſdem generis,ſed tyranni. *Alch.* Domine, & tu quis es,& quomodo vocaris? *Vox*: Ego ſum Iudex & Præfectus carcerũ,&nomen mihi Saturnus. *Alch.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur. *Vox* : In meis quidem carceribus Sulphur detinetur,ſed habet alios cuſtodes. *Alch.* Et quid facit in carceribus? *Vox*: Laborat quicquid eius cuſtodes volunt. *Alch.* Et quid ſcit laborare? *Vox*:Ille eſt mille rerũ artifex , & eſt cor omnium rerum : ſcit emendare metella, mineras corrigit, animalia intellectum docet; ſcit facere omnia genera florum in herbis & arboribus,atque illis omnibus præeſt,corrumpit aërem, quem iterum emendat : eſt omniúm odorum in Mundo artifex , omniumque colorum pictor. *Alch.* Ex qua materia facit flores ? *Vox* : Cuſtodes dant materiam & vaſa , Sulphur verò digerit , & ſecundùm digeſtionis varietatem & pondus varios flores & odores facit. *Alch.* Domine,eſt ne ſenex? *Vox*

Amice

Amice, ſcito quòd Sulphur eſt virtus omnium rerum, & eſt ſecundus natu, ſed ſenior omnibus; fortior, & dignior; ſed puer obediens. *Alch.* Domine, quomodo cognoſcitur? *Vox*: Miris modis, ſed optimè per rationem vitalem in animalibus per colorem in metallis, per odorem in vegetabilibus: ſine illo mater eius nihil operatur. *Alch.* Eſt ne ſolus hæres, vel ſi habet fratres? *Vox*: Amice vnicum tantum eiuſmodi filium mater eius habet, fratres eius alij ſunt malis aſſociati; ſororem habet quam amat, & ab illa amatur viciſſim, nam illi eſt ſicut mater. *Alch.* Domine, vniformis ne eſt vbique? *Vox*: Quò ad naturam eius vniformis, ſed in carceribus mutatur: cor eius tamen ſemper purum eſt, ſed veſtimenta eius maculata ſunt. *Alch.* Domine, fuit ne etiam aliquando liber? *Vox*: Maximè fuit, præſertim illis temporibus quando fuerunt illi viri ſapientes quibus cum matre eius magna amicitia intercedebat. *Alch.* Et

qui fuerunt iſti? *Vox*: Innumerabiles fuerunt: Fuit Hermes qui cum matre eius vnum erat: poſt ipſum fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alij ſapientes, vtpote hiſce ſeculis Ariſtoteles, Auicenna, &c. qui illum liberarunt: hi enim eius ligaturas diſſoluere reſciuerunt. *Alch.* Domine, quid eis dedit pro liberatione? *Vox*: Dedit illis tria Regna: nam quando illum aliquis diſſoluit, & liberat, tunc ille cuſtodes ſuos, qui modo in ſuo Regno gubernant, vincit, & ligatos huic qui illum liberat in ſubditos tradit, ac eorum Regna in poſſeſſionem dat: ſed quod maius eſt, in Regno eius eſt ſpeculum in quo totus Mundus videtur. Quicunque in hoc ſpeculum inſpicit, tres partes ſapientiæ totius Mundi in illo videre & addiſcere poteſt, atque ita ſapientiſſimus in hiſce tribus Regnis euadet; quales Ariſtoteles & Auicenna fuerunt & alij multi qui, ſicut & cæteri anteceſſores, in

in hoc ſpeculo viderunt quomodo & Mundus creatus eſt: ex illo didicerunt cœleſtium virtutum influentias in inferiora, & quomodo Natura per pondus ignis res componit; tum etiam motum Solis & Lunæ, præſertim verò motum illum vniuerſalem quo mater eius gubernatur: ex illo gradus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & ſiccitatis, virtutéſque herbarum ac omnium rerum cognouerunt; vnde optimi Medici facti ſunt. Et certè niſi Medicus talis ſit vt ſciat cur hæc herba talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur ſicca, cur humida ſit, non ex libris Galeni, aut Auicennæ, ſed ex fonte Naturæ, vnde & illi iſta habuerunt, fundamentalis Medicus eſſe non poteſt. Iſta omnia diligenter illi conſiderârunt, & ſcripta ſua ſucceſſoribus reliquerunt, vt homines ad altiora ſtudia allicerent, & diſcerent Sulphur liberare, atque ſua vincula diſſoluere: ſed homines huius ſæculi ſcripta illo-

rum iam pro finali fundamento habent, & vlterius non quærunt; ſufficitque illis quod ſciant dicere, ſic Ariſtoteles ſic Galenus ſcripſerunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, poteſtne herba abſque Herbario cognoſci? *Vox*: Veteres illi Philoſophi ex ipſomet Naturæ fonte ſua recepta conſcripſerunt. *Alch.* Quomodo, mi Domine? *Vox*: Scito quod omnes res in terra, & ſuper terram ex tribus Principiis generantur & producuntur; aliquando duobus quibus tamen tertium adhæret: qui igitur nouit tria Principia, & pondus illorum vt illa Natura coniungit, facilè ex decoctione gradum ignis in ſubiecto, an bene, aut malè, vel mediocriter coctum, idque ſecundùm maius vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his qui tria Principia nouerunt cognoſcuntur. *Alch.* Et hoc quomodo? *Vox*: Ex viſu, ex guſtu, & odore; in his tribus ſenſibus concluduntur etiam tria Principia rerum, & gradus

gradus eorum decoctionis. *Alch.* Domine, dicunt quod Sulphur eſt Medicina. *Vox*: Imò & ipſe Medicus eſt, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine & ſanguinem ſuum in medicinam dat. *Alch.* Domine, habita vniuerſali Medicina quàm diu homo poteſt ſe conſeruare à morte? *Vox*: Vſque ad terminum mortis: cautè tamen hæc Medicina ſumenda eſt; multi enim viri ſapientes hac Medicina ante terminum interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, eſtne venenum? *Vox*: Nonne audiuiſti quòd magna flamma ignis conſumit paruam? multi erant Philoſophi qui ex aliorum doctrina artem habuerunt, qui non ita profundè virtutem Medicinæ ſcrutârunt; imò quò Medicina erat potentior, ſubtilior, eò ſanior illis videbatur; & vnum granum eius multa milia metalli tranſmeat, multò magis corpus humanum. *Alch.* Domine, quomodo ergo vti debet? *Vox*: Medicina

vti debuerunt quæ calorem natura-
lem conforrando nutriret, non ſupe-
raret. *Alch.* Domine, ego ſcio face-
re iſtam Medicinam. *Vox* : Beatus e
ſi ſcis. Sanguis enim Sulphuris eſt ill
intrinſeca virtus & ſiccitas conuerten
& congelans argentum viuum i
aurum, tum etiam omnia metalla &
corpora humana ad ſanitatem. *Alch*
Domine, ego ſcio facere oleum Sul-
phuris quod cum calcinatis cryſtalli
præparatur, ſcio & aliud per campa-
nam ſublimare. *Vox* : Certè tu etian
es Philoſophus ex illis Comitijs; nan
optimè mea dicta interpretaris, ſic n
fallor, & omnium Philoſophorum
Alch. Domine, nonne eſt hoc oleum
ſanguis Sulphuris? *Vox* : O amice, ſan-
guis Sulphuris non datur niſi his qu
illud ſciunt ex carceribus liberare
Alch. Domine, ſcitne etiam Sulphu
aliquid in Metallis? *Vox* : Dixi tibi
quod omnia ſcit, & in metallis multo
melius quàm alibi; ſed cuſtodes eiu
ſciunt

:iunt quod ibi facilè liberari poſſit,
ropterea ibi in du iſſimis carceribus
etentum cuſtodiunt, ita vt & reſpira-
e non poſſit, timent enim ne ad pala-
ium Regis perueniat. *Alch.* Domine,
n omnibuſne metallis ita incarcera-
us eſt? *Vox.* In omnibus, ſed non vni-
ormiter, in aliquibus non ita ſtrictè.
Alch. Domine, & quare in metallis
a tyrannico more? *Vox.* Quia tunc
on amplius timeret illos quando ad
alatium ſuum Regale peruenerit:
am enim poteſt videri, iam liberè ex
eneſtris proſpicit; quoniam illic eſt in
roprio Regno, licet nondum ita vt
eſiderat. *Alch.* Domine, & quid
omedit? *Vox*: Cibus eius ventus eſt,
ùm liber eſt coctus; ſed in carceribus
ogitur comedere crudum. *Alch.*
Domine, poſſent ne iſtæ inimicitiæ
nter illum & cuſtodes eius reconci-
iari? *Vox*: Imò, ſi quis eſſet tam pru-
ens. *Alch.* Quare cum illis de pace
on tractat? *Vox*: Illud non poteſt per

ſeipſum; quia ſtatim ira & furore ex-
candeſcit. *Alch.* Faciat hoc per ali-
quem commiſſarium. *Vox* : Feliciſſi-
mus hominum certè eſſet, & æternæ
memoria dignus, qui inter illos ſciret
pacem facere; ſed hoc non niſi vir ſa-
pientiſſimus qui cum matre eius con-
ueniret, & cointelligentiam haberet;
nam ſi amici eſſent vnus alterum non
impediret, ſed coniunctis viribus fa-
cerent res immortales. Certè qui illos
reconciliaret eſſet vir æternitati con-
ſecrandus : *Alch.* Domine, Ego com-
ponam iſtas lites inter illos, & libera-
bo illum : ſum aliâs vir adeò doctus, &
ſapiens; adhæc etiam ſum bonus pra-
cticus præſertim vbi ad tractandum
venitur. *Vox* : Amice: video quidem
quòd ſatis magnus, & cum magno
capite ſis, ſed neſcio num tu iſta fa-
cere poſſis. *Alch.* Domine, fortaſſis
tu ignoras quid ſciunt Alchymiſtæ
quoad tractatus ſemper illi ſunt victo-
res, & certè ego non ſum poſtremus
mod

modò inimici eius mecum tractare velint: ſi tractabunt, eſto ſecurus quòd cauſa cadent. Domine, crede mihi, Alchymiſtæ ſciunt tractare. Si tantùm mecum tractare velint, Sulphur confeſtim liberabitur. *Vox*: Placet mihi ingenium, audio quòd probatus ſis. *Alch.* Domine, dic adhuc mihi ſi hoc eſt verum Sulphur Philoſophorum? *Vox*: Hoc quidem eſt Sulphur, ſed ſi Philoſophorum eſt tuum eſt ſcire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. *Alch.* Domine ſi etiam eius carceres inueniam, an eum liberare potero? *Vox*: Si ſcies optimè poteris; facilius eſt enim illum liberare quàm inuenire. *Alch.* Domine rogo dic adhuc mihi ſi illum inuenero, faciam ne ex illo lapidem Philoſophorum. *Vox*. O amice non eſt meum diuinare, tu ipſe videto: attamen ſi matrem eius noueris, illam ſecutus fueris, ſulphure ſoluto lapis in promptu erit. *Alch.* Domine in quo ſubiecto eſt hoc ſulphur? *Vox*. Scito

pro certo quod hoc ſulphur eſt magn
virtutis; minera eius ſunt omnes res
mundi, eſt enim in metallis, herbis,
arboribus, animalibus, lapidibus, mi-
neris. *Alch.* Et quis diabolus inter
tot res & ſubiecta illum latentem in-
uenire poteſt? Dic tu mihi materiam
ex qua illum Philoſophi accipiunt.
Vox: Amice nimis propè accedis, at-
tamen vt tibi ſatisfaciam, ſcito ſulphur
vbique eſſe ſed habet quædam palatia
vbi ſolet Philoſophis audientiam da-
re; ſed Philoſophi illud in mari ſuo
natans & cum Vulcano ludens ado-
rant, quando illud viliſſimo veſtitu in-
cognitum Philoſophi accedunt. *Alch*
Domine in mari illud quare non eſt
meum, cum hic propinquius ſit abſ
conditum. *Vox*: Dixi tibi quod cu-
ſtodes eius illud in carceribus tene-
broſiſſimis poſuerunt ne illud videre
poſſis, eſt enim in vno ſolo ſubiecto
ſed ſi illud domi non inueniſti vix in
ſyluis inuenies. Ne autem deſperes in
inqui-

inquirendo illo, tibi ſacroſanctè dico illud in auro & argento eſſe perfectiſſimum, ſed in argento viuo facillimum. *Alch.* Domine libenti animo facerem lapidem Philoſophorum. *Vox* Rem bonam deſideras, ſulphur quoque libenter diſſolueretur. Et ſic Saturnus diſceſſit. Alchymiſtam verò feſſum grauis ſopor inuaſit, & apparuit illi viſio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quem deambulabant Sal cum Sulphure inter ſe altercando, donec vltimò cæperunt pugnare; & intulit ſal ſulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco ſanguinis aqua quaſi lac candidiſſimum effluxit, ac in magnum flumen creuit. Tunc ex illo nemore egreſſa eſt Diana virgo pulcherrima, quæ cæpit lauari in flumine illo: quam dum tranſiens Princeps quidam vir fortiſſimus (& maior ſuis ſeruitoribus) videret, cæpit admirari eius pulchritudinem; quódque eſſet naturæ ſibi ſimilis & eius

amore captus eſt: quod cum illa videret viciſſim eius amore exarſit; quamobrem quaſi in animi deliquium cadens cæpit mergi: quod videns Princeps ille mandauit ſuis ſeruitoribus vt illam adiuuarent: ſed omnes timuerunt accedere ad flumen; ad quos Princeps ille: Quare (inquit) non adiuuatis Dianam virginem? Cui reſponderunt, Domine hoc flumen eſt quidem paruum quaſi exſiccatum, ſed periculoſiſſimum: Quadam vice abſque tuo ſcitu voluimus hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis euaſimus; ſcimus etiam quod & alij noſtri anteceſſores hic perierunt. Tunc Princeps ille, depoſito ſuo pallio groſſo, ita vt erat armatus in flumen proſiliit, vt opem ferret Dianæ pulcherrimæ, porrexitque illi manum; quæ volens ſe ſaluare ipſum etiam Principem ad ſe traxit, atque ambo ſubmerſi ſunt. Paulò poſt animæ illorum ex flumine illo exiuerũt volitantes ſupra flumen,

aiunt-

úntque, Optimè nobiſcum actum
ſt, aliter enim ab hiſce corporibus li-
erari non potuiſſemus quæ polluta &
naculata erant. *Alch.* interrogans
it: Reuertimini aliquando in illa cor-
ora? *Animæ.* Non in tam polluta, ſed
uando purgabuntur, & hoc flumen
xſiccabitur per per calorem ſolis, &
rouincia hæc ſæpius per aërem exa-
ninata fuerit. *Alch.* Interim quid fa-
ietis? *Animæ.* Hic ſupra flumen vo-
itabimus donec iſtæ nebulę & tempe-
tates ceſſent. Interim Alchymiſta in
nagis optatum ſomnium de ſuo ſul-
hure incidit; & ecce apparent illi, &
enerunt in illum locum multi Alchy-
niſtæ quæſitum etiam ſulphur: & cum
pud illum fontem à ſale occiſum ca-
lauer inuenerunt; illud inter ſe diui-
erunt: quod Alchymiſta videns etiam
partem accepit; & ſic quilibet illorum
domum reuerſi ſunt, cæperúntque in
llo ſulphure laborare, & hucuſque
non ceſſant. Huic verò Alchymiſtæ

Saturnus occurrit & ait: Amice quo modo ſe res habent? *Alch.* O Domine multa mirabilia vidi, vix vxor mea crederet iſta; iam etiã inueni ſulphur, rogo te mi Domine, adiuua me faciamus iſtum lapidem. *Saturnus.* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum viuum & ſulphur, & vitrum huc da. *Alch.* Domine noli habere negotium cum Mercurio, quia eſt nequam, deluſit ſocium meum & alios multos. *Satur.* Abſque argento viuo in cuius regno ſulphur iam Rex eſt Philoſophi nihil fecerunt, nec ego aliter ſcio. *Alch.* Domine faciamus ex ſolo ſulphure. *Satur.* Benè mi amicè, ſed ita ſuccedet ſicut iubes. Acceperunt itaque ſulphur illud quod Alchymiſta inuenit, & fécerunt ſicut voluit Alchymiſta, cæperuntque laborare miris modis, illud ſulphur tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchymiſta habuit: ſed ſemper in fine ex quolibet labore euenerunt illis candulæ quas vetulæ

ad

ad accendendum ignem vulgò vendunt. De nouo incœperunt, & ſulphur ſublimarunt, calcinarunt, ſicut Alchymiſtæ placuit; ſed vtcunque fecerunt illis ſemper in fine vt priùs euenit: nam quicquid ex illo ſulphure Alchymiſta voluit ſemper candelula fuit: & ait ad Saturnum, Verè Domine, video quod iuxta meam phantaſiam non vult ſuccedere, rogo te fac tu ſolus ſicut ſcis. Tunc Saturnus ait, Vide ergo & diſce. Accepit itaque duo argenta viua diuerſæ ſubſtantiæ, ſed vnius radicis quæ Saturnus lauit vrina ſua & vocauit illa ſulphura de ſulphuribus, & commiſcuit fixum cum volatili, facta compoſitione in vas debitum poſuit, & ne ſulphur aufugeret cuſtodem ſuppoſuit, & ſic poſtea in balneum ignis lentiſſimi, vt materia requirebat, poſuit, & omnia optimè fecit. Fecerunt itaque lapidem Philoſophicum, quia ex debita materia nonniſi debitum opus euenit. Alchymiſta gauiſus

valdè accepit lapidem cum vitro, colorem eius qui erat tanquam ſanguis combuſtus conſiderans admirabatur, & præ nimia lætitia cœpit ſaltare, in quo ſaltu elapſum eſt illi è manibus vitrum in terram & fractum eſt; ſicque Saturnus euanuit. Alchymiſta quoque è ſomnio expergefactus nihil præter illas candelulas quas fecerat ex ſulphure in manibus inuenit: lapis verò auolauit, & hucuſqué volat, vnde volatilis dicitur: & ſic miſer ille Alchymiſta nihil aliud didicit ex illa viſione quàm candedulas ſulphureas facere: qui poſteà relicto lapide cœpit eſſe Medicus; inquirendo lapidem Philoſophicum lapidem renum acquiſiuit. Vltimò duxit vitam vt ſolent eiuſmodi Alchymiſtæ, plerumque fiunt medici aut ſmegmatiſtæ, quod omnibus eueniet qui ſine fundamento ex auditu aut receptis caſualiter per dialecticam ad artem accedunt.

Aliqui poſtea cum illis non ſuccedit

dicunt:

dicunt: Viri ſapientes ſumus, gramen creſcere audimus, ſi ars vera eſſet nos præ cæteris habuiſſemus: & ſic pudore veſtiti ne habeantur pro indignis (ſicuti ſunt, imò & duræ ceruicis) contra artem cuculant. Tales hæc ſcientia odit, ac illis ſemper in fine principium oſtendit. Nos autem indignis hanc artem nihil eſſe concedimus, virtutis amatoribus verò, & veris indagatoribus, filiiſque doctrinæ, ſummoperè illam commendamus, veramque eſſe, & omninò veriſſimam affirmamus. Quam aliquoties coram viris eo ſpectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus, re ipſa comprobauimus: (Non tamen noſtris manibus hæc medicina fuit facta, ſed ab amico talia accepimus, veriſſima tamen) ad quam indagandam ſatis inquiſitores informauimus; quibus ſi ſcripta noſtra non placent, aliorum Authorum leuiora legant, hac tamen cum cautela vt quicquid legerint ſem-

per ad poſſibilitatem naturæ conſe
rant, nec tentent aliquid contra natu
ram. Nec credant etiamſi eſſet ſcrip
tum in libris Philoſophorum quo
ignis non vrit, quia hoc eſt contrà na
turam: ſed ſi ſcribitur ignem exſiccan
di & calefaciēdi vim habere, hoc cum
naturaliter fiat credendum eſt: natur
enim ſemper cum ſano intellectu con
uenit, & in natura nihil difficile, om
niſque veritas ſimplex eſt. Tum etian
diſcant cognoſcere quæ res in natur
ſunt ſibi propinquiores, quod pe
ſcripta noſtra facilius quàm per ali
fieri exiſtimamus, cum ſatis ſcripſiſſ
putemus donec aliquis alius veniat qu
totam receptam ſicut ex lacte confi
cere caſeum conſcribat, quod nobi
non licet.

Sed ne omnia in incipientes verta-
mus, vobis quoque qui iam has tran-
ſiiſtis ærumnas aliquid dicemus. Vi
diſtine regionem illam vbi vir ſuam
ſibi perduxit vxorem, quorum nupti

n domo naturæ celebratæ ſunt? Intel-
exiſtis quomodo hoc ſulphur vobiſ-
cum vulgus vidit? Si igitur vultis vt
veſtram Philoſophiam vetulæ exer-
ceant, monſtrate horum ſulphurum
dealbationem; Vulgo dicite: venite &
videte, iam enim diuiſa eſt aqua &
ſulphur exiuit; redibit candidum, &
congelabit aquas. Comburite ergo
ſulphur à ſulphure incombuſtibili, &
lauate, dealbate, rubificate, donec ſul-
phur fiat mercurius, ac mercurius fiat
ſulphur, quod poſteà anima auri orna-
bitis. Nam ſi non ſublimabitis ſulphur
à ſulphure, & mercurium à mercurio
nondum aquam inueniſtis quæ ex ſul-
phure & mercurio quinta eſſentia
creatur & diſtillatur; non aſcendet qui
non deſcendit. Quidquid in hac arte
eſt notabile in præparatione amittitur
à multis, ſulphure enim acuitur mer-
curius noſter, aliàs non prodeſſet,
Princeps ſine populo miſer: hic Al-
chymiſta ſine ſulphure & mercurio. Si

me intellexiſtis dixi.

Alchymiſta poſtea domum reuerſus lapidem amiſſum deplorabat, & maximè condolebat quod Saturnum non interrogauerit quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera ſalium reperiantur; cætera vxori dixit.

CONCLVSIO.

OMnis inquiſitor huius artis, debet in primis maturo iudicio quatuor elementorum creationem, operationem, & virtutes, cum ſuis actibus examinare: ſi enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perueniet, nec materiam veram lapidis cognoſcet, multò minus finem bonum aſſequetur; quoniam omnis finis ſupra ſuum principium terminatur: Qui bene ſcit quid incipit benè ſciet quid finiet.

finiet: Origo enim elementorum eſt chaos, ex quo Deus conditor rerum creauit & ſeparauit elementa, quod ſolius Dei eſt: Ex elementis verò natura producit principia rerum, & hoc per velle Dei ſolius naturæ eſt: Ex principiis poſtea natura mineras producit & omnia: ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia poteſt. Quoniam natura ex his principiis quæ ſunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerum producit; & non producit ſimpliciter ex elementis metallum, ſed per principia quæ ſunt medium inter elementa & metalla: Ergo ſi natura iſta non facit, multò minus ars poterit. Et non ſolum in hoc exemplo, verum in omni proceſſu naturali diſpoſitio media obſeruanda eſt: propterea hic in hoc tractatu & elementa ipſa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem ſatis copiosè deſcripſimus, (quòd

hucuſque nullus Philoſophorum clariora dedit)vt inquiſitor bonus faciliùs conſiderare poſſit in quo gradu lapis à metallis, & metalla ab elementis diſtant. Differentia enim eſt inter aurum & aquam, ſed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium: nam domus auri Mercurius eſt; & domus Mercurij eſt aqua: ſulphur autem eſt coagulum Mercurij; quod quidem ſulphur difficillimè pręparatur, ſed difficiliùs inueſtigatur. Quoniam in ſulphure Philoſophorum totum hoc arcanum latet, quod etiam in penetralibus Mercurij continetur: de cuius præparatione, ſine qua inutile eſt. dabimus aliquando in tertio principiorum de ſale, cum hic virtutem & originem, non praxim, ſulphuris tractemus.

Non propterea tamen tractatum hunc conſcripſimus, vt antiquos Philoſophos redarguere velimus, ſed potiùs eorum ſcripta confirmaremus, &

aliqua

aliqua quæ omiſerunt adimpleremus: cum & Philoſophi homines ſint, non omnia ita ad amuſſim poſſunt, nec vnus de omnibus ſufficienter poteſt. Aliquos etiam miracula à via lineari naturæ ſeduxerunt, vt in Alberto Magno, viro & Philoſopho ſagaciſſimo accidiſſe legimus; qui ſcripſit temporibus ſuis grana aurea inter dentes demortui in ſepulcro inuenta eſſe. Huius miraculi rationem certam non potuit inuenire, ſed hoc vi minerali in homine adiudicauit; & ſuper hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, *& hæc materia, Rex, à te extrahitur*: Sed hoc erroneum eſt, nam & Morienes Philoſophicè iſta intelligere voluit. Virtus enim mineralis in ſuo regno locata eſt, ſicut & animalis in ſuo regno; vt in libello XII. Tractatuum iſta regna diſtinximus & in tria regna diuiſimus; quia quodlibet horum abſque ingreſſu extraneo in ſemetipſo ſtat & multiplicatur. Ve-

rum quidem eſt in regno animali eſſ & Mercurium ſicut materiam, & ſulphur ſicut virtutem, ſed animalem non mineralem. Vis ſulphuris animalis ſi non fuiſſet in homine, non congelaret ſanguinem Mercurium in carnem & oſſa: ſic etiam ſi non eſſet vis ſulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam ſeu Mercurium vegetabilem in herbas & arbores. Sic quoque in regno minerali intelligendum eſt. Non differunt quidem hi tres Mercurij in virtute nec illa tria ſulphura, quia quodlibet ſulphur habet vim naturalem Mercurium ſuum coagulare; & quilibet Mercurius habet vim à proprio ſulphure coagulari; ſed non ab extraneo. Cur autem aurum inter dentes demortui inuentum vel generatum eſt hæc eſt ratio, quod in vita demortui per aliquem Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus eſt, vel per vnctionem, vel per turbith,
vel

vel per alium modum, vt moris & ſus eſt, & natura Mercurij eſt ad os patientis aſcendere, & per vulnera oris cum phlegmate euacuari. Si igitur in eiuſmodi cura infirmus obijt, s Mercurius non habens egreſſum, in re intra dentes remanſit, & factum eſt cadauer illud in vas naturale Mercurij; ſic per longum tempus occluſus ulphure proprio in aurum congelatus eſt calore naturali putrefactionis à phlegmate corroſiuo Corporis humani purificatus. Sed ſi ibi Mercurius mineralis introductus non eſſet, nunquam aurum productum fuiſſet. Et hoc eſt exemplum veriſſimum quod natura in viſceribus terræ ex ſolo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla ſecundum diſpoſitionem loci vel matricis. Quoniam Mercurius habet in ſe ſuum proprium ſulphur quo coagulatur in aurum, niſi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requiſitum, vel locum

occluſum. Non ergo vis ſulphuris animalis congelat Mercurium in aurum, ſed in carnem: ſi enim talis virtus in homine eſſet, in omnibus hoc eueniret corporibus, quod non eſt. Talia multa miracula & accidentia eueniunt quæ non benè conſiderata à Scriptoribus errores lectoribus inferunt: Inquiſitor tamen bonus omnia ad poſſibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura non conueniunt omittenda ſunt.

Sufficit diligenti Studioſo originem Principiorum hic accepiſſe, cum incognito principio finis ſemper dubius, de quibus nos in hoc tractat non ænigmaticè, ſed clariori ſermone quo potuimus & nobis licet, inquiſitorem allocuti ſumus: per quem ſi alicui Deus mentem illuminabit ſciet quid ſucceſſor ſuis anteceſſoribus debeat, cùm hæc ſcientia ſemper per ciuſmodi ingenia acquiratur: quam nos poſt eiuſmodi claram

oſten

oſtenſionem in ſinum Dei Altiſſimi creatoris ac Domini noſtri reponimus, & nos ipſos vna cum bonis Lectoribus in gratiam & immenſam eius miſericordiam commendamus. Cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum.

FINIS.

Hanc Noui Luminis Chymici & Tractatus de Sulphure editionem ita emendabis.

Pag. 34. lin. 3. ſpermate. p. 36. l. 7. ex mercurio fit procreatum, quod de mercurio philoſ. p. 97. l. 1. Verum eſt vnum eſſe. p. 102. l. vlt. ſed. p. 116. l. 18. vir eſt, & tamen vices fæminæ agit; puer eſt, & viri arma gerit; p. 126. l. 12. in illis. l. 14. ad alios. p. 132. l. 8. cryſtallina. p. 134. l. 3. ſperma : ſpermatis. p. 216. l. vlt. candelulæ, p. 220. l. penult. Vidiſtiſne.

Duobus hiſce Coſmopolitæ noſtri doctiſsimis libellis appendere conſultum viſum eſt I. A. Augurelli Chryſopœiæ libros tres, & eiuſdem Vellus aureum cui nondum typis edito Chryſopœia minor titulus præerat. Authore enim illo Latinorum nemo elegantius & terſius ſcripſit, Chymicorum nemo candidius. Nemo Philoſophicam CRVCEM *tot deliciis deliniuit, tot floribus exornauit. Nemo denique incorruptibile adeo monumentum de lapide philoſophico poſteritati reliquit. Vale Lector ſtudioſe, & opus I. A. A. A. diligenter meditare.*

Pag. 1. tetraſticho addes.

Protinus in primis quæ namque deeſſe videntur
Sufficit æqua potentia, vel proportio ſupplet.

Pag. 12. verſu 27. terræ. p 16. v. 18. Alpes. p. 23. v. 15. alto. p. 36. v. 23. Planities. p. 47. in titulo. LIB. II. p. 50. v. 9. Eſſe: nec. pag. 55. v. 13. *Paragr.* Nunc v. 17. vitreas. p. 63. v. 25. Fotus. p. 78. v. vlt. Nec mora. ibid. auram.

D 1.84
44440
2307
Безсоновъ II, 366
36.–